

SLOVENIJA, RIM IN BRUSELJ

Prav je, da se ob vstopu v novo leto tudi mi kaj več pomudimo ob vprašanih, ki nas tarejo. Poleg izrecno manjšinskih problemov z zaščito na čelu se lahko zaustavimo ob širši problematiki današnje politike Slovenije in njenih odnosov z Italijo, pa še njene skorajšnje poti v Evropo.

Vsi vemo, da je glavna poanta današnje slovenske uradne politike prav vstop v Evropo, poleg tega pa še v NATO. Kot vse kaže, je danes Slovenija na dobri poti za evropsko kandidacijo, čeprav so še gotovo nekateri dejavniki, ki čakajo na uresničitev. Skoraj vse politične sile v Sloveniji si danes na veliko prizadevajo za vstop v Evropo, čeprav z včasih različnimi načini. Mi seveda matični domovini iz srca želimo, da bi se vsa njena pričakovanja res kar se da kmalu uresničila. Bo šlo to brez težav in ovir?

V Italiji je z odstopom zunanjega ministra Ruggiera prišlo do novih debat v zvezi z Evropo. Kot znano, je minister (o tem smo že obširno pisali) nekako prisilno odstopil iz vlade zaradi negotove evropske politike iste. Premier Berlusconi je sedaj začasno prevzel tudi vodenje zunanje politike, kar pa v Evropi na splošno zelo dvomno odmeva. Ugledni pariški dnevnik Le Monde je pred dnevi zapisal, da pomeni sedanji odstop italijanskega zunanjega ministra izolacijo Silvia Berlusconija od ostale Evrope. Med drugim pravi, da odstop prepričane evropeiste Renata Ruggiera vzburi Bruselj in vse italijanske evropske partnerje. O italijanskem ministru pariški dnevnik piše, da je bil eden od pravih in redkih "eurofilov" nove vladne koalicije. Prav Ruggiero naj bi bil tisti, ki bi lahko zagotovil evropsko in mednarodno verodostojnost Berlusconijeve Italije.

Kaj pa, če postane Fini zunanji minister? Kako odnosi s Slovenijo? Kako slovenski vstop v Evropo? Govori se o tem, da bi predsednik AN (Nacionalnega zavezništva) Gianfranco Fini, sedaj podpredsednik vlade, postal tudi novi zunanji minister. To se verjetno lahko zgodi. Vsekakor pa bi prvič v povojni zgodovini imeli uradnega dediča fašizma na krmilu Farnesine (zunanjega ministrstva). Kako bo na to reagirala Evropa? Kako tudi Slovenija? Kako bi recimo lahko šel v Slovenijo kot predstavnik svoje države človek, ki je pred leti še kot fašistično vnet tajnik MSI-ja prav v Gorici poskusil skočiti onstran mejne pregrade v takratno Jugoslavijo? Treba je, da se ob tem resno zamislimo. Če je Haider v Avstriji odločno zaprt do slovenske manjšine in medsebojnih odnosov, ne samo s Slovenijo, ampak tudi s Češko, se v Italiji stvari ne kažejo veliko bolje. Da o naši manjšini tu sploh ne govorimo!

Kaj pa danes pravi uradna Slovenija? Že ob zamenjavi v rimski vladi je Ljubljana sicer potrdila "odlične odnose" z Rimom (ne vemo, kje naj bi ti zaenkrat bili...), za kar naj bi jamčil sam Berlusconi, sedaj zunanji minister "ad interim".

STRAN 6

ANDREJ BRATUŽ

Odprite dušo človeku in zvezdi,
ki v plašč njegov skrita roma
skozi noč, odkrijte to zvezdo,
čez cesto gredoč, človeku,
ki v plašču,
od blata oškropjenem,
nosi bodočnost
in božje poslanstvo.

SREČKO KOSOVEL

LJUBLJANSKI NADŠKOF MSGR. FRANC RODE V ČEDADU

ŽLAHTNO IZROČILO SVETEGA PAVLINA OGLEJSKEGA

JURIJ PALJK

"Sveti Pavlin Oglejski, on in njegovi misijonarji seveda, pravzaprav oglejska Cerkev, Oglej torej, so nam Slovincem prinesli krščanstvo, prišli so nam oznanjat evangelij. Od njih smo Slovenci prejeli evangelij in krščanstvo in preko krščanstva del klasične evropske dediščine in kulture. Rad bi poudaril, da so tako sv. Pavlin Oglejski kot drugi misijonarji iz Ogleja to počeli s srcem in z velikim spoštovanjem do človekove svobode, do dostojanstva vsakega posameznika in seveda tudi našega naroda. Spoštovali so slo-

vensko kulturo in rad poudarjam, da nas je Oglej spoštoval in nas ni nikdar uničeval. Preprosto in zelo jasno zveni to takole: kar je nekoč 'pokrival' Oglej, do koder je segal vpliv oglejske Cerkve torej, je slovensko še danes. Veličino sv. Pavlina Oglejskega vidim v njegovem velikem krščanskem duhu, predvsem pa kot Slovenec v tem, da je spoštoval našo kulturo, naše izročilo!" je poudaril drugi misijonarji iz Ogleja to počeli s srcem in z velikim spoštovanjem do človekove svobode, do dostojanstva vsakega posameznika in seveda tudi našega naroda. Spoštovali so slo-

vensko kulturo in rad poudarjam, da nas je Oglej spoštoval in nas ni nikdar uničeval. Preprosto in zelo jasno zveni to takole: kar je nekoč 'pokrival' Oglej, do koder je segal vpliv oglejske Cerkve torej, je slovensko še danes. Veličino sv. Pavlina Oglejskega vidim v njegovem velikem krščanskem duhu, predvsem pa kot Slovenec v tem, da je spoštoval našo kulturo, naše izročilo!" je poudaril drugi misijonarji iz Ogleja to počeli s srcem in z velikim spoštovanjem do človekove svobode, do dostojanstva vsakega posameznika in seveda tudi našega naroda. Spoštovali so slo-

lovensko kulturo in rad poudarjam, da nas je Oglej spoštoval in nas ni nikdar uničeval. Preprosto in zelo jasno zveni to takole: kar je nekoč 'pokrival' Oglej, do koder je segal vpliv oglejske Cerkve torej, je slovensko še danes. Veličino sv. Pavlina Oglejskega vidim v njegovem velikem krščanskem duhu, predvsem pa kot Slovenec v tem, da je spoštoval našo kulturo, naše izročilo!" je poudaril drugi misijonarji iz Ogleja to počeli s srcem in z velikim spoštovanjem do človekove svobode, do dostojanstva vsakega posameznika in seveda tudi našega naroda. Spoštovali so slo-

Kristusovo resnico s srcem in ne z močjo in mečem, kot je bilo tedaj večkrat v navadi.

Msgr. Franc Rode je v svojem nagovoru med slovesno mašo v stolnici v Čedadu poudaril prav to, namreč dejstvo, da je bil sv. Pavlin Oglejski velik zato, ker je vsakogar znal nagovarjati s spoštovanjem do njegovega dostojanstva in predvsem pa s srcem. Med homilijo je ljubljanski nadškof nagovoril tudi slovenske vernike v slovenščini in tako zgovorno pokazal, da se zaveda in ceni prisotnost Slovencev v Čedadu in okolici.

STRAN 5

ŽIVAHEN TEDEN V JEREMITIŠČU

ENOTNO IN SLOŽNO ZA PRAVICE IN ZEMLJO JEREMITARJEV!

DANIJELO DEVETAK

Prejšnji teden se je za naše ljudi v Jeremitišču pri Štandrežu končal s kančkom zmernega zadovoljstva in trdnim namenom še naprej stražiti svoje domove na svoji zemlji in jih braniti s čim večjo umirjenostjo in z vsemi razpoložljivimi zakonitimi sredstvi. Veliko jim pri tem pomeni vse večja prisotnost ljudi od vsepovsod, ki jim s svojo

navzočnostjo v teh hudih časih in kljub mrzlim zimskim dnevom izražajo solidarnost. Tako postaja Jeremitišče vse bolj simbol slovenstva v zamejstvu, simbol večdesetletnega boja našega človeka za pravice, ki nam jih ustava italijanske republike zagotavlja in vendar načrtno krati.

Kot smo že pisali prejšnji teden, so prišli v torek, 8. t.m.,

občinski upravitelji in zemljemerci, ki so imeli nalogo, da izvedejo meritve v okviru postopka za razlastitev zemljišč v Jeremitišču. Ker med njimi ni bilo nikogar, ki bi z Jeremitarji govoril slovensko, jim ni preostalo drugega, kot da so se vrnili, od koder so prišli, z obljubo, da se bodo vrnili s prevajalci. In to so tudi storili v četr-

tek, 10. t.m., ko se je v tem prelepem zaselku že zgodaj zbralo nad sto ljudi iz vse Goriške in tudi Tržaške. To je bil pravi shod preprostih ljudi, predstavnikov naših ustanov in društev, pa tudi političnih sil.

Prisotni so bili deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Damijan Terpin, vidni predstavnik in član deželnega tajništva SSK dr. Bernard Špacapan, pokrajinski tajnik dr. Mirko Špacapan, deželna svetovalec Roberto Antonaz in Bruna Zorzini Spetič, predsednik rajonskega sveta Štandrež Marjan Breščak, občinski svetovalec Božidar Tabaj, Nataša Paulin in Ottavio Romano, predsednik konzulte za vprašanja slovenske narodne skupnosti pri goriški občini dr. Damijan Paulin, pokrajinski odbornik Silvano Buttignon, doberdobski župan Mario Lavrenčič, števrjanski podžupan Dominik Humar, neutrudni borec za naše pravice dr. Samo Pahor iz Trsta, predsednik Kmečke zveze Edi Bukavec in drugi.

STRAN 10

02 Janez Povše
ARGENTINA JE JASNO SVARILO

03 Ivan Žerjal / intervju
STANKO ZORKO

06 GORIŠKI LETNIK: RAZNOLIKOST PRISPEVKOV...

07 Iva Koršič
TOPLO, DOŽIVETO, SPOROČILNO

08 Evelina Umek
GLEDALIŠKI VRTILJAK: PREDSTAVA O ŽELJAH...

10 V SPOMIN NA NADŠKOFA PETRA COCOLINA

11 Jože Štucin
PRVINSKA DUŠA MARIMBE IN PLEMENIT ZVEN...

12 Jurij Paljk
O NESTRPNOSTI

13 Marjan Drobež
MED POLITIKI ŽE POLEMICE O LETOŠNJIH VOLITVAH

15 MARKO HUMAR V ANDIH

VSEMANJŠINSKA PROGRAMSKA KONFERENCA

ZA ZAČETEK DVODNEVNI SIMPOZIJ

Vsemanjšinska programska konferenca, ki jo prireja krovni organizaciji SKGZ in SSO, se bo začela z uvodnim dvodnevni simpozijem v petek, 1., in soboto, 2. februarja v kongresnih prostorih znanstveno-raziskovalnega centra na Padričah. Evropska komisija je namreč že pred časom odobrila in sofinancirala projekt SKGZ o manjšinskih jezikih na območju Alpe-Jadran, tako da sta se krovni organizaciji odločili, da konferenco vsebinsko obogatita in razširita na pregled in primerjavo stanja, v katerem se nahajajo še druge manjšine s tega področja (spregovorili bodo v prvi vrsti Ladinci in Furlani ter koroški Slovenci in Italijani v Istri).

SKGZ in SSO sta se že pred časom dogovorila o organiziranju široko zasnovane programske konference s ciljem temeljito preveriti stanje slovenske organizirane družbe na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji. Cilj je predvsem opraviti obračun večdesetletnega dela in seveda začrtanje razvojnih smernic in programskih prioritet za prihodnje večletno obdobje. Zato bo konferenca potekala v treh fazah: prva bo spoznavno-raziskovalnega značaja in bo obsegala ravno že omenjeni simpozij,

ki bo stekel v začetku februarja. Ob zaključku simpozija bo imenovana delovna skupina, ki bo morala približno do poletja preučiti izsledke in zbrano gradivo na simpoziju in po njem, kar bo predstavljalo drugo fazo konference. Tretja faza bo posvečena zaključkom delovne komisije, ki naj bi jih obravnaval drugi dvodnevni simpozij. V prvi polovici prihodnjega leta bodo rezultati dela predstavljeni širši javnosti ter javnim institucijam na krajevni, vsedržavni in mednarodni ravni.

Februarski simpozij bo potekal v petek popoldne in soboto ves dan. Petkov popoldan bo namenjen predstavitvi programske konference ter spoznavanju stanja štirih prej omenjenih manjšin. Sobotni del pa bo pretežno internega značaja: 20 izvedencev ima nalogo, da pripravijo uvodna poročila po tematskih sklopih: institucionalna usmeritev manjšine, šolstvo in vzgoja, mediji, družba in teritorij, kultura, šport in vzgoja, sociala, gospodarstvo, pravna osnova in njeno uresničevanje. Osnovni cilj simpozija je zlasti v evidentiranju odprtih vprašanj na različnih področjih delovanja v okviru slovenske narodne skupnosti v Italiji.

O ZAJAMČENEM ZASTOPSTVU

Deželna Marjetica izraža nelagodje ob novici, da je deželna večina opustila prizadevanja, da bi za Slovence rešila problem predstavnstva v deželnem svetu. Osnutek Marpillero, o katerem je tekla debata med strankami večine pred razpravo v deželnem svetu o volilnem zakonu, je zbrisal omembo glede "slovenskega zastopstva". Marjetica meni, da je za sodelovanje njenih svetovalcev pri odobritvi zakona potrebno, da predvideva norme, ki jamčijo Slovincem avtonomno predstavnstvo na deželi. Potreba je nujna, če pomislimo, da je bil kot edina posledica spremembe volilnega zakona izpad SSK iz dežele. Potreba, da se na primeren način reši omenjena problematika, je vezana tudi na dejstvo, da osnutek Marpillero predvideva prestopni prag 5%, ki se bo z mehanizmi v prid zmagovalni večini še zvišal in onemogočil manjšim stvarnostim, kakršna je slovenska, vstop v deželni svet, kar je nesprejemljivo. Marjetica je zato na pobudo Slovenske skupnosti snovala specifične amandmaje, ki jih bodo deželni svetovalci Marjetice predstavili v deželnem svetu.

OSTRA POLEMKA MED PRISTANIŠKIMA UPRAVAMA

KRIZA INDIJA-PAKISTAN

"ČE NISMO ZAŽELENI, ZBOGOM!"

Kar je že precej časa tlelo pod pepelom, je nazadnje izbruhnilo. V prejšnjem tednu smo na straneh osrednjega slovenskega dnevnika Delo in posredno tudi v krajevnih italijanskih in slovenskih občilih bili priče ostri polemiki med predsednikom tržaške pristaniške oblasti Maurizioom Maresco in generalnim direktorjem Luke Koper Brunom Koreličem, ki je celo zagrozil, da se bodo Koprčani tudi poslovili, če niso zaželeni. Lani začeto skupno tržaško-koprsko upravljanje tržaškega Sedmega pomola prek mešane družbe Tict se je kljub poznejšemu delnemu omiljenju stališč tržaške pristaniške uprave verjetno precej omajalo, tudi zaradi tega, ker je med Maresco in Koreličem prišlo tudi do obračunavanja na osebni ravni.

Predsednik tržaške pristaniške uprave je v pogovoru za Delo 8. januarja koprski luki očital predvsem dvoje: da v nasprotju s koncesijsko pogodbo Sedmega pomola še naprej razvija lasten sektor zabojnikov s povečanjem prometa ter da se na Sedmem pomolu obnaša kot lastnik, ne pa kot družbenik, ki ima pomol v tridesetletnem najemu v sodelovanju s tržaško luko. K temu je Maresca dodal še nekaj osebnih očitkov Koreliču in managerjem Luke Koper, ki naj ne bi poznali tržnih zakonov ter evropskih in italijanskih zakonskih določb. STRAN 15

IVAN ŽERJAL

RAZGRETI ODNOSI

BREDA SUSIČ

"Svet se je po lanskem 11. septembru spremenil". Izjavo indijskega obrambnega ministra Fernandesja je zabeležil Anthony Spaeth za teden Time. V prodorni analizi krize med Indijo in Pakistanom Spaeth piše, da so indijski politiki, časnikarji in javnost napad na indijski parlament, ki so ga zagrešili kašmirski separatisti, izenačili z napadi na newyorška Twin Towers. Vzporejanje dveh atentatov resnici na ljubo ni primereno, vendar je po mnenju opazovalcev 13. december za Indijo postal isto kot 11. september za ZDA, indijska vlada pa je na podlagi tega lahko reagirala proti Pakistanu. Ukrepe proti Pakistanu, ki naj bi nudil zatočišče protiindijskim teroristom, je New Delhi opravičil s tem, da se je zgledovalo na ukrepe, ki so jih Združene države Amerike sprožile proti Afganistanu, ker je nudil zatočišče glavnemu krivcu za prej omenjene atentate.

Minuli teden se je temperatura na meji med Indijo in Pakistanom še dvignila. Ne samo zaradi stalnega obstreljevanja med vojskama, ki sta koncentrirani na meji, pač pa tudi zaradi izjav indijskih državljanov, ki so omenili možnost uporabe jedrskega orožja. Obe državi sta namreč od leta 1998 jedrski velesili. Od takrat pa je prvič, da so se odnosi med državama - ki sta se sicer v vojnah pomerili že trikrat - tako nevarno zaostri.

Razlog gre iskati v posledicah, ki so jih v mednarodnih razmerjih sprožili bin Ladnovi atentati. Združene države Amerike so nenadoma spremenile svoj odnos do Pakistana (do katerega od 98. leta niso kazale velike naklonjenosti), ki je postal dragocen zaveznik v protiterorističnem boju proti Afganistanu. Indija, ki je pred tem uživala podporo svetovne vele-

sile, je ta premik v svetovnih ravnovesjih začutila kot nekaj potencialno nevarnega, zato je opozorila nase z začetkom protiteroristične ofenzive, uperjene proti svojemu zgodovinskemu nasprotniku Pakistanu. Od tod vztrajanje pri zahtevi, naj Islamabad odpoje podporo vsem protiindijskim terorističnim skupinam oziroma kašmirskim separatistom in naj Indiji izroči osumljene za atentat proti indijskemu parlamentu.

Čeprav je znano, da je Pakistan resnično nudil zatočišče marsikateri organizaciji skrajnežev, je malo verjetno, da bi bil posredno vpleten v atentat 13. decembra. Musharraf je v nekaj mesecih opravičeval pravo metamorfozo in preklical zavezništvo s talibanskim režimom. Nikomur se ne zdi mogoče, da bi tvegala, da izgubi ugled v svetu in podporo (tudi denarno), ki si jo je prislužil od ZDA, z bolj ali manj prikrito podporo kakemu terorističnemu napadu.

Zato se - kljub zatrjevanju indijskih državljanov, da Pakistan od besed še ni prešel k dejanjem - okrepi pakistanskega predsednika zdijo iskreni. Musharraf je zaradi indijskega (in ameriškega) pritiska od začetka leta odvil dovoljenje za delovanje glavnim islamskim radikalnim organizacijam, pripravih 900 islamskih skrajnežev vključno z njihovimi najvidnejšimi predstavniki, v zadnjem tednu pa je uvedel tudi kontrolo nad vsemi islamskimi šolami (madrasahami).

V ponedeljek je pakistanska protiteroristična prizadevanja vendarle posredno priznal tudi indijski obrambni minister Fernandes, ki je med drugim dejal, da namerava Indija reševati svoje probleme s Pakistanom po diplomatski poti, ne pa z orožjem. Te izjave so zopet nekoliko pomirile napeto ozračje med sosedama, vendar se kriza še zdaleč ni zaključila.

NOVI GLAS V LETU 2002

Naročnikom in bralcem sporočamo, da bo v letu 2002

- posamezna številka našega tednika stala 1.800 lir ali 0,93 €;
- letna naročnina za Italijo bo ostala nespremenjena, to je 80.000 lir ali 42 €.

Ostale naročnine bodo naslednje:

- za Slovenijo 90.000 lir ali 46 €;
- za inozemstvo 120.000 lir ali 62 €;
- naročnina s prioriteto pošto 160.000 lir ali 83 €.

Svoje naročnike in bralce prosimo za razumevanje. Prepričani smo, da bodo našemu tedniku potrdili zvestobo, čimprej poravnali naročnino in pridobili nove naročnike, tako da se bo krog naših bralcev še povečal.

UPRAVA NOVEGA GLASA

GENERALOVE IZJAVE O JALOVOSTI TRŽAŠKE POLITIKE

ALOJZ TUL

Odmeven dogodek, ki je v marsičem presenetil tržaške politične kroge, so bile izjave, ki jih je ob svoji upokojitvi izrekel tržaški general in vojaški poveljnik oboroženih sil v Furlaniji-Juljski krajini Silvio Mazzaroli. Brez vsakega slepomišenja je tržaške upravitelje in druge predstavnike obtožil, da niso sposobni premostiti svojih predsodkov v korist splošnega napredka tržaškega mesta. "Tisti, ki nam vladajo," je dejal dobesedno, "so zaslepljeni z etničnimi in političnimi predsodki, tako da ohranjajo narodnostna nasprotja med Italijani in Slovenci in razkol med desnico in levico, zaradi česar niso nikdar uspeli vzpostaviti sodelovanja za rast in razvoj Trsta. In vendar so interesi mesta jasno opredeljeni, začeni s razvojem pristanišča in drugih in-

frastruktur. Zato me močno žalosti, da zaradi takšnih razmer mesto izgublja priložnosti za razvoj eno za drugo. Vsi skrbijo samo za ohranitev svoje vloge in položaja, nihče pa ne dela za skupne koristi".

Precej trde so zgoraj navedene generalove izjave, ki jih je ob zaključku svojega službovanja podal kot navaden državljani, vendar v bistvu odražajo tržaško stvarnost, ki se ne more rešiti železnega oklepa svoje preteklosti. Značilno je, da je čutil dolžnost opozoriti na to stanje človek domačih tržaških korenin, ki je tudi v svoji vojaški službi marsikaj kritiziral. Ko je bil poveljnik mednarodnih sil KFOR v Prištini, je italijanski vladi očital, da ne nudi dovolj podpore svojim četam, zaradi česar je bil takoj odstavljen. Ko je sedaj stopil v pokoj, se nima več kaj bati povedati resnico.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978

E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€.

INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

ARGENTINA JE JASNO SVARILO

Kar precej časa je minilo, da so se pojavila prva izvedenska mnenja o tem, kaj se je zgodilo z Argentino in v čem so razlogi za njen državni bankrot. Priznati je treba, da je dogodek deloval kot šok. Navajanje korupcije kot edinega krivca za propad argentinske ekonomije se nikoli ni zdel do kraja prepričljiv. In res so se pričele stvari polagoma pojasnjevati in ob njih se velja upravičeno resno zamisliti.

Dejstvo je, da je kapital razvitega sveta sporazumno z argentinskimi oblastmi že leta in leta vdiral v državo, in to prek vsake mere. Na ta način je Argentina izgubljala moč lastne industrije, lastne proizvodnje ter končno ni imela nič več svojega. Odgovorni so seveda domači izvoljeni predstavniki oz. politična elita, toda osrednji dejavnik, ki ne deluje le v Argentini, ampak vsepovsod po svetu, je slej ko prej kapital razvitega sveta. Kapital, ki ima izredno moč in tudi nujno, da ves čas pridobiva nove in nove dobrine, nove in nove zaslužke, vse za velikanske potrebe lastnih razvitih območij. Ob primeru Argentine se izvedenci sprašujejo, kdaj se bo ob nespremenjenih smernicah podoben finančni bankrot zgodil v celi vrsti držav v razvoju, da sploh ne govorimo o Afriki, ki je razen v severnem predelu v kar nekaj svojih državah pravzaprav že doživela argentinsko usodo. Kaj ni tovrstno prodiranje kapitala neke vrste spodkopavanje državnih skupnosti in širjenje pasov nove revščine? In kakšen bo svet bližnje prihodnosti, v kolikor ne bomo odkrili dru-

gačnih poti za naše sobivanje, kot so te z ekonomskim pa tudi vojaškim osvajanjem?

Dejstvo je, da vsaj do tega trenutka razviti svet ni našel drugačne poti od te, da širi svoj vpliv, ker mora pač zadostiti svojim potrebam. Toda če globlje premislimo, takšno delovanje niti razvitemu svetu dolgoročno ne bo prineslo nikakršne koristi, narobe, le veliko škodo ter ne nazadnje celo možnost zastoja. Širjenje trga sicer omogoča gospodarski razvoj tistemu, ki je na tem trgu močnejši, toda ob tem se je mogoče vprašati, do kdaj bo ta trg še mogoče širiti. Argentina je kot zdrav trg za kar nekaj časa izgubljena, Afrika je na kolenih, Afganistan bo treba šele na novo zgraditi, večina muslimanskega sveta v bistvu ne sodi med tiste odjemalce, ki bi jih bilo mogoče zalagati z našimi najdonosnejšimi izdelki. Skratka, na način, kot se stvari dogajajo sedaj, bomo le širili obubožanje vse večjih predelov sveta. Najbolj zaskrbljujoč pa je moralni vidik vse te zgodbe, kjer kot razviti svet lahko največ izgubimo. Namreč, da v vsem tem raznovrstnem osvajanju ni videti nikakršne solidarnosti, se pravi čuta za ljudi, kjer koli že ti živijo na svetu. Pa tudi v kolikor pustimo solidarnost ob strani, v sedanjem trdem urejanju sveta ni razbrati zavedanja, da je usoda človeštva nepreklicno skupna in da zato nihče ne bo mogel ubežati posledicam vsega tistega, kar se kjer koli na svetu dogaja oziroma se bo še dogajalo.

INTERVJU / MSGR. STANKO ZORKO

"KDOR JE VEREN, BI SE MORAL POČUTITI SREČNEGA"

IVAN ŽERJAL

Msgr. Zorko, kakšni so vaši občutki ob vseh teh obletnicah?

Predvsem da sem prišel v Rojan mlad. Takrat sem imel 33 let, aprila pa jih bom imel 83. To se pravi, da sem že krepko naprej v letih. Ni več nekdanjih moči in sposobnosti, ne telesnih, a tudi ne duhovnih, zlasti spomin počasi peša.

Vi niste Tržačan, še manj Primorec. Kaj bi povedali o svojem rojstnem kraju in o mladih letih?

Moj rojstni kraj je Leskovec pri Krškem, ki je v zračni črti približno kilometer daleč od jedrske elektrarne. To je precej velika podeželska vas, dejansko so bili tam samo kmetje. Velikih kmetov je bilo malo, kakih deset, ostali pa smo bili pravzaprav revni: košček zemlje, eno kravico v štali, sicer pa smo pridno delali in bili marsikdaj odvisni od bogatih sosedov. Leskovec pa ima zelo staro župnijsko cerkev, tam je sedež dekanije. Od moje rojstne vasi je do cerkve mogoče kakih 300-400 metrov. Oče je bil doma iz hribovitega dela župnije, iz vasi Straža sv. Lovrenca (ime izhaja iz turških časov). Bil je najstarejši v družini in se je izučil za kovača. Šel je "vandrač", kot se je temu pravilo takrat, v bližino Gradca, kjer je ostal dalj časa in se izpopolnjeval v kovaštvu. Nikdar ni hodil v šolo, ker je od njegove rojstne vasi do Leskovca predeleč. Kljub temu pa se je naučil brati, pisati ter govoriti nemško in celo nekoliko madžarsko. Pri tridesetih letih, točneje leta 1903, pa se je poročil z mojo mamo Ano Dornovšek, ki je bila doma iz vasice Golek nad Leskovcem. Najprej sta živela v najemu v vasi Veliki Podlog, nato sta v Leskovcu kupila hišico in kos zemlje, ki sta ju plačala z doto. Oče si je tam uredil kovačnico, nekaj časa pa so vodili tudi gostilno, kar je bila tudi naša nesreča, ker se je oče navadil na pitje. Leta 1904 se je rodil najstarejši brat Jože, naslednje leto Lojze, naslednje leto sestra Marija, nato pa se je rojeval v otrok vsaki dve leti: Dragica, Maks, Vilko, po triletnem presledku Anica, nato jaz leta 1919, leta 1922 pa se je rodila še najmlajša sestra Fani.

Ko sem bil star devet let, sem hodil ministrirat k maši vsak dan ob šestih zjutraj, ko je maševal župnik oz. dekan. Po petih letih osnovne šole sem zaprosil, če bi lahko kje nadaljeval študij na gimnaziji. Šel sem v meščansko šolo v Krško, ki sem jo obiskoval štiri leta. Končal sem dobro, ker mi ni bilo potrebno opraviti niti mature. Potem sem iskal, da bi šel kam drugam. Prišel je salezijanski duhovnik Zamjen in me vprašal, ali bi šel v salezijansko gimnazijo v Veržej. Res sem šel gor, kjer mi je bilo rečeno, da bom obiskoval četrti razred privatne gimnazije, nato pa da bom imel zaključni izpit v Murski Soboti (gimnazija v Veržeju je bila namreč zasebna, brez javnega priznanja). Prvo leto sem opravil izpit čez tri razrede na državni gimnaziji v Murski Soboti, drugo leto pa izpit čez četrti in peti razred gimnazije na Ptujju. Medtem pa je sestra, ki je bila v službi na pošti in ki me je vzdrževala, umrla. Odločil sem se, da bom za šesti razred gimnazije študiral doma. Izpit sem opravil v Novem mestu, le zadnji dve leti sem redno študiral v Ljubljani, kjer sem stanoval pri poročeni sestri Mariji. Po zaključeni gimnaziji nisem bil gotov, kam naj grem, nazadnje pa sem vstopil v bogoslovje, vedno s prepričanjem, da me Gospod pošlje ven, če vidi, da nisem za duhovnika. A sem o-

Msgr. Stanko Zorko je človek, s katerim je povezana vrsta obletnic. Lani je namreč obhajal 55-letnico mašniškega posvečenja, vedno lani so v Rojanu obhajali 40-letnico gradnje tamkajšnjega Marijinega doma, katerega pobudnik je bil ravno msgr. Zorko, v začetku tega leta, točneje v nedeljo, 13. januarja, pa je poteklo točno 50 let, odkar deluje med slovenskimi verniki v tržaškem predmestju Rojan. Rojančani so svojega dušnega pastirja počastili med nedeljsko mašo, ki jo je kot običajno prenašal Radio Trst A in med katero je slavljenču osebno čestital tudi tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Po maši se je slavje nadaljevalo s prisrčno družabnostjo v rojanskem Marijinem domu. Ob tisti priložnosti je slavljenču zapel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Humberta Mamola, darovali so mu umetnino slikarja domačina Roberta Kocmana, priložnostno zahvalno besedo je posredovala Dorica Žagar, prisotni pa so si tudi ogledali film o gradnji Marijinega doma. Msgr. Zorko je prava duša rojanske slovenske krščanske skupnosti, tako da si skoraj ne moremo zamišljati Rojana brez njegovega lika in prisotnosti. O tem, kako je prišel v Rojan, o svojem delovanju, o Rojanu nekoč in danes, o slovenskem zamejskem katoliškem časnikarstvu ter o vprašanih današnjega slovenskega tržaškega kristjana je rad spregovoril za naš list.

stal. Pet let sem bil v Ljubljani, leta 1945 pa se je zdelo, da v Ljubljani semenišča ne bo. Umaknili smo se na Koroško, od tam so nas peljali v Padova in smo iskali, kje bi lahko nadaljevali študij. Ponudila se je možnost v benediktinskem samostanu v kraju Praglia. Sredi junija smo začeli študij, naslednje leto pa nas je pet slovenskih bogoslovcev posvetil padovanski nadškof.

Kako pa vas je življenje prineslo v naše kraje in med naše ljudi?

Po posvetitvi sem šel najprej na počitnice na Tirolsko, potem mi je duhovnik Milan Palčić pisal iz Benečije, če bi lahko prišel v tiste kraje, ker domači duhovnik ni zmozel vsega. Septembra leta 1946 sem prišel v duhovnijo Srednje nad Sočo (ne Srednje v Benečiji), ki je bila v glavnem požgana. Tam me je ena družina sprejela k sebi. Zelo dobro smo se razumeli, naslednje leto pa se je razširila vest, da bodo tisti kraji prišli pod Jugoslavijo. Ljudje so začeli odhajati, ker so se bali komunizma. Odsel je tudi župnik iz Ročinja, tako da sem začel hoditi maševat tudi tja. Tam smo se dobro razumeli in tam sem 15. septembra 1947 tudi dočkal priključitev k Jugoslaviji. Oblasti so me prijazno sprejele, nisem imel nobenih težav, sprva so me tudi nagovarjali, naj se vpišem v Cirilmetodovo društvo. Leta 1949 pa sem prejel ukaz, da se moram do 12. aprila vrniti v Ljubljano, jaz pa sem šel prek meje v Benečijo. Tam sem ostal 14 dni, sprejet sem bil tudi pri videmskem nadškofu, nato sem šel v Gorico. Tam sem se zglasil pri škofijskem kanclerju msgr. Klincu, da bi našel kako mesto na Goriškem, a se ni dobilo. Oglasil pa se je g. Marijan Živic iz Bazovice. Tja sem prišel 15. junija in tam sem ostal dve leti in pol.

Kako ste občutili svoj prvi stik s Primorsko in Trstom? Če odmislimo seveda neveselosti in nevarnosti, ki so bile značilne za tisti z ideologijo in sovraštvom nabiti čas, ste imeli težave pri vzvjetju v našo stvarnost? Katere so bile takrat glavne značajnostne razlike med vašo Dolenjsko in Tržaško?

Med Dolenjsko in Tržaško ni nobene primere, ker gre za čisto drugačen način življenja v vsem. Ko sem se peljal iz Trsta proti Bazovici in sem videl vso tisto goloto, me je strašno prizadelo. Kje pri nas na Dolenjskem vidite sam kamen? Prizadela me je tudi druga velika razlika: v Bazovici so bili z mano vsi izredno prijazni, v cerkev pa niso hodili. Na Dolenjskem pa kdor ni hodil v cerkev, ni niti pozdravljal duhovnikov.

Po postanku v Bazovici ste leta 1952 nastopili službo slovenskega kaplana v Rojanu. Tam je bilo še posebej živo cerkveno življenje, kar je privedlo do Vaše pobude za izgradnjo Marijinega doma,

ki ste ga odprli leta 1961. Kako se spominjate tega dogodka?

Ko je v Rojanu zbolel g. Angel Kosmač, mi je kanonik Janko Kramarič rekel, da ga bom moral nadomestiti. Nastopil sem v nedeljo, 13. januarja. Pri mašah je bila cerkev polna naših ljudi: ob sedmih jih je bilo kar dvesto, ob devetih pa do tristo, danes pa je že veliko, če pride sto ljudi k maši. Čez nekaj mesecev se je vrnil g. Angel Kosmač iz kraja Arco, kjer se je zdravil. Kmalu je spoznal, da je župnija zanj pretežka, in se je odpovedal: škof Anton Santin ga je imenoval za Opčine, mene pa za Rojan.

Povod za gradnjo Marijinega doma je dala gradnja kapelice leta 1954 ob stoletnici razglasitve resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju. Takrat je bilo Marijino leto in so v Trstu na trgu Garibaldi postavili Marijin kip. Tudi mi smo hoteli počastiti to obletnico s kapelico. Neki domačin na Lajnarjih je dal na razpolago zemljišče, načrt je naredil arh. Vilko Čekuta, podpisal pa ga je domačin, inž. Piemontesi. Plačali smo samo material, delo in prostor pa sta bila brezplačna. Kapelica je bila posvečena 15. avgusta 1954. Ob tisti priložnosti se je zbralo okoli tisoč ljudi: nikoli se ni zbrala tako velika množica ljudi kot takrat. V Rojanu pa je bila zelo številna in izredno aktivna Marijina družba, ki jo je leta 1904 ustanovil dr. Jakob Ukmar in ki ni nikoli imela lastnih prostorov. Začeli smo misliti na Marijin dom. Sprva smo iskali v bližini, a ni bilo nič. V ul. Mirti, kjer je bilo in je še neko skladišče, je lastnik zahteval zelo visoko vsoto. Potem pa je neka naša družbenica v časopisu brala, da je naprodaj zemljišče nad ul. Cordaroli. Predvideno je bilo, da bodo tam gradili cesto obvoznico, a smo se vseeno odločili za nakup zemljišča. Deset let so družbenice zbirale denar pri ljudeh, ki so bili zelo radodarni. Nekaj smo dobili tudi od javnih in cerkvenih oblasti, večino denarja pa smo zbrali sami. Leta 1961 je bilo delo (gradila sta ga brata zidarja iz Furlanije) dokončano, 28. maja pa je bil novi Marijin dom slovesno blagoslovljen. Tudi načrt za gradnjo obvoznice je k sreči

propadel, tako da je dom ostal na prostem. Sprva je bilo v njem polno življenja, sedaj pa se je zmanjšalo število ljudi in tudi zanimanje za prireditve. Danes ne bi gradili tako velikega doma, kot smo ga takrat.

Od takrat do danes se je v Rojanu marsikaj spremenilo. Nekoč množično obiskovana slovenska osnovna in nižja srednja šola je zaprla svoja vrata zaradi pomanjkanja učencev. Še sreča, da se je v tiste prostore preselila Glasbena matica (pa čeprav tudi slednji ne kaže dobro), tako da se v stavbi še razlegata slovenska beseda in pesem. A kljub temu ne moremo reči, da pri vas vlada mrtvilo.

Slovenska maša s petjem, ki jo predvaja Radio Trst A, je od 7. marca 1965 redno vsako nedeljo; v Marijinem domu so od časa do časa prireditve predvsem glasbenega značaja. V zadnjih letih pa je skupina domačih fantov ustanovila novo društvo Rojanski Krpan.

Novo društvo ima malo fantov, zaenkrat žalibog ni zajelo širšega kroga ljudi. Nekaj stvari na leto priredijo. Upajmo, da se jim bo posrečilo, da se dejavnost s časom bolj razvije.

Msgr. Zorko, neločljivo ste povezani tudi z slovenskim katoliškim časnikarstvom v Trstu. 30 let ste vodili radijsko oddajo Vera in naš čas, ravno pri Vas doma pa je bilo dolga leta tržaško poduredništvo Katoliškega glasa, enega od predhodnikov Novega glasa. Tudi danes nam pomagata po svojih močeh. Kaj vam je pomenilo to obdobje in kaj vam pomeni dejstvo, da zamejski Slovenci imamo tudi javna občila z duhovno vsebino oz. občila, ki skušajo poročati na podlagi nekkih krščanskih vrednot?

Ja, dobro veste, da je obstajala velika ideološka razdeljenost: Primorski dnevnik je zbiral ljudi bolj levčarske

usmeritve, Katoliški glas pa ljudi, ki so bili katoliško usmerjeni. Duhovniki smo seveda podpirali slednjega. Pri meni je bilo poduredništvo in dolgo časa sem teden za tednom peljal gradivo v Gorico. Sicer mislim, da so katoliška javna glasila še vedno nujno potrebna. Ideološka razdelitev namreč še vedno obstaja. Kak bivši partijec se je približal Cerkvi, večina pa je ostala do nje hladna. Upam, da se bo to spremenilo.

Pred časom so se tržaški slovenski verniki in duhovniki sestali v openskem Marijanišču in se pogovarjali o trenutnem stanju naše skupnosti. Slika ni ravno spodbudna. V prvi vrsti se občuti pomanjkanje duhovnikov, pa tudi dejstvo, da današnji človek nima potrebne verske podlage in izobrazbe in da se mu porajajo verski dvomi. Kakšna je vaša izkušnja?

Verski dvomi se nujno pojavljajo, zlasti če se človek ne poglubi. Je vrsta stvari, za katere ne veste, kako bi si jih razlagali. Mene najbolj moti to, da študentje, ki so hodili redno k maši, bili strezniki, ko gredo na višjo šolo, nehajo obiskovati nedeljsko mašo. Za to ne vem vzroka, kaj so našli tam, kdo jim je napolnil glavo z drugimi idejami, zakaj ves svoj čas posvetijo športu? Slednji ni več samo način igranja in razvijanja telesnih in duševnih sposobnosti, ampak je postal tudi tekmovanje. Doseganje velikih uspehov ni lahko, kdor pa jih ne dosega, se počuti nesrečnega. Nekateri niti k športu ne hodijo več, kar pa je še slabše, ker se človek pri športu vsaj nauči nekega določenega reda.

Tržaško ozračje ni bilo nikoli ravno naklonjeno krščanstvu, današnje stanje pa je tudi odraz splošnega ozračja, ki vlada v zahodnem svetu. Verjetno se boste strinjali, da danes biti kristjan pomeni tudi imeti precejšnjo mero poguma, ker pomeni plavati proti toku in proti večinski miselnosti današnjega časa. Vendar je to za kristjana tudi svojevrsten izziv, kaj menite?

Mislim, da bi se moral vsak, kdor ima vero, počutiti srečnega. Ima namreč oporo, ki ni nekaj slepega, ampak ima dva tisoč let zgodovine, v kateri je toliko pričevanja o veri. Čudeži se tudi vedno znova dogajajo. Brez božje pomoči in previdnosti ne bi mogel postati duhovnik, priti sem, biti tu petdeset let in navezati stikov s toliko ljudmi, ki so veliko pomagali. In tudi jaz sem lahko mnogim pomagal. Če tu ne vidim Božjega prsta, pomeni, da sem slep.

Tržaški škof Evgen Ravignani je za lanski adventni čas ter za letošnji postni in velikonočni čas napovedal katehezo, ki bo služila za pripravo na drugo škofijsko zborovanje leta 2003. Kaj pričakujete od tega zborovanja?

Pri zborovanju sicer nisem aktivno soudeležen zaradi let in zdravja. Vendar sem mnenja, da boljšega škofa, kot je msgr. Ravignani, bi si ne mogli želeli in misliti. Ima veliko razumevanje za naš položaj in sodelovanje z njim je zelo lahko. Zato menim, da to zborovanje verjetno ne bo prineslo vsega tega, kar bi si želeli, vendar bo gotovo prineslo nekaj pozitivnega.

3

ČETRTEK,
17. JANUARJA
2002

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. NAVADNA NEDELJA (20.1.);
MOLITVENA OSMINA ZA
EDINOST KRISTJANOV (18.-25.1.)
"ZAKAJ V TEBI JE IZVIR
ŽIVLJENJA" (Ps 36, 10)"Sem te postavil za luč narodom, da boš moje odrešenje
do konca zemlje." (Iz 49, 6)"Izpolnjevat tvoj voljo, moj Bog, mi je v veselje." (Ps
40, 9)"Posvečenim v Kristusu Jezusu, poklicanim in svetim."
(1 Kor 1, 2)

"In videl sem in pričujem, da je ta Božji Sin." (Jn 1, 34)

S prihodom na svet Jezusa Kristusa kot človeka (1 Tim 2, 5) se je začelo rešenje človeka in sveta. Votlina ali štala, kjer se je rodil, je znamenje skrajne revščine, še posebej duhovne. A Bog se je prvi podal na pot iskanja zablodelega človeka. Komaj kdo, še najmanj Herod in pismokoli ter ves uradni Jeruzalem, ki sliši točno razlago o rojstvu judovskega kralja, Mesije, preveri novice. Herod pa kar na slepo pobesni. A četudi bi mu pokazali novorojenega v jasliah, bi ne verjel vanj. Ker misli samo nase in na umor vsakega domnevnega tekmeča z najmanjšim znamenjem kraljevskega dostojanstva.

Le Bog si upa v človeško zakrknjeno srce ter v bedo človeka in sveta robotih, revnih, omejenih in zaničevanih pastirjev. Le on spregovori besedi, ki postavita na glavo lestvico vrednot, ki jih zemljan čeni; dejal bo: "Blagor vam, ubogi!" (Lk 6, 20).

Neverni človek ne ve, kaj naj bi počel s pojmi, kot so: Božja volja, poklic za apostola Kristusa Jezusa, Božja Cerkev, posvečeni v Kristusu Jezusu, poklicani in sveti, tisti, ki kličejo ime našega Gospoda Jezusa Kristusa, milost, mir od Boga, našega Očeta, in Gospoda Jezusa Kristusa (1 Kor 1, 1-3).

Medtem ko se veren človek ne omeji na samo priznanje svoje grešnosti, ker zaradi tega tudi trpi, kakor npr. David (Ps 51) ali Savel - sv. Pavel (Apd 7, 58; 8, 1; 9, 20 nss; 22, 4 nss: "Smrtno sem preganjal to Pot: moške in ženske sem vklepal v verige in metal v ječo... sem zapiral tiste, ki verujejo vate, in jih dal po shodnicah pretepati"), marveč po spreobrnjenju kar gori za Boga in rešenje vsakega človeka. Ker priča, da je Bog močnejši od vsakega greha in večji od našega srca (1 Jn 3, 20 nss).

Dne 9. januarja je nadškof zopet spregovoril duhovnikom o perečem problemu pomanjkanja duhovnikov: staramo se namreč in umiramo, namestnikov pa ni na vidiku. Ker že več let poznamo to stanje, naj bi se skrbneje uvajali ljudi v samopomoč glede vsega tistega pastoralnega dela, ki ga lahko opravljajo in vodijo laik. S tem ni misljeno samo vodenje računov in gospodarstva, marveč tudi in predvsem bogoslužje, molitev in petje, prejem zakramentov. Ker to ni samo pravica laikov, marveč je tudi dolžnost laikov. Drugo današnje berilo, kot je omenjeno zgoraj, nas vse verne imenuje "svete" (1 Kor 1, 2 in tudi drugje v NZ).

Tudi nas duhovnike je rodila telesna mati; iz družin prihajamo, a s moke njihove začetni potrebe po pomoči ljudem v stiski. Ta poklic je potem potrdil škof. Nič bistveno drugače ni danes, čeprav je vsak primer enkraten.

Sobratje, ki delujejo npr. po Južni Ameriki, pa tudi sošolci od tam, nam pripovedujejo, kako nekateri župniki oskrbujejo ogromne župnije kar z letalom. Ker njihove župnije štejejo do celo 75.000 kristjanov - "duš", a teho oznanjevanja ter poučevanja v verskih resnicah, podeljevanja zakramentov (razen sv. spovedi in maševanja) delijo z laik, ki se imenujejo katehisti ali drugače, saj je bistveno poleg zgoraj naštetega še skrb za uboge, za bolnike, za organizirano molitev po družinah in po cerkvah; ljudi pripravljajo na poroko, vodijo pogrebe. Trije, štirje so za to zadolženi ter seveda potrjeni od škofa. "Tu pri vas pa nič ne delate v tem smislu!" je rekla sestra, ki se je vrnila po dolgem času domov na oddih.

Toda tudi pri nas je Cerkev kot skupnost verujočih postavljena pred dejstvo ohranjanja, poživljanja vere sredi sveta, ki ne veruje in mu je zato Bog deveta briga. Postavljeni smo torej pred odgovornost v naši in vesoljni Cerkvi.

Toda kot otipljiv dokaz vloge laikov v Cerkvi smo ponekod začeli s poskusi vodenja s strani laikov nedeljskega bogoslužja Božje besede. A ker je to nekaj novega pri nas, bo gotovo potrebno nekaj časa, da se lepo, dostojanstveno in koristno izvede. Med tednom bodo vaje, priprava programa od točke do točke. Izberejo se pesmi, pripravijo prošnje za vse potrebe, pobira se miločina za potrebe krajevne Cerkev, deli se sv. obhajilo, na kratko razloži prebrana Božja beseda.

Ponekod laik skrbijo še za domove za ostarele in župnijske domove kot kraj ali središče pastoralnega dela. Božja beseda, ki jo poslušamo ob nedeljah, nas spodbuja, da skrbimo za uboge, misijone, za lačne po svetu. Kar vse združuje v občestvo in ednost. Odtod tudi obhajamo teden molitve za krščansko ednost.

Cilj vsega je namreč ta, da bi dosegli Jezusa Kristusa in po njem Očeta, tudi če ni vedno duhovnika na razpolago. Saj smo že itak vsi krščeni brez izjeme prejeli Svetega Duha. Njega Oče obilno daje vsem, ki ga prosijo (Lk 11, 13).

Lahko bo kdo ob vsem tem dejal, da so verniki "mežnarji". Toda ponekod je duhovnik že dolgo tudi "mežnar", je služabnik po zgledu Jezusa Kristusa, ki pravi: "Jaz pa sem sredi med vami, kakor tisti, ki streže" (Lk 22, 27). Tudi ljudje so prijetno presenečeni, če vidijo duhovnika z metlo v roki. Hvaležni bodo mlademu dekletu ali fantu, ki vodita nedeljsko bogoslužje in pričujeta v Duhu za Jezusa.

KRST V SIKSTINSKI KAPELI, SREČANJE Z MESTNIMI POMETAČI, ANGELSKO ČEŠČENJE

BOGATA NEDELJA SVETEGA OČETA

Minulo nedeljo je sveti oče Janez Pavel II. v Sikstinski kape-li, tako kot vsako leto doslej, odkar je na čelu Cerkve, krstil 20 otrok. V nedeljo je bil namreč praznik Jezusovega krsta v reki Jordan. Papež Janez Pavel II. rad opravlja tudi duhovniško službo, če mu čas to le dopušča, doslej ni zamudil niti enega praznika Jezusovega krsta, da ne bi tudi sam krščeval otrok z vsega sveta. Tokrat je bilo med dvajsetimi malčki 17 otrok italijanske narodnosti, eden je bil Američan, eden Španec in eden francoske narodnosti.

Poročevalci, ki so v nedeljo imeli možnost prisostvovati podeljevanju zakramenta sv. krsta v Sikstinski kape-li, vedo povedati, da je bil krst enak toliko drugim, le duhovnik, ki je podeljeval zakrament, je bil sveti oče. Otroci so jokali, mame so vlek-le na dan stekleničke z mlekom, da bi jih potolažile, tudi bratci in sestrice krščenih so se dolgočasili, nekaj jih je jokalo; skratka krst, kakršnih smo vajeni iz naših cerkev. Seveda je papež tudi nagovoril prisotne s kratko homilijo, med katero pa je več-

na otrok začela neusmiljeno jokati. Sveti oče se je ustavil in ves vesel rekel: "Ko poslušajo, kaj govori papež, mislijo, da morajo tudi sami dati odgovor!"

V pridigi staršem, sorodnikom in botrom krščenih je papež poudaril pomen zakramenta sv. krsta, ki pomeni za vsakega kristjana vstop v Cerkev in občestvo vernikov. Starše je naprosil, naj bodo svojim otrokom za svetel krščanski zgled, naj se zavzemajo za take odnose, v katerih bo prostor za drugega in drugačnega, predvsem pa za medsebojno odpuščanje, kajti "otroci potrebujejo ljubezen, da lahko zrastejo in življenje in vera hodita skupaj", je dejal papež.

V nedeljo je sveti oče v Rimu obiskal tudi cestne in mestne pometače, ki mu vsako leto pripravijo posebno presenečenje, saj postavijo za papeža v mestu posebne jaslice. Ta tradicija se nadaljuje že trideset let. Odkar je Janez Pavel II. Petrov naslednik, je vedno obiskal komunalne delavce, ki skrbijo dan in noč za čisto mesto. Sveti oče se je mestnim pometačem zahvalil za njihovo delo in čistočo v mestu. Papeža je med drugimi pričakal tudi rimski župan Walter Veltroni, ki se je sv. očetu zahvalil za vso pozornost, ki jo izkazuje tako Rimljanom kot večnemu mestu, nakar si je papež izmenjal voščila ob začetku no-

vega leta z mestnimi pometači. Med molitvijo angleškega češčenja v nedeljo opoldan pa je s Trga sv. Petra v Rimu Janez Pavel II. pozval vse mlade, naj se udeležijo Svetovnega dneva mladih v Torontu v Kanadi julija letos, si zaželel, da bi se ponovil uspeh, ki ga je imelo srečanje z mladimi v Rimu v jubilejnem letu 2000. Mlade z vsega sveta je tudi pozval, naj bodo žive priče Vstalega Kristusa, in to v skupnostih, kjer živijo.

V ponedeljek, 14. t.m., pa je sveti oče sprejel v posebni avdienci politične predstavnike Lacija in jih opozoril, naj pazijo, "da ne bodo omejitve na področju zdravstvene oskrbe oškodovale oseb in družin, ki nimajo toliko sredstev kot večina drugih." V nagovoru krajevnim upraviteljem se je zavzel "za najbolj potrebne in ogrožene sloje prebivalstva, ki jih je potrebno ščititi," in upraviteljem naročil, naj skrbijo, da ne bodo revni ob zdravstveno oskrbo, pa čeprav se sam zaveda, da je krajevno zdravstvo v težavah zaradi pomanjkanja sredstev.

JUP

OB TEDNU ZA EDINOST KRISTJANOV / KNJIGA P. ROBERTA TAFTA

ONSTRAN VZHODA IN ZAHODA

DANIJELO DEVETAK

Stopamo v t.i. molitveno osmino za edinost kristjanov, ki bo trajala do 25. januarja. To je lep izraz živnega ekumenskega gibanja, ki ga dosledno in vztrajno podpira tudi sveti oče Janez Pavel II. Glavna misel letošnje osmine je vzeta iz 36. psalma: "V tebi je izvir življenja." Simbol izvira nas spominja, da lahko kristjani vedno znova najdemo skupno pot v Božji besedi, v koreninah naše vere.

Pred nekaj leti je pri založbi Lipa v Rimu, ki deluje v sklopu študijskega Centra Aletti, izšla v zbirki *Publikacije Centra Aletti* tehtna in bogata knjiga, ki na čudovit način govori prav o tem, kaj je izvorno in skupno vsem krščanskim tradicijam. Kot smo že pisali, je omenjeni center pravo središče medkulturnih srečanj, saj se v njem srečujejo raziskovalci in umetniki Srednje in Vzhodne Evrope s kolegi zahodnega sveta. Skupno na ustvarjalen način in z vsakdanjimi ritmi prave skupnosti iščejo odgovore na ključna vprašanja današnjega časa, snujejo kulturno in teološko misel, ki sloni na dveh velikih krščanskih tradicijah. Njihov študij je vezan na življenje, na izkušnjo skupnega bivanja med pripadniki različnih Cerkev in tradicij. Knjige založbe Lipa so zato sad tega vzajemnega oplajanja in odprtega dialoga med nosilci vzhodne in zahodne krščanske zakladnice; kot zanimivost povejmo, da se te knjige prevajajo v več kot petnajst jezikov (od slovenščine do arabščine).

Avtor knjige *Onstran vzhoda in zahoda* (*Oltre l'orient e l'occidente*) s podnaslovom *Za živo liturgično tradicijo* je p. Robert Taft, rojen v ZDA leta 1932. L. 1949 je stopil v Družbo Jezusovo, l. 1963 je bil posvečen v duhovnika bizantinsko-slovenskega obreda, l. 1998 v arhi-

mandrita. Velik poznavalec ruskega sveta in vzhodnih cerkvenih znanosti, je v letih 1956-59 poučeval v iraški prestolnici Bagdadu. Trenutno poučuje na Vzhodnem inštitutu v Rimu in v centru za bizantinske študije v Washingtonu. Zlasti velja za vrhunskega poznavalca vzhodne krščanske liturgije; to je tudi njegova velika ljubezen, ki ji je posvetil veliko knjig in študij. Kot vse knjige založbe Lipa je tudi ta zelo lepo oblikovana, platnico krasi detajl mozaika p. Marka Rupnika. Iz angleškega izvirnika je delo prevedla Sara Staffuzza, rojena v Trstu.

Zapisali smo, da je knjiga čudovita, ker se kljub zahtevnemu in učenemu slogu bere z veliko vnmom, saj jo je napisal človek, ki ljubi lepote krščanske tradicije. Zato je vsaka njegova beseda polna življenja in svežine. Težko je najti knjigo o koreninah krščanstva in ekumenizmu, še težje pa knjigo o ekumenizmu, ki bi bila napisana s tolikim navdušenjem. Delo je zaradi tega zanimivo ne le za strokovnjake iz liturgije, teologije in ekumenizma, ampak prav za vsakega kristjana, ki bi rad kaj več vedel o naši zahodni Cerkvi in o "dvojčici", vzhodni Cerkvi. Iz vsega tega pa kar sama od sebe vzkljuje želja, da bi ena in edina Kristusova Cerkev zadihala "z obema pljučnima kriloma", kot je povedal simbolistični pesnik Vjačeslav Ivanov. To ostaja upanje in program krščanskega Zahoda in Vzhoda.

Ker gre za zajetno knjigo (obsega 355 strani), ki obravnava številne teme, bomo v tem prispevku na kratko orisali vsaj nekaj posebno zanimivih misli. Delo govori v glavnem o vzhodni in zahodni liturgiji z zgodovinskega, s teološkega in pastoralnega zornega kota. Kot pravi avtor, tradicija ni preteklost, ampak sedanje zavedanje tega, kar je Cerkev prejela ne kot ne-

premičen zaklad, ampak kot dinamično notranje življenje. Kaj sploh je liturgija? Spominjanje dinamične odrešitvene moči, ki naj se vedno globlje uteleša v življenju vsakogar izmed nas. Je zavedanje, da Kristus ni Gospod preteklosti, ampak sodobne zgodovine: to je cilj pridiganja, duhovnosti in krščanskega liturgičnega spominjanja. Evangelij ni zgodba, je moč, pravi p. Taft. O Kristusovem življenju razglabljamo, ga proglašamo in proslavljamo, da bi se vedno bolj utelesilo v nas. Zaradi tega nam je apostolska Cerkev zapustila knjigo in obred, besedo in zakrament. Liturgični prazniki zato predstavljajo vsem nam stalna znamenja ne pretekle zgodovine, ampak sedanje stvarnosti našega življenja v Njem. Božič nam ne govori le o prihodu Kristusa v Betlehem, ampak o Njegovem prihodu k meni in preko mene k drugim; in Velika noč ne govori o praznem grobu v Jeruzalemu pred približno 2000 leti, ampak o mojem in našem prerojenju tu in zdaj in vstajenju s Kristusom. In če ne živimo tega, kar proslavljamo, je naša liturgija nesmiseln izraz tega, kar nismo.

Zelo zanimivo je poglavje o bizantinski liturgični tradiciji,

srcu življenja Cerkve kot skupnosti. Vzhodna liturgija je namreč ovita v posebno transcendentno vzdušje sakralnosti, svetih ikon, zlata in kadila. Liturgija ni obred, pravi avtor, ampak učinkovito znamenje Božje prisotnosti; je predmet kontemplacije, svečana vizija, polna skrivnosti, pred katero človek poklekne v strahu in spoštovanju. Liturgija je transcendentna, in vendar ne oddaljena; vzvišena, in vendar ne klerikalizirana; občja, a ne brezosebna; tradicionalna, in vendar ne formalistična. Liturgija je dialektičen odnos med Bogom in njegovim ljudstvom; prvi deluje, drugo se odzove. Liturgija je privilegirani prostor tega srečanja, dinamične navzočnosti, ki preobraža nas in stvari okrog nas. Liturgija je srečanje oseb, proslavljanje in izraz konkretnih odnosov.

Polno globokih pomenov je tudi poglavje o evharistiji. To ni nekaj, kar nekdo "vzame"; evharistija je dar, obred v skupnosti. Zato, pravi avtor, obhajanje ni le "privaten" zakrament osebnega razmerja človeka z Vstajlim, ampak tudi vidno znamenje občestva med nami v Vstajlem. Kdor prebere poglavje o zornicah in večernicah ter dojame smisel "posvečevanja časa", se prav z lahkoto navduši za to obliko molitve prve Cerkve: zjutraj zaupati dan Bogu, zvečer pretehati dan, se zahvaliti za dobro, obžalovati slabo. To je srž biblične in liturgične molitve: spomin, molitev in zahvala.

Avtor pogosto primerja zahodno in vzhodno tradicijo ter predstavlja dobre in slabe plati ene in druge. In pri tem dodaja: "Vsi se lahko marsičesa naučimo drug od drugega." V zadnjem poglavju, ko opisuje, kako se je zaradi študija učil novih jezikov, p. Taft ugotavlja: "Vsekakor je bil najpomembnejši jezik, ki sem se ga naučil v teh letih, jezik ekumenizma. To ni samo gibanje. Ekumenizem je nov način, kako biti kristjani."

RADIO OGNJIŠČE: JOŽICA LIČEN OSEBNOST PRIMORSKE LETA 2001

V regionalnem primorskem programu Radia Ognjišče so poslušalci dva meseca izbirali osebnost Primorske v letu 2001. Največ glasov je dobila Jožica Ličen s Ceste pri Ajdovščini, namestnica ravnateljica Škofijske Karitas Koper. Tisti, ki so glasovali zanjo, so največkrat poudarili, da je Jožica Ličen vedno pripravljena pomagati ljudem v stiski. Najprej je bila voditeljica župnijske Karitas v Vipavskem Krizu, nato vodja Karitas vipavske dekanije, hkrati pa članica tajništva Škofijske Karitas Koper in sveta Slovenske Karitas. Je tudi članica Komisije pravičnosti in mir. Vodila je dela pri ureditvi materinskih domov Karitas v Solkanu in na Cesti.

Poslušalci Radia Ognjišče so se opredeljevali do mnogo osebnosti, tudi iz zamejstva. Na drugo mesto se je uvrstila Jadranka Vrh-Jermančič iz Prad pri Kopru, na tretje pa Tone Kladnik, socialni delavec iz Kopa. M.

UMETNIKI ZA KARITAS

Galerija Družina in Škofijska Karitas Koper vabita v četrtek, 17. t.m., ob 18. uri v galerijo Družina na Krekovem trgu 1 v Ljubljani na odprtje prodajne razstave *Umetniki za Karitas*. Pozdravili bodo predstavniki Družine in Karitas, v kulturnem programu bo nastopil Komorni zbor Limbar, umetnike in njihova dela bo predstavila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Sajin. Razstavo bo odprl ljubljanski nadškof msgr. Rode.

V sedmi likovni koloniji na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino so sodelovali Barbara Demšar, Metka Erzar, Črt Frelih, Ciril Hočevar, Stane Jarm, Azad Karim, Janko Marinič, Viktorija Meh, Simon Mlakar, Ludvik Pandur, Angela Prem, Milan Percan, Miroslav Šetka, Deziderij Švara in Vinko Železnikar. Svoja dela je darovalo še skoraj 40 drugih umetnikov, med katerimi omenimo Lucijana Bratuša, Andreja Kosiča, Zmaga Posego in Francka Žerjaka. Izkupiček del bo namenjen "mladim na robu".

S 1. STRANI

ŽLAHTNO IZROČILO

Po maši si je ljubljanski nadškof ogledal muzej, ki je zraven stolne cerkve, in se dlje časa zadržal s krajevnimi predstavniki, duhovniki in tudi predstavniki sredstev obveščanja in s Slovenci. Po maši je msgr. Franc Rode obiskal tudi sedež slovenskega štirinajst dnevnika Dom v Čedadu.

Maševanje ljubljanskega nadškofa v Čedadu spada v širši okvir praznovanja v čast sv. Pavlina Oglejskega, ki naj bi v videmski nadškofiji trajala vse leto tudi zato, da bi iz pozabe, v katero ga je pahnil čas, potegnili lik velikega svetnika, ki je prav v Čedadu leta 796 sklical koncil, na katerem je vrh tedanje krajevne Cerkve sprejel smernice, ki so potem označevale evangelizacijo in pristop do vseh tistih ljudi, ki takrat še niso bili kristjani.

Sveti Pavlin Oglejski je bil po rodu iz Čedadu, rodil se je okrog leta 740, in je skupaj s svojim sodobnikom Pavlom Diakonom gotovo arhetip današnjega Evropejca, gotovo pa je njegova osebnost tako močna, da je njen vpliv v naših krajih čutili še danes, saj je bil to oglejski patriarh, ki je s svojo prodornostjo in predvsem pa z globoko vero razumel potrebe tedanjih sosednjih, zvečine še poganskih ljudstev in duha evangelija in je tudi zato tako uspešno deloval med Slovani, Avari in Sasi. Bil je velik patriarh, izjemen mislec in velik literat, prepričan kristjan in velik pogajalec, predvsem pa človek plodnega dialoga, istočasno pa tudi zelo jasen in iskren človek. V času, ko se je večina težav reševala z mečem, je sv. Pavlin Oglejski potegnil na dan evangelij in dobro besedo. Znal in zahteval je od svojih misijonarjev, da so nagovarjali druge s srcem in evangelijem. Tudi zato lahko razumemo, da je bil prav sv.

Pavlin dober sogovornik zadnjih, ki so prišli v te kraje, kjer še danes živimo skupaj Furlani, Italijani in Slovenci, naših prednikov torej.

Krščansko izročilo govori o tem, da naj bi se sv. Pavlin rodil v Premariacu, poznan je pod vzdevkom Pavlin Oglejski, a se danes točno ve, da je živel in delal v Čedadu. S svojo močno osebnostjo, predvsem pa s svojim zglednim krščanskim življenjem in še posebej pa z zavzemanjem za spoštovanje drugačnega, za sprejemanje njegovih navad in kulture, jezika in izročila, je sv. Pavlin Oglejski tudi za zgled vsem tistim, ki danes gradimo novo Evropo. Bil pa je tudi eden prvih velikih krščanskih duhov, ki so razumeli, da evangelija nikomur ne smemo vsiljevati, ker je bistvo evangelija ljubezen in ljube-

zen, ker je Kristusov nauk za resen Pot do Resnice in Življenja.

Prav je dejal ljubljanski nadškof dr. Rode, ko je poudaril pomen sv. Pavlina Oglejskega, da ja razumel duha evangelija in tudi nam Slovincem poleg krščanstva prinesel evropsko kulturo, saj je prav v času patriarha Pavlina Oglejskega postal oglejski patriarhat središče verskega, kulturnega in družbenega dogajanja v Srednji Evropi, predvsem pa kraj srečevanja treh velikih vej evropskih narodov: slovanskih, romanskih in germanskih.

Videmska nadškofija in poseben organizacijski odbor pripravljata za 1. junij letos velik mednarodni simpozij v Vidmu, ki bo posvečen sv. Pavlinu in na njem naj bi spregovorili pripadniki različnih narodov o pomenu velikega moža in širše o duhu Ogleja, ki se čuti še danes, je pa tudi izjemnega pomena za novo Evropo. Ta posvet bo posvečen predvsem medkulturnim vplivom na tem območju. Na mednarodni posvet so prireditelji povabili tako visoke cerkvene dostojanstvenike kot odlične predstavnike različnih kultur iz dvajsetih evropskih držav, pravzaprav iz vseh tistih držav, kamor je v Evropi segel vpliv Ogleja in sv. Pavlina. Od 16. do 18. avgusta pa bo v Vidmu tudi Srečanje mladih iz vse Evrope, nakar bo od 10. do 13. oktobra letos v Premariacu in v Čedadu mednarodni posvet, ki bo posvečen samo liku sv. Pavlina; tudi ta bo mednarodnega značaja in nani so povabljeni tudi slovenski proučevalci Ogleja in velikega svetnika.

Slovesnosti v čast sv. Pavlina naj bi se zaključile prihodnje leto, in sicer 11. januarja, ko naj bi v čedajski stolni cerkvi tudi razstavili relikvije, posmrtno ostanke sv. Pavlina Oglejskega, v Vidmu pa bodo v cerkvi sv. Frančiška pripravili tudi posebno razstavo o njem.

SVETNIK TEDNA

14. JANUAR

SILVESTER ČUK

OTON, REDOVNIK

Pred več kot 900 leti je Nemeec sv. Bruno v Franciji ustanovil kartuzijski red, katerega člani v samoti služijo Bogu in ljudem z molitvijo in delom. Njihovo življenje je zelo strogo: sredi noči vstajajo k molitvi, nikdar ne jedo mesa, ob petkih in drugih postnih dnevih živijo ob kruhu in vodi. Na naših tleh se je do današnjih dni ohranila samo kartuzija v Pletterjah na Dolenjskem, najmlajša od štirih, kolikor jih je bilo nekdanj pri nas. Najstarejša in najbolj cvetoča je bila kartuzija v Žičah pri Konjicah, ki je bila ustanovljena leta 1160, ukinil pa jo je cesar Jožef II. leta 1782. O njeni nekdanji slavi in moči pričajo žalostne razvaline, ki so tako mogočne, da kličejo po obnovi. Leta 1173 je krški škof Henrik ustanovil drugo kartuzijo v Jurjevem pri Celju;

zaradi samostana se je kraja prijel ime Jurklošter. S tem samostanom je povezano življenje današnjega svetnika. Prizadevni kartuzijan Oton ali Odon je bil doma iz italijanskega mesta Novara, kjer se je rodil leta 1100. Že kot mlad fant je bil sprejet v kartuzijski samostan Casotta blizu rodnega mesta. Bil je vzoren redovnik: živel je strogo, ljubil je molk in premišljevanje. V samostan, kjer je živel Oton, so prišli žalostni glasovi o mlačnosti bratov v kartuziji Jurklošter. Predstojniki so poslali tja gor Otona, da bi menihi v Jurkloštru pripeljal k prvotni gorečnosti. Ni zanesljivo znano, kdaj je prišel na slovenska tla. Najbrž je najprej živel nekaj let v Žičah in tam je bil leta 1189 - torej že kot častitljiv starček - izvoljen za priorja (predstojnika) kartuzije v Jurkloštru. Tam je ostal le dve leti. Zaradi težav s sobrati in nekaterih drugih zapletov je šel osebno v Rim in je papeža Klemenca III. (na sliki) prosil, naj ga razreši službe predstojnika v Jurkloštru. Papež je Otonu ustregel in mu dovolil, da si sam izbere samostan, kjer bo mogel živeti v miru in nemotni bogoljubnosti.

Na povratku iz Rima je zbolel in prosil je za zavetje benediktince v Markah. Živel je po kartuzijskih pravilih in na gostitelje tako vplival, da so kasneje svoj samostan spremenili v kartuzijo. Glas o Otonovi svetosti je prišel do ušes opatinje nunskega samostana nedaleč proč. Prosila je papeža, ki je bil njen stric, naj Otonu dovoli, da bi duhovno vodil nunski samostan. Otonu so ob cerkvi zgradili celico po predpisih kartuzijanov. Tam je veliko molil pa tudi trdo delal. Edina pot iz celice je bila v cerkev, kjer je imel govore za redovnice in za množice vernikov, ki so se od blizu in daleč zgrinjale, da poslušajo njegovo v srce segajočo besedo. Imel je že devetdeset let in ljudem se je dozdevalo, da je samo še glasnik onstranstva.

Tako je Oton preživel zadnjih osem let svojega življenja. 14. januarja leta 1198 je k svoji nadvse revni bolniški postelji poklical duhovnike iz okolice ter jim dal zveličavne opomine. Napovedal je svojo smrt za naslednji dan in jih prosil, naj ga pokopljejo brez slovesnosti in na grobu pustijo samo križ, ki ga je sam izrezljal. Za blaženega je bil uradno razglašen šele leta 1859, vendar se je med ljudmi njegovo čiščenje utrdilo že takoj po njegovi smrti.

5

 ČETRTEK,
17. JANUARJ
2002

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU
ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (14)

ZVONE ŠTRUBELJ

Od tu gremo lahko še korak naprej. Če je socialna struktura Cerkve zakramentalno znamenje, potem postane še kako pomembno, kakšna je ta struktura in kako odgovarja vsebini, bistvu Cerkve. Če je torej Cerkve po svoji notranji naravi zakrament združenja ljudi z Bogom, s Sveto trojico, potem mora tudi njena zunanja, sociološko empirična podoba odgovarjati njenemu poslanstvu. V to smer že razmišljajo številni teologi. Prepričan sem, da odpirajo nove možnosti za interdisciplinarni pristop k razumevanju še vedno preveč zanemarjene družbene, socialne plati Cerkve. Tudi to bo znanstveni ugriz v zakon inkarnacije, utelešenja, ki je v krščanstvu na prvem mestu: ne ločiti tega, kar je Bog združil v Jezusu Kristusu.

2. ODKRIVATI IN POGLABLJATI JEZUSOVO
EVANGELJSKO PODOBO BOGA

Po dvasoč letih krščanstva se zdi, da še nismo presegli podobe poganskega, animističnega Boga. Boga, ki se ga bojimo in si ga zato želimo podvreči in prilagoditi našim potrebam.

V knjigi "Ali je Bog oče in mati" sem zapisal trditve, ki se mi zdi še kako resnična: "Pa smo mislili, ker so nas tako učili, da je Bog vsemogočen, da je strog razsodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Pa smo se ga bali, ker Bog vse vidi, Bog vse ve, greh se vendar delati ne sme. Pa smo si ga predstavljali v ne vem kakšnem žaru nedostopnosti. Učili smo se ga, žal, brez evangelija. Nikoli nismo vstopili v Jezusovo vizijo, nikoli poznali njegovih sanj! Bog nam je zlezel v kosti kot strah. Kakšen paradoks!" (str. 40).

Jezusov Bog se ne da uloviti v sheme naših psiholoških in marketinških mehanizmov. Je Bog stalne navzočnosti v odsot-

nosti, pravo nasprotje idolu, maliku, ki je stvar na razpolago človeku. Bog evangelija, ki ga mora Cerkve oznanjati, je Bog, ki do konca spoštuje človeka, vse do njegovih senc greha in zla. Je Bog, ki ni konkurenca človeku znanosti, Bog, ki se ne boji razsvetljenega človeka. Kaj ni luč razuma le bled odsev njegove luči?

Evangeljska podoba Boga bo izvir nove mistike, nove krščanske duhovnosti. Ne zavedamo se še revolucije, ki jo je Jezus v peljal z evangeljsko idejo Boga. Cerkve ima na tem področju še vso prihodnost pred seboj!

3. OHRANJATI ZVSTOBO ČLOVEKU, KI JE RAZODET V JEZUSU KRISTUSU

Cerkve je v Jezusu Kristusu dobila dvojno razodetje: razodetje Boga in razodetje človeka. Bog se daje spoznati kot Trojica ljubezni in človek spoznava samega sebe v zaupanju in v predanosti Bogu.

Že Pascal je zapisal: "Po Jezusu Kristusu ne poznamo le Boga. V njem prepoznamo tudi sami sebe. Življenje in smrt nam postaneta razumljivejša le z Jezusom Kristusom. Brez njega ne vemo, kaj je pravzaprav življenje, kaj smrt, kaj je Bog in kaj smo mi sami" (citirano po Eugen Biser, Einwei-

sung ins Christentum, s. 59).

Ta Bog dvojnega razodetja še vedno gleda na človeka z nežnostjo matere in z dobrotjo očeta tudi v peklenjskih sencah holokavsta in gulagov, v tragedijah krvavega dvajsetega stoletja. Bog sam je doživel iste strahote na Golgoti, na križu. Ljubezen, ki je lastna temu Bogu, se daje s tem, da se preda. "Kdor želi rešiti svoje življenje, ga bo izgubil, kdor ga izgubi, ga bo rešil..." To je enkratno povzete vsega razodetja.

Božje učlovečenje, najbolj transcendentni Bog postane najbolj imanentni, najbližji človeku. Dvojno razodetje... to je ključ krščanstva v prihodnosti. Ta osrednja resnica krščanske vere nudi tudi današnjemu človeku oazo smisla. Na njej bomo v 21. stoletju začeli graditi novi krščanski humanizem, katerega jezik bo lepota.

V tem smislu bo potrebno ovrednotiti umetnost kot pot evangelizacije, ki je najbolj dostopna današnjemu človeku. V tem smislu bo potrebna vzgoja za jezik lepote. Ta pot je danes odprta vsem in krščanski humanizem ima veliko in enkratno možnost dostopa k današnjim ljudem preko zakladnice krščanske umetnosti.

DALJE

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovinci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefonska številka: 00 386 5 62 81 114.

Nova oddaja *Graditelji* je na sporedu vsako nedeljo ob 10. uri. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja skuša predstaviti zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov. V nedeljo, 20. januarja, bo na sporedu oddaja o Ivanu Rudolfu, častnikarju in narodnoobrambenem delavcu.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sv. gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

SKAVTSKI KOLEDAR
Koledar

2002

Roverji in popotnice ter člani noviciata goriškega klana Slovenske zamejske skavtske organizacije so letos tiskali res lep stenski koledar za leto 2002.

V zadnjih tednih ga delijo vsem, ki bi ga želeli; dobite ga pri roverjih ali na skavskem sedežu na Drevoredu 20. septembra v Gorici (tel. 0481 536809) ob ponedeljkih od 18.30 do 20. ure. S tem, kar bodo prejeli, bodo finančno podprli naše mlade, ki se bodo udeležili Svetovnega dneva mladih v Torontu julija letos.

Podprimo naše mlade!

DVA ZBORNIKA "GORIŠKEGA LETNIKA" O ŠIRŠI PRIMORSKI

RAZNOLIKOST PRISPEVKOV OD DAVNINE DO DANES

Pred koncem leta smo v uredništvo prejeli kar dva *Goriška letnika*, se pravi zbornika Goriškega muzeja, in sicer dvojno številko 25-26 za leti 1998 in 1999 ter 27. številko, ki je posvečena letu 2000. Gre za redni publikaciji Goriškega muzeja, ki je zlasti v zadnjih dveh letih poskrbel za izdajo cele vrste izredno pomembnih knjig in raziskav v slovenskem jeziku in za nekatere prevode, ki lahko predstavijo slovenski pogled na nekatere dogodke in obletnice Italijanom ali drugim narodom, saj so knjige izšle tudi v angleščini in nemščini ter so tako dostopne najširšemu krogu bralcev.

Tudi v teh najnovejših številkah se *Goriški letnik* predstavlja kot zanimivo branje. V dvojni številki 25-26 je na uvodnem mestu objavljena razprava z naslovom *Neobjavljene najdbe s svetolucijske halštaške nekropole*, ki jo je napisal Miha Mlinar. Gre za članek, ki predstavlja zanimive primerke svetolucijske kulture iz zasebne zbirke Otona Lešana iz Mosta na Soči. Prof. Janez Dolenc je napisal članek o vikarju Jakobu Fonu, kot zapisovalcu in prepisovalcu tolminske ljudske poezije. V članku opozarja Dolenc, da se

je ob Fonu zbiranjem ljudskega gradiva ukvarjala cela generacija goriških dijakov, ki sta jih učila Fran Erjavec in Fran Levce. To gradivo je po Levčevi vrnitvi v Ljubljano dobil v roke prof. Gregor Krek, ki je objavil le nekaj izbranih zapisov, ostalo pa je ostalo v njegovi zapuščini, dokler ni njegova vnukinja to dragoceno gradivo ponudila Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Dolenc po tem prikazu objavlja 34 neobjavljenih pesmi iz Fono-ve zbirke.

Etnograf Andrej Malnič nas v članku *Trta in vino v slovenskem ljudskem izročilu* opozarja na tesno prepletanje raznih navad in šeg v koledarskem in cerkvenem letu z gojenjem vinske trte, grozdja, vinogradov in vina. Zbornik Goriškega muzeja št. 25-26 bogatita nato referata, ki sta bila prebrana na posvetovanju *Alpinizem za časa Kugyja in Tume*, ki je bil na Trbižu sredi septembra 1998. Tako Žarko Rovšček objavlja pregled z naslovom *Slovensko planinstvo v času Kugyja in Tume* in predstavlja živahno delovanje slovenskih planincev zlasti v prvih tridesetih letih dvajsetega stoletja. Branko Marušič pa je prispeval referat z naslovom *Kralj Julijevih Alp in njegov vazal: Julius Kugy in Henrik Tuma*. Za spoznavanje izjemne osebnosti duhovnika, profesorja in raziskovalca, krškega škofa Josipa Srebrniča, je dragocen prispevek hrvaškega zgodovinarja dr. Petra Strčića. Ta članek o velikem Solkanu je - kot pišejo - nameraval objaviti v zborniku *Jako stara vas na Goriškem je Solkan*, a je zaradi zamude dobil svoje mesto v *Goriškem letniku*. Zlasti se nam zdi zanimiva osvetlitev dela, ki ga je Srebrnič opravil kot naslednik Antona Mahničiča, v nelahkem obdobju italijanske okupacije Krka in v težkih predvojnih ter vojnih razmerah.

S področja umetnostne zgodovine sta objavljena prispevka Monike Oswald, ki je napisala referat *Christoph Tausch - Andrea Pozzo in jezuitska cerkev sv. Ignacija v Gorici* ter članek *Slike Toneta Kralja v Avberu. Kulturno ozadje nastanka*, ki ga je napisal Marko Vuk. Osvaldova predstavlja dva umetnika, ki sta s poslikavami obogatila travniško cerkev sv. Ignacija v Gorici, medtem ko Vuk, po vsebinskem opisu vidnega v cerkvi sv. Nikolaja, predstavlja strokovne odmeve na avberske

poslikave in odmeve v knjigi obiskovalcev, ki jih je avberski gospod Virgil Šček ohranil v posebej vezanem zvezku, ki ga sedaj hranijo v tomajskem župnišču. Dr. Franjo Čibej - Ob 70-letnici smrti pedagoga in filozofa (na sliki), ki ga je napisala literarna zgodovinarica Franca Buttolo, osvetljuje lik tega prezgodaj umrlega krščansko-socialnega delavca, ki se je rodil v Trstu leta 1901, umrl pa v Ljubljani leta 1929. Darja Skrt pa pod naslovom *Najlepša jutra so zjutraj* v zanimivem prispevku osvetljuje "kompleksno uporabo zvoka v dokumentarnem filmskem portretu Ivana Volariča Fea".

Približno 90 strani Zbornika št. 25-26 namenja uredništvo *Goriškega letnika* objavi referatov s posveta ob 400-letnici rojstva zgodovinarja p. Martina Bavčerja. Njegovo življenjsko pot je po katalogih jezuitskega arhiva v Rimu prispeval Vincenc Rajšp, Luigi Tavano je postavil Martina Bavčerja v širši okvir delovanja Jezusove družbe v Gorici, Peter Štih je prispeval članek *O Goriških grobih v Bavčerjevi zgodovini Norika in Furlanije* ter o konceptu in predlogah tega dela. O "vlogi Martina Bavčerja v našem zgodovinsko-pisateljskem delu" je pisala Darja Mihelič, medtem ko je italijanski zgodovinar Silvano Cavazza prispeval referat z naslovom *Dva načina pisanja goriške zgodovine v 17. stoletju: Gian Giacomo D'Ischia in pater Martin Bavčer*. Arheolog Drago Svovljak pa je pripravil analizo o tem *Koliko je ar-*

heoloških podatkov v delu Martina Bavčerja *Zgodovina Norika in Furlanije*. Donatella Porcedda pa je na simpoziju osvetlila *Obisk Cesarja Leopolda I. v Gorici*. V *Goriškem letniku* je objavljen tudi prispevek Janeza Šumrada, ki sicer ni nastopil na zborovanju, a je napisal dragoceno študijo o *Bavčerju in Acta Sanctorum*, Slavica Plahuta pa je predstavila Bavčerjevo rojstno vas *Selo na Vipavskem in kraje njegove sosesčine*.

Zadnji del *Goriškega letnika* 25-26 je namenjen *Zapisom*, se pravi krajšim člankom in recenzijam. Tako objavljajo zanimivo pričevanje Leopolda Bolčine z naslovom *Razvoj in stanje matične službe v Goriškem okraju (OLO) Gorica*, ki je nastal leta 1961 in ki prča o tem, kako je primorska javna uprava ravnala ob določilu, da je potrebno prepisati cerkvene matične knjige. O *Enajsti soški bitki*, ki je bila usodna za spremembo strategije v Borojevičevem poveljstvu, piše Enrico Cergoi. Za razumevanje stanja na Primorskem po italijanski zasedbi so dragoceni spomini Josipa Gorjana, rojenega 1889 v Gorici, ki je leta 1929 prebežal v Jugoslavijo in je umrl leta 1987 v Ljubljani. Ciril Zupanc objavlja prispevek o *Partizanski logistiki na Goriškem*, ki prča o izredni vlogi civilistov pri oskrbovanju borcev in partizanskih bolnišnic. Ob 80-letnici etnografa dr. Milka Matičetova je jubilejni članek prispeval Marko Vuk. Isti avtor pa je objavil tudi ocene treh števil revije *Studi Goriziani*.

Najnovejša, 27. številka *Goriškega letnika* je posebno praznična. To nam pričajo tudi številne barvne fotografije. Zbornik objavlja gradivo predavanj na gradu Kromberk v letu 2000. Zanimivo je, da so mnoga povezana z vrsto okroglih obletnic dogodkov, ki so zaznamovali primorski prostor. Arheolog Drago Svovljak je predstavil *Prazgodovino v Posočju v starih epizodah*, s tem da je osvetlil izredno pomembno najdbo, se pravi neandertalčno piščal, ki so jo našli v jami Divje babe pri Šebreljah, osvetljuje posoško inačico prve zlate dobe Evrope, predstavlja izredno bogato dediščino gradišč in gradcev, ki jim s strokovnim izrazom pravijo kaštelirji, ter osvetljuje širjenje železnih predmetov v Posočju in utemeljuje pomen te tehnične in kulturne pridobitve. Svoj prispevek zaključuje s poglavjem *Ambisonti na bregovih*

Soče, Ambisonte omenja antični napis na spomeniku v La Tourbieu v Franciji, ki so ga Rimljani postavili ob zmagi nad alpskimi ljudstvi. Gre za prebivalce Posočja in njihove odnose do osvobodilcev z bregov Tibere. Rajko Bratož piše o *Soči in prehodih čez to reko v antiki* ter navaja celo vrsto dragocenih virov, ki so pisali o Soči in naših krajih, vse do spisov oglejskega patriarha Pavlina iz leta 799. Slavko Cinglenčki pa je v svojem zapisu *Poznoantično Posočje in problem langobardske obrambe Italije* predstavil vrsto raziskav poznoantičnih najdišč, ki pričajo o langobardskem limesu in nakazujejo, da je bil bolj na vzhodu, kot so domnevali doslej.

Odlični poznavalec zgodovine goriških grofov Peter Štih je v tem Goriškem letniku prispeval raziskavo z naslovom *Goriški grofje kot deželni gospodje na Goriškem, Kranjskem in v Istri* ter v njej predstavil vzpon te plemiške družine, ki je bila tesno povezana tudi z drugimi plemenitši na Slovenskem, predvsem s Celjani. Obogatitvi krajevne umetnostne zgodovine je namenjen prispevek Janeza Hoeflerja z naslovom *Umetnostnozgodovinski profil Goriške v Srednjem veku*. Sandi Sitar pa v študiji *Leonardo da Vinci na Goriškem* nadgrajuje dosegljive informacije o zamisli velikega umetnika in iznajditelja za protitursko vodno zaporo ob Soči. Vasko Simoniti osvetljuje premalo poznana ozadja *(Notranje)avstrijsko-beneške vojne iz let 1615-1617/18*, ki so bistveno vplivala na naše kraje na Goriškem, zlasti pa na Gradišče. Prof. Lojzka Bratuž v tem Goriškem letniku objavlja *Primere rokopišnega gradiva v slovenskem jeziku na Goriškem od 16. do 19. stoletja* in dokazuje nepretrgano prisotnost slovensčine v Gorici in njenem zaledju. Polno zanimivih podatkov pa nam Branko Marušič razkriva v članku *Slovensko-italijanski odnosi v 19. stoletju vse do konca prve svetovne vojne*. Gre za bogate in pogoste izmenjave, ki so sedaj zbrane na enem mestu in zato veliko bolj dostopne. Milica Kacin Wohinz pa je osvetlila *Rapalsko pogodbo*, ozadja in posledice, ki jih je ta mednarodni akt imel za Slovence na Primorskem. Članek je tudi bogato opremljen z zanimivim fotografskim gradivom, ki bralcu predstavlja protagoniste tistega časa in nekatere dogodke, ki jih avtorica v članku obravnava.

Tudi najnovejša številka *Goriškega letnika* nadaljujejo torej z dragoceno tradicijo tovrstnih domoznanskih publikacij, s katerimi Goriški muzej bogatitvi naše znanje.

MT

6

ČETRTEK,
17. JANUARJA
2002

S 1. STRANI

SLOVENIJA...

Slušijo se sicer glasovi, da se v tem italijanska politika ne bo spremenila v odnosu do vzhoda. Težko pa je zaenkrat vsemu temu verjeti. Pred kratkim sta se v Ljubljani sestala britanski zunanji minister Hain in slovenski evropski minister (v odstopu) Bavčar, ki sta izrazila prepričanje, da ne bo prišlo v rimski politiki do zadevnih sprememb.

To je le nekaj aktualnih problemov v zvezi z vsem tem. Upajmo, da bo tudi republika Slovenija v svojih mednarodnih odnosih, zlasti s sosedji (Italija, Avstrija), znala najti pravo govorico, in to tudi za varstvo svojih manjšin izven lastnih meja. Pot v Evropo ima sedaj že skoraj vse potrebne rekvizite. Da bi za to našlo pravo rešitev, je ob vstopu v novo leto tudi naša iskrena želja.

SSG / PREDSTAVE V JANUARJU IN FEBRUARJU

V OSPREDJU GOSTOVANJE ROMSKEGA GLEDALIŠČA

žela vrsto priznanj po vsej Evropi, obsega klasike iz svetovne zakladnice, ki jih igralci predstavljajo v svojem jeziku. V Trstu si bomo kot že rečeno lahko ogledali njihovo najnovejšo postavitev drame *Mati Korajza* Bertolta Brechta. Gre za znano Brechtovo razmišljanje o temi vojne, ki je nastalo leta 1939 in nosi podnaslov *Kronika iz Tridesetletne vojne*. Čeprav je zgodba postavljena v Nemčijo 17. stoletja, je njeno sporočilo vedno aktualno, saj so tegobe in strahovi vojne izrazito prisotni tudi v sedanjem času. *Mati Korajza* je zgodba vojaške branjevke, ki izgubi svoje tri otroke: neposredni prikaz življenjskih razmer oseb, ki živijo na robu človeške družbe, vabi k razmišljanju in vzgaja k zavestnemu pristopu do nepravčnosti sveta.

Pri SSG poudarjajo, da je tržaški teater v tej izbiri hotel ostati dosleden svojemu estetsko-civilnemu stališču

pri odprtosti do drugačnih poetik in drugih jezikovnih področij, ki sodijo v krog manjšinskih stvarnosti. Predstavo bodo igralci gledališča Pralipe odigrali v domačem romskem jeziku, da bi ohranila pristnost in posebnost svojega izvora; naša publika ji bo lahko sledila s pomočjo podnapisov. Goriški abonenti so si lahko ogledali predstavo že 15. in 16. t.m., v Trstu pa bo na ogled od 18. do 21. t.m.

V začetku februarja nas v sklopu izvenabonmajskega repertoarja pričakuje premiera trilogije s skupnim naslovom *Za grizljaj ljubezni*. Trilogija, ki je sad umetniškega prizadevanja režiserja Marka Sosiča, vsebuje sledeče e-ndejanke: *Žabe*, ali *Prilika o ubogem in bogatem Lazarju* Gregorja Strniše, *Norčevi zapiski (na sliki)* kitajskega avtorja Lu Xuna ter *Okus po moškem* Slavenke Drakulič. Poleg tega bo ansambel SSG sredi januarja gostoval v

Sežani s soap opero *Supermarket* Biljane Srbljanović, uspešni Linhartov *Maticek* v režiji Vita Tauferja pa bo spet obiskal tržaško publiko 31. t.m. in 2. februarja, 25. t.m. pa se bo podal v Celje, kjer se bo udeležil tekmovalnega festivala *Dnevi komedije*. Sredi februarja bo ansambel SSG gostoval v L'Aquila z *Lorcovo Krvavo svatbo* v režiji Damira Zlatarja Freva. To bo tudi prvič, da bo naše gledališče uprizorilo lastno produkcijo izven slovenskega okvira.

Kar se pa tiče otroških in mladinskih predstav, si bodo mali gledalci osnovnih šol januarja lahko ogledali predstavo *Trije marsovčki* Prešernove-

ga gledališča iz Kranja. Abonma Zlata ribica se bo zaključil prihodnji mesec z afriškimi plesi predstave *Afro dance* (po zamisli plesalke Jane Radovič). Abonma *Morski pes*, ki je namenjen srednješolski publiki, je že prišel do svoje zadnje postaje s predstavo *Parabox* v realizaciji Branka Završana, predstava *Uh, kakšen dan!* pa bo doživela nove uprizoritve po naših vaseh in vse do Milj.

V tem času bo tudi spet zaživela glasbena pobuda etno-koncertov *Drugje* z novo vrsto zanimivih potovanj v "drugačne" glasbene svetove.

RAZSTAVA NA GRADU KROMBERK

TISOČ IN VEČ LET NA GORIŠKEM

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk je že od začetka oktobra odprta zgodovinska razstava z naslovom *Tisoč in več let na Goriškem*. Muzej jo je pripravil v okviru številnih pobud, od katerih je prišlo ob letošnjem proslavljanju 1000-letnice prve omenbe Gorice oz. Goriške v zgodovinskih virih. Ta jubilej je ustanovi ponudil priložnost, da so v njej združili sile različni strokovnjaki, tako s področja arheologije, zgodovine, umetnosti in kulturne zgodovine ter etnologije in na vsebinsko raznolik način prikazali več kot tisočletni razvoj na tem kulturno prehodnem ozemlju. Razstava se prične s prikazom izbranih eksponatov iz starokrščanske in predromanske dobe, s čimer so ponazorjeni starejši kulturni in duhovni izviri, ki so pomembno vplivali na duhovno podobo zahodnoslovenskega ozemlja. Pri tem omenjamo drobne najdbe iz Solkana, s Tonovcovega gradu nad Kobaridom in iz Batuj, ki predstavljajo zgodnji dokument včlenjenosti tega ozemlja v zahodnoevropski kulturni krog. To dejstvo dokazujejo tudi eksponati iz kasnejših obdobij, romanike, gotike, renesanse in baroka, ki jih nismo razstavili le kot umetnostne stvaritve, temveč tudi kot ilustracijo siceršnjega zgodovinskega dogajanja.

Na Goriškem, še posebej pa v Vipavski dolini, ki pomeni enega najbolj ugodnih prehodov iz Srednje Evrope v Italijo, so se ohranile številne arheološke najdbe iz obdobja antike in časa preseljevanja narodov. Tod mimo so prehajale čete Langobar-

lo tudi Tolminsko, celota pa je tako pomenila nekakšen jez proti osvajalnim težnjam Benečanov. Le-ti so že kmalu po izumrtju goriških grofov, leta 1508, napadli avstrijsko ozemlje in tako se je pričela prva beneška vojna, ki je trajala do leta 1516. To se je zgodilo v času, ko so se komaj umirili turški vpadi, dodatne težave pa je v tedanjem življenju povzročal tudi verski razkol pod Lutrovim vplivom, ki je z nekaterimi dogodki segel tudi na goriško ozemlje. Geografsko, klimatsko, kulturno in etnično je to raznolik in prehodni prostor, kjer je bilo vedno težko vzdrževati politična ravnovesja. Vso raznolikost te dežele dokazujejo tudi razstavljene grafične vedute in stari zemljevidi, na katerih lahko spoznamo ozemlje, ki se razteza od Alp na severu do Krasa in morja na jugu, a je kljub različnostim Goriška dolga stoletja predstavljala zaokroženo upravno in kasneje tudi cerkveno enoto. Poseben pečat tej deželi so stoletja dajale vplivne plemiške družine, stanujoče zlasti v Gorici, a s posestmi tudi v okolici, katerih prisotnost je vidno ponazorjena z razstavljenimi grbi. Goriški muzej že daljše obdobje načrtno zbira tudi umetniške vedute z goriškimi motivi, katerih izbor je na ogled na razstavi.

Tudi 17. in 18. stoletje je na razstavi *Tisoč in več let na Goriškem* prikazano z dejstvi, ki so povezana z vojnami in podobnimi nevarnostmi, pri tem pa omenjamo zlasti kmečke upore, ponoven spopad med Avstrijci in Benečani (druga beneška ali

dov, Gotov, Hunov, Madžarov, zlasti pomembna pa je naselitev prednikov Slovencev ob koncu 6. stoletja. Slovanski značaj izpričuje tudi grobišče ob nekdanji cerkvi sv. Jurija pri Batujah, datirano od 9. do 11. stoletja, drobna najdba fibule z motivom Jagnjeta Božjega iz časa okoli leta 1000 pa dokazuje, da so ti prebivalci že bili pokristijanjeni. To je hkrati tudi čas, ko so nastali prvi zarisi goriškega fevdalnega ozemlja, iz katerega se je razvila goriška grofija. Pomembno vlogo so zlasti v poznem srednjem veku v njej igrali goriški grofje, ki so s pridobljenimi fevdi povezovali obširno ozemlje, od Tirolske prek Furlanije in Goriške do osrednje Istre, a je s smrtjo zadnjega goriškega grofa Leonharda leta 1500 ta rodbina izumrla, ozemlje Goriške pa je pripadlo Habsburžanom.

S tem pa se goriško fevdalno ozemlje ni razbilo, nanj se je v tem stoletju tesno nasloni-

gradiščanska vojna 1615-1617), v začetku 18. stoletja pa je na Goriškem močno odmeval tolminski punt, ki je trajal v letih 1713-1714 in se zaključil s kruto usmrtnitvijo voditeljev na glavnem goriškem trgu Travniku. Odrz vojni in spopadov so tudi različne trdnjave oziroma gradovi in utrjena naselja na Goriškem, pričenski s Klužami na Bovškem prek Kanala, Šmartnega v Brdih, starodavnega goriškega gradu, Vipavskega (Svetega) Križa do gradov Rihemberk in Štanjel. Na cerkvenem področju je to obdobje protireformacije, pomembno vlogo pa so v katoliški obnovi na Goriškem igrali redovi, zlasti jezuiti, karmeličani, franciskani in kapucini. V 17. in 18. stoletju govorimo na področju umetnosti v baroku, ki se na Goriškem vidno izraža zlasti v gradnji cerkva, prav tako v izdelavi drgocene opreme, zlasti kamnitih oltarjev in tabelnih slik. V 18. stoletju so na zgodovinski razvoj na Goriškem vplivali po-

membni vladarji, zlasti Karel VI., Marija Terezija in Jožef II., ki so utrdili ideal absolutistične, centralistično urejene države, a so hkrati s svojimi ukrepi pospeševali razvoj gospodarstva, javne uprave in šolstva.

Tudi v obdobju kasnejših cesarjev se je modernizacija monarhije postopoma nadaljevala, država je v času cesarja Franca dobila natančne risane katastrske mape, ustaljen zgodovinski razvoj pa je le za kratek čas prekinila francoska okupacija. V 19. stoletju je viden napredek doživela goriška nadškofija, ustanovljena leta 1751, ki je s svojim Centralnim semeniščem v Gorici pomembno prispevala ne le k verskemu, temveč tudi h kulturnemu in narodnemu razvoju na tem ozemlju, na katerem so se srečevali različni narodi.

Prelomnico je tudi na Goriškem pomenilo leto 1848 s "pomladjo narodov", po katerem tudi med Slovenci zaznavamo začetke narodne prebuje, ki se je v začetnem obdobju izražala zlasti v čitalnicah in na narodnih taborih. To je tudi čas, ko se prične dolgoletno vladanje cesarja Franca Jožefa I., ki je s svojo politiko in osebnostjo zaznamoval celotno zaključno obdobje obstoja avstro-ogrsko monarhije. Na eni strani torej zaznavamo zaton srednjeevropskega sveta z mnogimi tradicionalnimi prvini in vrednotami, na drugi strani pa se že nakazuje moderna doba, kot jo naznana npr. industrializacija, na Goriškem vidna zlasti v Gorici in Ajdovščini, v simbolnem pogledu pa nove čase zaznamuje tudi znameniti solkanski most iz leta 1906 in kip prvega goriškega letalca Edvarda Rusjana, prikazan na razstavi. S portreti so predstavljeni še nekateri drugi možje, pomembni za kulturni in politični razvoj na Goriškem tako vipavski dekan Jurij Grabrijan, politik in odvetnik Karel Lavrič, duhovnik in politik Anton Gregorčič, pesnik Simon Gregorčič, politik in odvetnik Henrik Tuma, goriški nadškof Francišek Borgia Sedej. Glede na dejstvo, da je zgodovina 20. stoletja na Primorskem izčrpno predstavljena na stalni razstavi v vili Bartolomei v Solkanu, je burno, mnogokrat tudi tragično in prelomno dogajanje v 20. stoletju na razstavi predstavljeno le z nekaterimi izbranimi predmeti. Tako lahko vidimo oficirsko uniformo s soške fronte, fotografije goriških krajev, porušenih med boji na soški fronti, tiskan proglas Pokrajinskega odseka Narodnega sveta v Gorici iz 1. novembra 1918, ki je tik pred prihodom Italijanov kratek čas prevzel oblast v mestu in na deželi, na ogled je tudi zastava iz partizanskega obdobja in umetniška slika s pričetkom gradnje Nove Gorice. V posebnem prostoru je na ogled problematika, povezana z deželnokeznjimi gozdovi na Goriškem, tj. v Trnovskem gozdu, v Panovcu in na pobočjih Sabotina. Ta prikaz hkrati ilustrira nekdanje tesne gospodarske povezave goriškega ozemlja s tržaškim pristaniščem in tamkajšnjim ladjedelništvom.

PREMIERA DRAME KAPLAN MARTIN ČEDERMAC V ŠTANDREŽU

TOPLO, DOŽIVETO, SPOROČILNO

IVA KORŠIČ

Čuvajmo slovenski jezik! To je glavna, globoka, brezčasna sporočilna misel, ki je še dolgo zvenela v duši gledalcev, ko so presenečeni nad uspehom dolgo pričakovanega gledališkega dogodka, uprizoritve Bevkove drame *Kaplan Martin Čedermac* v dramatisaciji Borisa Grabnarja, režiji Emila Aberska in izvedbi dramskega odseka PD Štandrež, odhajali domov po sobotni premieri (12. t. m.) in nedeljski ponovitvi (13.). Štandreška odrska postavitev tega, še posebno v naših krajih v tem trenutku, zelo občutnega besedila se namreč konča s poslednjo Čedermacevo pridigo v slovenskem jeziku in z neizpodbitno resnico, da je materni jezik kot luč, ki ne sme v življenju posameznika nikdar ugasniti. Režiser in igralci so s to bistveno različico sklepa Bevkove zgodbe in brez večkrat krivičnega, nepotrebnega posodabljanja teksta živo zarezali v naše boleče sedanje razmere in pretresli še tako neprizadetega gledalca. Večmesečni trud in tvegani žanrski zasuk v ustvarjalnem zagonu štandreških gledaliških ljubiteljev je doživel zelo uspešen epilog po zaslugi vseh oblikovalcev predstave, ki so trdo garali, da je odrska vsebina zadobila pravi, predvsem pa resničen obraz. Dveurna uprizoritev s številnimi prizori, ki predstavljajo težko rešljiva scenska vprašanja tudi za poklicno gledališče, se je pred občinstvom, ki je v soboto in nedeljo do kraja napolnilo župnijsko dvorano A. Gregorčiča v Štandrežu, odvijala v pravem ritmu, brez nepotrebnih zastojev ali odmorov, ki bi razbili zbranost izvajalcev in gledalcev. Tako pa so miselno povezani, čeprav na različnih prizoriščih, blago drseli drug za drugim. Dimiselni vezaj med njimi je bila figura vaščana, ki je na drobno staro glasbilo, orglice, ubiral zdaj otopno, zdaj bolj veselo, dobro znane ljudske pesmi in nabožne motive. Ta lik je posrečeno in povsem nevsiljivo oblikoval Martin Marussi, glasbo pa je smiselno izbral mladi muzikalno nadarjeni Patrik Quaggiato. Osrednja os, okoli katere se sučejo vsi dogodki, je seveda kaplan Martin Čedermac, pokončni duhovnik, ki se v mračni dobi naše zgodovine z vsemi močmi upira črnosrajčnikom in njihovim raznarodovalnim odločbam. Zagrizeno se bojuje, da ne bi v njegovo fari utihnila slovenska beseda tudi v cerkvi. V to čudovito podobo klenega narodnjaka se je presenetljivo naravno preobrazil Božidar Tabaj. Neverjetno čvrsto je zabil vse svoje znane komedijantske poteze in, oblečen v talar, bil pristen, dobrodušen, a tudi odločen župni pastir, ki mu ni težko iti do prefekta in nadškofa, da bi izrazil svoje ogorčenje nad nerazumljivimi ukazi. Pretehtano je prehajal iz dejanja v dejanje in obvladal vsak prizor ter premišljeno odigral ključne dialoge. Brez odvečnega patosa je izpeljal tudi zaključno pridigo, iz katere je, vsaj na premieri, izšel vidno čustveno prizadet. Zablestel je, torej, tudi v tej izredno zahtevni

FOTO: B. MIBIČA

odrski preizkušnji, katere bi se, vsaj v zamejstvu, težko lotil kak ljubiteljski igralec. S to vlogo je dokazal, da mu igralske strune zabrnijo čisto tudi v temnih dramskih tonih. Njegova večkratna sogovornica je bila Marta Povšič, ki je prvič stopala po odrskih deskah, a vseeno je s trudom in prizadevnostjo ustvarila prirčen lik Čedermaceve sestre Katine, nad katero se Martin večkrat huduje, ker ne zna brzdati svoje jezikavosti. Poleg njiju srečamo v drami še petnajst drugih oseb. Že v začetku spoznamo poročnika s fesom na glavi, ki sili Čedermaca, da bi zapisal smrti slovenski jezik. S togo vojaško držo ga je nazorno orisal mladi Cristian Benedetti, ki je igralsko izredno napredoval. Njegovega poročevalca, vaškega ovađuha Žefa Klinjona, je z mračnimi pogledi in potezami prepričljivo podal Dimitri Brajnik. Predstavnika črne terorja, čedajskega prefekta, je suvereno odigral Marko Brajnik. S posebno pažnjo na obrazno mimiko in geste telesa je odlično uokviril cinično osebnost fašističnega oblastnika. Pridih cinizma zaznamo tudi v besedah in obnašanju videmskega nadškofa, ki ga je s svojo sloko osebo dobro posebil Marjan Breščak, katerega že dolgo nismo videli na odru. Čedermaceva znanca duhovnika sta orisala Martin Komjanc (kaplan Potokar), gost iz števerjanske dramske družine, ki se je dobro ujel s štandreškimi kolegi, in Damjan Paulin, ki je poleg vseh prosvetnih obveznosti našel še čas za izrazito oblikovanje omahljivega kaplana Skubina, pravo nasprotje Čedermaca. V drobni vlogi italijanskega kaplana se je znašel Viktor Selva. Marko Tabaj (Vanc Rakar), David Vižintin (kmet Breškon), debitant Silvan Skok (kmet Birtič) in Lucijan Kerpan (krčmar Špehonja) so ustvarili dovolj živahno podobo vaščanov, ki vsak po svojih močeh in značajski drznosti skušajo izkazati kaplanu Martinu svojo naklonjenost ali pa kritično stališče. Najbolj učinkoviti so bili v skupinskem prizoru prepira pred gostilniškimi vrati. Danijela Puia (Breškonka), Vanja Bastiani (Birtička) in Verena Brajnik (Mjutka) so odigrale tri različ-

ne predstavnice ženskega spola, ki rade stikajo glave na vaškem trgu, ko se v ozračju zasluti bližajoča se nevarnost ali izreden dogodek. Odrska novinarka Breda Peric se je potrudila, kolikor je le mogla, da bi odigrala nelahko vlogo bolne Martinove matere, ki ne more verjeti, da bi cerkvene oblasti dopuščale tako zlo. Vsi izvajalci so vredni pohvale, ker so vzdržali do konca ostro koncentrirani, drugače bi se sesula vsa dramska zgradba. Dobro so se izkazali tudi kot pevci. Priznati moramo, da je režiser Abersček premišljeno in zadeto dodelil vloge in vodil igralce tako, da jih čustva niso nadvladala in da so ostali v danih mejah in se niso prepuščali cenenu patosu, ki bi nedvomno škodil celotni predstavi. Pri tem ne smemo pozabiti na strokovnega sodelavca, igralca PDG, Janeza Starinca, ki je vsem stvarno, s konkretnimi pripombami in otipljivim prikazom pomagal dokopati se do končne podobe dramskih likov. Tudi pri tej uprizoritvi so odigrali dragoceno vlogo tihi zakulisni delavci, ki so spremljali rojstvo predstave in pripomogli k njenemu uspehu. Franko in Joško Kogoj sta z veseljem sprejela zapleten scenjski izziv in vestno kot zmeraj izdelala dobro in funkcionalno zamišljeno režiserjevo scensko podobo, ki je s primernimi kulisami razdelila skromno odsko površino na dve glavni prizorišči in ji z zaprtjem zastora dodelila še tretje ter podaljšala odsko dogajanje v dvorano, kjer je v levem kotu stala prižnica. Snežica Černic je s skromnimi sredstvi, a z veliko mero pridnosti poiskala primerne kostume, da je duh časa vel tudi iz njih. Mladi Martin Tonsig je marljivo po režiserjevih željah usmerjal svetlobne pramene. Šepetalka Marinka Leban je spet stala potrpežljivo za kulisami in pazila na potek besedila.

Predstavo kot vselej spremlja ličen gledališki list, ki vsebuje tehten zapis o Bevkovem Kaplanu Čedermacu izpod peresa g. Jožka Kraglja, Aberskovo kratko razmišljanje o predstavi ter podatke o v lanskem letu odigranih delih.

NOV DOSEŽEK ODV. ŠKERKA

ZA SLOVENŠČINO KORAK NAPREJ

Deželno upravno sodišče je z razsodbo št. 950/2001, ki je bila vložena v prejšnjih dneh, potrdilo obvezo, da občina Devin-Nabrežina, v kateri Slovenci predstavljajo avtohtono prebivalstvo, mora na podlagi svojega statuta napisati tudi v slovenščini vse akte, ki so splošnega interesa (interesse generale). S tem je DUS sprejelo tezo odvetnika dr. Jožeta Škerka, piše v tiskovnem sporočilu, ki nam ga je posredoval ravno odv. Škerk.

Slednji je s svojimi prizivi že v preteklosti dosegel ugodne razsodbe DUS-a v zvezi z dvojezičnostjo v aktih in sklepih devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, vendar, piše v komunikaciji, se je levsredinski župan Marino Vocci upiral in nadaljeval z neizvajanjem dvojezičnosti v sklepih občinskega odbora.

Zato se je odv. Škerk tokrat pritožil zoper enega od teh skle-

pov in trdil, da morajo biti napisani v slovenščini tudi vsi akti splošnega interesa. Pri tem mu je DUS dalo prav, četudi je bilo mnenja, da zadevni sklep, zaradi katerega se je bil Škerk pritožil, ni splošnega interesa, ker se nanaša le na nekatere občinske službenice.

Odv. Jože Škerk želi zdaj izpodbiti tudi tako razlago, saj je mnenja, da imajo značilnost splošnega interesa, po lastni naravi in po zakonu, vsi sklepi neke javne uprave, ki jih je treba obvezno objaviti na oglasni deski, ne glede na število oseb, ki se jih ti sklepi dotikajo. Dalje meni, da je politično nesprejemljivo in upravno škodljivo, da župan Vocci, izvoljen kot napredni kandidat (sedaj v koaliciji Marjetice) z odločilnimi glasovi slovenske manjšine, vztraja pri neizvajanju vseh njenih pravic in jo sili k obrambi preko stalnih sodnih pobud.

XIII. FILMSKI FESTIVAL ALPE ADRIA

POBUDNIKI ŠIRIJO KROG SODELOVANJ

Med ljubitelje filma se ponovno vrača tradicionalni tržaški filmski festival Alpe Adria, ki bo potekal od 18. do 24. tega meseca v kinu Excelsior, kjer bodo vrteli filme, in v gledališču Miela, kjer bodo na sporedu okrogle mize, srečanja z režiserji in igralci idr. Pri tem organizatorji - združenje Alpe Adria Cinema - poudarjajo predvsem dejstvo, da je prišlo do širitve sodelovanj. Tako se bo festival povezal zlasti s projektom *Raz/sejneni*, v okviru tega pa bosta stekli okrogli mizi o izseljevanju Judov iz vzhodne Evrope v Izrael ter o nemških umetnikih turškega porekla.

Sicer se bo letošnji festival delil na osem sklopov. Sklop, ki ima naslov *Vzporedni mikrokosmosi*, bo vseboval 12 dolgometažnih filmov, pri čemer so pobudniki izbrali najzanimivejše naslove iz lanske filmske produkcije v srednji in vzhodni Evropi. Sklop *Podobe* bo ponudil 31 kratkometražev, 14 dokumentarcev in štiri dolgometažne, katerih skupni imenovalec je kinematografija, ki raziskuje stvarnost in ki se podaja v eksperimentiranje različnih jezikov, v katerih se ta stvarnost zrcali. Tretji sklop bo posvečen turško-nemški kinematografiji v Nemčiji, njegov naslov pa je *Vzhodne lune v Almaniji* (Nemčiji): šlo bo za 11 dolgometažev, osem kratkometražev in šest dokumentarcev. Na letošnjem festivalu

bodo počastili poljskega režiserja Jerzyja Kawalerowicza, ki bo prav v teh dneh slavil svoj 80. rojstni dan: vrteli bodo vseh njegovih 17 filmov, v soboto, 19. t.m., pa bo rojstni dan praznoval ravno med filmskimi navdušenci v Trstu. Pet dolgometažnih in en kratkometražni film ter trije dokumentarci sestavljajo sklop z naslovom *Od evropskega vzhoda do srednjega vzhoda*, ki je posvečen "razdvojeni duši" sodobne izraelske kinematografije. V sklopu, ki se tradicionalno posveča pregledu zgodovinskih "sol" srednjeevropskega filma, bo letos obravnavana filmska šola

iz Katowic na Poljskem. Letos bo doživel drugo izvedbo sklop Kinematografske cone, ki je posvečen pregledu filmske produkcije v Furlaniji-Juljski krajini v sodelovanju z ustanovo Friuli Venezia Giulia Film Commission. Zadnji sklop pa predstavlja že prej omenjeno sodelovanje s projektom *Raz/sejneni*. Na letošnjem festivalu se bo 16 dolgometažnih filmov iz raznih sklopov potegovalo za Tržaško nagrado v višini 5.000 evrov. Nagrada Laboratorio Mediterraneo pa znaša 1.500 evrov, zanjo pa se bo potegovalo 31 kratkometražev.

DVOJEZIČNI SMEROKAZI

RAZVELJAVITI GLASOVANJE!

Občinski svetovalec Slovenske skupnosti Peter Močnik je v prejšnjih dneh zahteval razveljavitev sklepov tržaškega občinskega sveta z dne 12. in 13. decembra lani, ko je ta organ razpravljal in se nato izrekel proti postavitvi dvojezičnih smerokazov v Krizu. Predsednik občinskega sveta je namreč po njegovem mnenju kršil 71. člen pravilnika občinskega sveta s tem, da ob tisti priložnosti ob končani razpravi ni dal možnosti svetovalcem, da napovejo, kako bodo glasovali. Predsednik sveta Bruno Sulli je namreč takrat takoj po zaključku razprave dal besedo županu Robertu Dipiazzi, ni pa več dal besede svetovalcem, ki so prosili zanjo, da se izrečejo o svojem glasovanju.

Po Močnikovih besedah je pri tem šlo za kršitev temeljnega pravila občinskega sveta, kar je na podlagi zakona in tudi dejansko razveljavilo glasovanje, ki je sledilo razpravi. Svetovalec Slovenske skupnosti zato zahteva, naj se preveri kršitev pravilnika in naj se razveljavi takratno glasovanje.

Predlog o dvojezičnih smerokazih naj se tako vrne v občinski svet, da se svetovalci lahko izrečejo o glasovanju, nato pa naj se glasuje na podlagi zakonitega postopka. To lahko opravijo ali generalno tajništvo občine ali predsedstvo občinskega sveta ali pa konferenca načelnikov svetovalskih skupin.

NA POBUDO TRIESTE CITY CLUB

POPUSTI ZA ŠOLE NA DRŠALIŠČU

Slovensko deželno gospodarsko združenje obvešča vse slovenske osnovne in nižje srednje šole, da imajo v tem mesecu lepo priložnost za izvirno (in zabavno) animacijo svojih učencev in dijakov. Trieste City Club namreč ponuja, v sodelovanju

z društvom Pattinaggio Artistico Triestino, 50-odstotni popust vsem šolskim skupinam, ki bi se rade prijavile za jutranji obisk dršališča in seveda za drsanje. Enourna najemnina, vključno z drsalkami, je 2,58 evrov (5.000 lir), namesto 5,16 evrov (10.000 lir).

Kot znano, je pobudnik in prireditelj vseh akcij Trieste City Club, odbor Trieste Commercio e Sviluppo, v katerem je podpredsednik predsednik trgovcev SDGZ Ervin Mezgec. Ta je izjavil, da je to le ena od toliko njihovih pobud, ki so v zadnjem času razživile mestno in širše dogajanje. Trieste City Club je pomagal, s sredstvi trgovske zbornice, trgovcem pri opremlitvi božične razsvetljave tako v mestu kot v okoliških krajih; bil je med sponzorji zadnjega Zamejskega večera v Zgoniku itd.

S pričujočo potezo pa se želi približati najmlajši in tako rekoč najbolj perspektivni plasti prebivalstva, ki bo rade volje sprejela lepo ponudbo. Za informacije se zainteresirane osnovne in nižje srednje šole lahko obrnejo na tajništvo Trieste City Club: na tel. 040-369609 oz. za prijave na faks 040-362956. Na razpolago je tudi tajništvo sekcije trgovine na drobno pri SDGZ, na tel. 040 6724824.

NA ZAMEJSKI ZAKUSKI O MULTIKULTURNOSTI

Vabilo na zakusko je za vsakega, tako mladega kot manj mladega, običajno zelo privlačno. Zato Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP) to soboto, 19. t.m., prirejajo Zamejsko zakusko, na kateri bo priložnost za prijetno družabno srečanje in tudi za pogovor o problemih, ki žulijo vse aktivne pripadnike naše manjšinske skupnosti. Ob dobrem domačem prigrizku bodo mladi namreč debatirali o zamejstvu, multikulturnosti in narodnih vrednotah. Pogovor bodo oblikovali nekateri mladi, ki se v tržaški in goriški skupnosti aktivno udeležujejo na različnih področjih. To so: David Bandelli, Andrej Černič, Matejka Grgič, Mitja Ozbič, Štefan Pahor, Martina Slavec, Niko Tul in Peter Verč. Seveda bodo v debato lahko posegli vsi, ki se bodo udeležili večera. Zakuska in debata bosta v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti 3, ob 19. uri.

GLEDALIŠKI VRTILJAK / PREDSTAVA "FANTKOV DAN"

PREDSTAVA O ŽELJAH OTROK, KI SI ŽELIJO BLIŽINE STARŠEV

EVELINA UMEK

Pri Svetem Ivanu v Marijinem domu so se v nedeljo, 13. januarja, spet zbrali otroci in njihovi starši. Privabilo jih je Lutkovno gledališče iz Ljubljane, ki je kot tolikokrat doslej gostovalo v Trstu v okviru Gledališkega vrtiljaka.

Predstavo *Fantkov dan* je napisala in režirala in v njej tudi igrala Urška Hlebec, igralka tega gledališča. Kot zaposlena mama mora vsak dan pospremiti svojega fantka v vrtec in tudi, ko se vrne domov, nima veliko časa zanj. Oče mora prav tako nenehno delati in zaman si fantek želi njegove bližine. Da se ne bi počutil tako osamljenega, si izmisli oziroma sanja, da ga obiskuje prijazen, velik zmaj. Iz besed mame in očeta zasluţimo, da si tudi onadva želita drugačnega vsakdana, ko bi imeli čas drug za drugega, ko bi se lahko igrali in smejali, zato sanjajo o izletu, ko bodo ušli skrbem in se predali brezskrbnosti.

Avtorica je z nizanem preprostih, vsakdanjih prizorov, ki se ponavljajo v vseh mladih družinah, prikazala lastno in otrokovo stisko. V predstavi nastopata živa igralca in fantek lutka. Ta se včasih pogovarja s svojim animatorjem in skuša

FOTO KROMA

tako nadomestiti odsotnega očeta. Ker pa fantek-lutka ne more dobiti tolažbe pri samem sebi, jo najde pri zmaju. Zmaj prileti v njegovo sobo in ga popelje naravnost med zvezde, tja, kjer domujejo sanje. Prav je, da sanjamo, pravi zmaj, sanje so vsem potrebne. Seveda bi bilo neumno sanjati o tem, da ni potrebno jesti mesa in zelenjave, si umivati zob, pospraviti razmetane igrače, sa-

nje so namenjene pomembnejšim ciljem.

Poleg Urške Hlebec, ki je bila mama, je kot animator in oče nastopil še Uroš Smolej. Zmaja je animiral Urška Hlebec, glas pa mu je posodil Uroš Smolej. Likovno si je predstavilo zamislil Lojze Sedovnik, ki je avtorici pomagal tudi pri izboru glasbe. Lutke in rekvizite so izdelali Jože Lasič, Vanda Besednjak in Miha Jež.

Pesmi Matjaža Zupana *Maksimalno dober dan*, *Podoben sem zmaju* in Svetlane Makarovič *Stuvurjeva pesem* je zapela Nina Skrbinšek.

Domiselno oblikovan plakat-gledališki list bo otroke lahko še dolgo nagovarjal, prav tako tudi njihove starše, saj je predstava spregovorila o željah vseh otrok, ki si želijo bližine staršev.

SV. IVAN / USPEL KONCERT ENO JE DETE ROJENO...

GLASOVI BOŽIČNEGA ČASA PRIČARALI LEPO VZDUŠJE

FOTO KROMA

Številno občinstvo je v soboto, 12. t.m., napolnilo župnijsko cerkev pri Sv. Ivanu. Tamkajšnja slovenska župnijska skupnost je namreč priredila nad vse uspešni večer v besedi in pesmi z naslovom *Eno je dete rojeno...* in podnaslovom *...Glasovi božičnega časa*. Za besedo so poskrbeli domači mladi recitatorji, pesem pa je prišla iz ust članic in članov treh pevskih sestavov, ki so se radi odzvali vabilu Svetoivančanov. Občinstvu so se predstavili Ženski vokalni tercet Ver laetum z Opčin, moški oktet Suha s Koroškega in Mešani pevski zbor Divača. Tercet Ver laetum je pod umetniškim vodstvom Rossane Paliaga nastopil s štirimi skladbami mladega openskega skladatelja Carla Tomasija, čigar nekatera dela so ob tej priložnosti doživela krstno izvedbo: to sta skladbi *Ecce Virgo* in *Puer natus*, medtem ko sta ostali dve skladbi bili napi-

sani na besedilo Zore Saksida, njih naslov pa je *Svetonočna zibka* in *Edinstvena ljubezen*. Tercet je dalje dovršeno in občuteno zapel še štiri pesmi Zorka Hareja: *Svetonočni utrinek*, *Spančkanj, ne joči, Nocoj, nocoj* in *Božična uspavanka*.

S skrajno vzhodnega roba dvojezičnega območja avstrijske Koroške je med tržaške rojake ponel pesem oktet Suha, katerega umetniški vodja je Matevž Fabijan. Podal je pet pesmi: *Angel z neba poslan* je Berteja Logarja, *Razsvetljena je noč* v priredbi G. Antesbergerja, dve pesmi v uglasbitvi oz. harmonizaciji Franceta Cigana (*Preljub moj sosed* in *Tam stoji huta Davidova*) ter znano Marijino pesem Josefa Gruberja *Sonce že zahaja*.

Kot zadnji je nastopil Mešani pevski zbor Divača, ki je pod vodstvom dirigenta Antona Baloha ponudil občinstvu v poslušanje najprej Gallusov božični

motet *Resonet in laudibus*, nato starodavno božično *Adeste Fideles* v priredbi G. Rocca, nakar se je zbor poklonil Ubaldu Vrabcu s skladbama *Bila je noč* in *Otče naš*. MePZ Divača je zapel še znano Marijino *Že pada mrak v dolino*, ki jo je uglasbil Peter

Jereb, in znano *Rajske strune* v harmonizaciji J. Sicherla.

Vsi nastopajoči so z visoko kakovostnim izvajanjem programa (ta je bil na voljo na koncertnem listu, ki ga je okusno opremil Milan Pasarič) pričarali lepo in duhovno bogato vzdušje. K uspehu večera pa so prav gotovo pripomogli tudi mladi recitatorji: Tina in Tadeja Kralj, Matjaž De Luisa, Luka in Pavel Sancin ter Carlo Zennaro so pod mentorstvom Neve Zaghet podali prisrčne utrinke iz besedil na božično tematiko. Skratka, šlo je preprosto za lep večer, ki se je končal, kot se običajno končajo take pobude: s prisrčno družabnostjo v prostorih Marijinega doma ob dobri kapljici, slaščicah in okusni "paštašuti", za katero so poskrbele šolske sestre.

Naj še omenimo, da koncert ne bi bil možen brez podpore Slovenske prosvete, Združenja kraške banke, pohištevne podjetja Korsič ter nekaterih domačih svetoivanskih družin: Marijana Bajca, Borisa Čoka in Aleksandra Rustje.

NL

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na tradicionalni

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

ki bo v nedeljo, 20. januarja, ob 16. uri v stolnici sv. Justa v Trstu.

Nastopil bo Cerkevni pevski zbor Župnije sv. Nikolaja iz Murske Sobote v moški in mešani zasedbi pod vodstvom Marjana Potočnika.

Izbor in podajanje recitacij Matejka Peterlin Maver.

SOČERGA / OB PRVI OBLETNICI SMRTI MSGR. ŽIVICA

PRIZADEVANJA ZA OBNOVO ŽUPNIŠČA

Ostalo nas je malo, toda naš spomin na pokojnega g. Marijana Živica je velik. Spominjamo se ga, ko je kot novomašnik meseca junija leta 1942 prišel v slovensko istrsko vas Sočerga. Bil je pri nas samo dve leti, toda pustil nam je veliko dediščino. Ustanovil je otroški in odrasli pevski zbor. V župnišču je ustanovil slovensko osnovno šolo. V naši cerkvi ni bilo slik. G. Živic je s pomočjo revnih vaščanov, ki so prodajali jajca, kokoši in kar so imeli, se pravi z denarjem, ki so ga zaslužili s tem delom, plačal slikarje, ki so s freskami poslikali sočersko cerkev.

Po petdesetih letih, se pravi leta 1992, smo ga povabili nazaj v našo župnijo, kjer je obhajal zlato mašo, prav na dan sv. Evfemije, ki je naša zavetnica. Bil je vaški praznik, prekrasen in doživet dan, ki je ostal v spominu nam vaščanom in vsem ljudem, ki so tisti dan za to priložnost prišli iz vseh

krajev Istre in iz Trsta. V starem župnišču smo msgr. Živicu še pripravili zakusko. Župnišče pa se je kmalu po tem dogodku zrušilo. Začeli smo ga popravljati, toda zmanjkalo nam je denarja. Nas vaščanov je zmeraj manj, bodisi v Sočergu kot tudi v Trstu. Radi bi dokončali župnišče, toda naše moči so preskromne, zato pro-

simo dobrosrčne ljudi, da bi po svojih močeh pomagali, da bi popravili stavbo, da bi Sočerga zopet postala fara in da bi spomin na g. Marijana Živica zopet zaživel med nami.

Katerikoli dar bo dobrodošel, in sicer ga lahko pustite v trgovini Fortunato v ul. Valdrirovo 23 v Trstu.

SH

DESETLETNICA SMRTI
UBALDA VRABCA

SVEČANOSTI V HRPELJAH IN RODIKU

Konec januarja bo natanko deset let, odkar je umrl veliki tržaški skladatelj Ubaldo Vrabec. Ob tej obletnici bodo v Rodiku in Hrpeljah stekle priložnostne svečanosti.

Že na predvečer obletnice, v soboto, 26. t.m., bo ob 20. uri v Kulturnem domu v Hrpeljah koncert, ki ga bodo oblikovali nekdanji pevci zbor Jacobus Gallus iz obdobja, ko je slednjega vodil Vrabec. Zbor nekdanjih pevcev bo vodil Janko Ban, dirigent sedanjega zbor Jacobus Gallus, ki bo tudi nastopil na hrpeljski svečanosti. Priložnostni nagovor bo imel Marko Tavčar.

V nedeljo, 27. t.m., pa bo na pokopališču v Rodiku, kjer je Vrabec pokopan, ob 15.30 komemoracija, ob 16. uri pa bo maša v domači cerkvi, pri kateri bosta sodelovala Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov in rodiški cerkveni zbor.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Gostovanje romskega gledališča Pralipe

Bertolt Brecht

MATI KORAJŽA

REŽIJA Rahim Burhan

GLEDALIŠČE ROMOV PRVIČ V TRSTU

V petek, 18. t.m., ob 20.30 red A, F;
v soboto, 19. t.m., ob 20.30 red B;
v nedeljo, 20. t.m., ob 16. uri red C;
v ponedeljek, 21. t.m., ob 20.30 red D, E, T.

PODNAPISI V SLOVENŠČINI

OBVESTILA

MOSP (ul. Donizetti 3) vabi v soboto, 19. t.m., ob 19. uri na Zamejsko zakusko. Mladi predstavniki iz Tržaške in Goriške bodo debatirali o Multikulturalnosti v zamejstvu. Vabljeni v velikem številu.

DNE 24. januarja bo v župnijski dvorani na Proseku predaval dr. Jože Krašovec, redni profesor na univerzi v Ljubljani, svetovno znani stokovnjak na področju Svetega pisma Stare zaveze, trikratni doktor. Tema: predzgodovina v Svetem pismu Stare zaveze (stvarjenje, vesoljni potop, babilonski stolp...). Teme, ki so navidežno v nasprotju z ugotovitvami empiričnih znanosti. Vabljeni!

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca sporoča, da bo odslej v uradu v ul. Donizetti 3 v Trstu v četrtem nadstropju vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 15. do 17. ure na razpolago odbornik, ki bo dajal pojasnila vsem, ki bi bili pripravljene pomagati pri njenem delu, kot tudi tistim, ki bi potrebovali pomoči. Za prve tri mesece so datumi: 21. januar, 4. in 18. februar, 4. in 18. marec.

SLOVENSKI KULTURNI klub in MOSP razpisujeta ob dnevu slovenske kulture Literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade (do 30. leta starosti). Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure - vključno do petka, 8. februarja. Lastno ime in priimek naj avtor priloži v

zaprti kuverti, na katero naj napiše šifro, s katero podpiše lastno delo. Šifra naj vsebuje tudi letnico rojstva, saj bodo avtorji razdeljeni v dve kategoriji glede na njihovo starost. Recital literarnih del, razstava likovnih in fotografskih izdelkov ter nagrajevanje bodo v soboto, 16. februarja. Literarne prispevke lahko pošljete tudi na e-naslov rast_mladika@hotmail.com.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: Severina Buzečan 25.000 lir.

V SPOMIN na drago mamo Mario (Albino) Cossutta ob desetletnici smrti darujejo sinovi 100.000 lir za župnijo Rojan.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Severina Buzečan 50.000 lir.

ZA ŽUPNIŠČE v Sočergu: namesto cvetja na grob pok. Emilie Hrvatini por. Sergal darujeta Severina Buzečan in Nadja Hrvatini 50.000 lir; Severina Buzečan 100.000 lir; Ksenija Levak vd. Budal 100.000 lir.

TRST, 12. 1. 1992 - 12. 1. 2002

Ob deseti obletnici

smrti drage mame

MARIE (ALBINE)

COSSUTTA

se je še vedno

spominjajo sinovi.

TRADICIONALNA POBUDA MLADIH

ZNOVA NATEČAJI SKK IN MOSP-A

Mesec februar poteka po cellem slovenskem ozemlju v znamenju kulture in ustvarjalnosti. SKK (Slovenski kulturni klub) in MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) razpisujeta ob priložnosti dneva slovenske kulture literarni, likovni in fotografski natečaj, namenjen mladim do 30. leta starosti. Tisti pa, ki mislite, da ste premaladi, da bi tekmovali z dvajsetletniki, ne prestrašite se! Udeleženci bodo razdeljeni v dve starostni skupini: v prvo bodo vključeni višješolci oz. mladi do 19. leta starosti, v drugo pa starejši udeleženci.

Svoje izdelke lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, vse vključno do petka, 8. februarja. Priložite svoje ime in priimek v

zaprti kuverti, na katero zapišite letnico rojstva in šifro, s katero podpišete delo. Literarne izdelke pa lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov: rast_mladika@hotmail.com.

Tema in tehnika sta prosti, edino pri literarnem natečaju ne bodo prišli v poštev esejistični izdelki. Nagrajevanje bo v soboto, 16. februarja, ko bo tudi recital literarnih in pa razstava likovnih in fotografskih izdelkov. Poleg nagrad, ki jih bo podelila strokovna žirija, bo tudi sama publika lahko volila za tiste izdelke, ki ji bodo najbolj všeč.

Mladi ustvarjalci, izrazite torej svojo ustvarjalnost in udeležite se natečaja, da boste lahko pokazali vsem, kolikšne so vaše sposobnosti!

(JC)

ENOTNO IN SLOŽNO

V pričakovanju zemljemercev so nekateri gostje nagovorili prisotne in v svojih izjavah v podporo Jeremitarjem izrekli marsikatero trdo besedo glede arogantnega in trmastega obnašanja goriške občinske uprave. Bruna Zorzini je pohvalila pravični boj Jeremitarjev in označila občinsko upravo za nedemokratsko; obvezala se je, da bo spet posegla pri deželnem predsedniku Tondu. Damijan Terpin je pozval prisotne, naj čim več zavlačujejo in zdržijo do občinskih volitev, ki bodo spomlad. Tedaj moramo nagnati župana,

dim, ki jim je pri srcu usoda zaselka. "Vsak dan imamo opravka z aroganco župana Valentija, ki ne poslušajo Goričanov in vztraja z uresničevanjem nesmiselnih načrtov," je odločno rekel in hkrati pozval prvega občana, naj odstopi od svojih zlonamernih zahtev. Tudi Božidar Tabaj je s klenimi besedami označil načrt občinske uprave kot politično in ne tehnično izbiro. "Župan Valenti se igra na koži naših ljudi!" Zato so Jeremitarji prerasli v pravi simbol slovenstva, saj ljubijo svoj jezik in svojo zemljo ter se za njiju bojujejo. "To, kar imamo, moramo ohraniti za naše otroke in vnuke," je še rekel.

Spregovorili so še drugi gostje, med njimi tudi slovenski razlašenci s Tržaškega. Med-

da... Prisotni so se spraševali, ali se iz njih delajo norca; zato je prišlo tudi do manjših napetosti. A kmalu sta se policista umaknila, malo kasneje pa sta med naše ljudi prispela agenta politične policije Digos. Ker se zemljemerji niso vrnili in je tako potekel najavljeni rok za merjenje zemljišč, bodo morale pristojne oblasti znova začeti postopek. Jeremitarji pa se ne vdajo. Nadaljevali bodo svoj boj.

D. TERPIN IN M. ŠPACAPAN ODGOVARJATA

Očitke občinskega odbornika Baresija glede odgovornosti slovenskih upraviteljev goriške občine za razlašanja na Jeremitišču, ki jih je objavil dnevnik *Il Piccolo* prejšnji teden, sta s tiskovnim sporočilom zavrnila deželni tajnik SSK Damijan Terpin in pokrajinski tajnik za Goriško Mirko Špacapan. "Programski urbanistični načrti, o katerih je bila razprava pred dvajsetimi ali tridesetimi leti, niso opravičilo za današnje nesmiselne in anahronistične posege na naš teritorij," izjavljata in poudarjata, da se je SSK od vedno "dosledno borila proti vsem neutemeljenim posegom na slovensko zemljo in ni nikdar glasovala za kakršnokoli razlašanje slovenske zemlje, o čem v tem smislu pa je naravnost žaljivo za vse slovenske izvoljene svetovalce in odbornike." Zagotovila sta, da bo SSK Jeremitarjem še stala ob strani. Po mnenju dveh tajnikov sproža in podpira "etnične, kulturne in siceršnje konflikte s prebivalstvom" sama goriška občinska uprava in njen župan. Ker bo meja v kratkem izginila, nadaljujeta Terpin in Špacapan, je treba prepričati "nesmiselne gradnje in širjenje tovarnega postajališča". Bolje bi bilo v dogovoru z Novo Gorico in občino Šempeter-Vrtojba poiskati "skupne urbanistične projekte, na podlagi katerih bi lahko gospodarsko povežemo novo skupno območje brez meje". Zaradi vsega tega SSK predlaga ljudski referendum na temo širitve avtoporta, tako da bodo občani izpovedali "svoje želje in pričakovanja o delu svojih upraviteljev. SSK zato upa, da bo tudi to zastavilo ali vsaj upočasnilo preobnavljanje slovenske zemlje s strani občinskih bagrov, ki po načrtih Občine že preživijo za Jeremitiščem." Na koncu sta Terpin in Špacapan še izrazila željo, da bi odločno posegla slovenska vlada, "saj to, kar s slovenskim prebivalstvom počenja goriška občina, nikakor ni več v skladu s t.i. dobrososedskimi odnosi, o katerih deklarativno vsi radi govorijo".

tem je prišla pričakovana skupina "uradnih" gostov, občinskih funkcionarjev in zemljemercev. V stik z Jeremitarji je stopil poverjeni tehnik arh. Alessio Fabricatore. V zraku je sicer bilo čuti malo živčnosti, a zadeva se je kmalu razpletla. Prevajalka je sicer bila prisotna, toda delegacija je imela s sabo le italijansko pisno pooblastilo prevajalki in za nameček to ni bilo ne podpisano ne označeno z žigom. Po krajšem posvetovanju so zato občinski možje spet stopili v svoje avtomobile in zapustili Jeremitišče, potem ko jih je glasnik Jeremitarjev Oskar Pavletič prosil, naj pristojne oblasti točno določijo in obvestijo, kdaj se bodo funkcionarji vrnili.

Dan kasneje, v petek, 11. t.m., so se ljudje v Jeremitišču začeli zbirati že zgodaj. Vzdušje je bilo še enkrat zelo prijetno in domače, saj so tamkajšnji gostoljubni ljudje tudi tokrat pripravili toplo pijačo in sladkarije; kar na odprtem so cvrli odlične "fritole" in jih ponujali vsem prisotnim. Med njimi je bilo res veliko višješolskih študentov, ki so s svojo izvirno zagnanostjo popestrili zemljišča še z novimi in barvnimi napisi. Na dnevnem redu je spet bilo nemirno pričakovanje občinskih funkcionarjev. Sredi jutra se je tja pripeljala policijska obhodnica in poizvedovala po razlogu sho-

pomagali ustvariti tudi glasbeni uvodi in vse možnosti, ki jih lahko nudi kavarna, s katerimi si bodo udeleženci lahko postregli. Posegi gostov bodo krajši od tradicionalnih predavanj, zaradi tega pa tudi bolj izživljani. Zvrstili se bodo številni predavatelji, tako iz slovenskega kot italijanskega prostora. Dotaknili se bodo najrazličnejših tematik, od verskih do umetnostnih, kulturnih in družbenopolitičnih. Otvoritev goriškega Philocafeja bo v **ponedeljek, 21. januarja, ob 20.30**. Prvi gost bo p. Edvard Kovač, profesor filozofije na univerzah v Toulousu v Franciji in v Ljubljani, priljubljen ter izredno komunikativen mislec, pisatelj in predavatelj. Govoril bo na temo *Svoboda in svobode*. Večer bo povezoval p. Mirko Pelicon.

V PETEK SPOMINSKA SLOVESNOST IN SVETA MAŠA ZA NADŠKOFA

V SPOMIN NA NADŠKOFA PETRA COCOLINA

Dne 11. januarja se je goriška nadškofija dostojno in hvalježno spomnila nadškofa msgr. Petra Cocolina ob 20-letnici preane smrti. Ne bomo tu naštevali veliko zaslug pokojnega nadpastirja, saj te živijo še danes. Zato le krajše poročilo s prireditve, ki je potekala omenjenega dne v Gorici.

Sredi popoldneva je v prostorih palače Rabatta, sedežu stolnega oratorija Pastor angelicus potekala spominska prireditev za priljubljenim nadškofom. Pred res napolnjeno dvorano so se zvrstili govorniki, ki so vsak s svojega zornega kota osvetlili Cocolinovo delo in pomen njegovega škofovanja med leti 1967-1982. Večera se je udeležilo tudi veliko število odličnih gostov. Med njimi so bili poleg goriškega nadškofa in metropolita msgr. Dina De Antonija še videmski nadškof msgr. Pietro Brolo, tržaški škof msgr. Evgen Ravnani (ki je bil tudi med govorniki) in koprski škof msgr. Metod Pirih. Prisotna sta bila tudi goriški generalni vikar msgr. Adelchi Cabas in škofov vikar za Slovence msgr. Oskar Simčič. Od oblasti pa so bili med drugimi prisotni evropski poslanec Dimitrij Volčič, senator Miloš Budin, goriški podžupan Giorgio Noselli in podpredsednik pokrajine Vittorio Brancati. Večera sta se udeležila tudi bivša goriška župana Antonio Scarano in Erminio Tuzzi.

Kot govornika pa sta še sodelovala prof. Lojzka Bratuž in msgr. Ennio Tuni, nekdanji generalni vikar.

Večer je začel župnik iz Ronk

FOTO BUMBACA

in prejšnji dolgoletni urednik škofijskega tednika *La voce isontina* Renzo Boscarol. Nato je spregovoril tržaški škof. V svojih izjavah je kleno prikazal lik, osebnost in delo pokojnega nadškofa, ki je bil več kot dobro leto tudi apostolski administrator tržaške škofije in to po upokoju škofa msgr. Santina. Bili so težki časi in sam msgr. Cocolin je moral veliko pretrpeti. Vsekakor pa je tudi v škofijo sv. Justa (ki itak spada pod goriško metropolijo) vnesel novega duha odprtosti, sprave in sožitja v pravem koncilskem duhu.

Nato je za slovensko stran spreogovorila prof. Lojzka Bratuž. Orisala je nadškofov lik še iz študijskih let, ko so se furlanski in italijanski semenišniki še učili slovenščine. Tako se je tudi msgr. Cocolin poleg drugih znanih sošolcev, kot monsinjorji Trevisan, Virgulin, Fain itd., naučil našega jezika. Takrat je tu poučeval slovenščino tudi prof. Joško Bratuž, ki je

sicer v glavnem učil klasične jezike. V svojih izjavah je nato Lojzka Bratuž v glavnem prikazala Cocolinovo nadpastirsko delovanje zlasti v korist slovenskih vernikov. Tako je omenila dvojezičnost na nadškofiji, imenovanje škofovega vikarja za Slovence ter ustanovitev slovenske duhovnije v Gorici.

Poseg msgr. Tunija je prebral urednik škofijskega tednika Andrea Bellavite. V njem predvsem izenaša osebne spomine na sodelovanje z nadškofom Cocolinom, ko je sam imel tudi odgovorne naloge v škofijski kuriji. Ob koncu pa se je nadškof Dino De Antoni zahvalil vsem nastopajočim in še enkrat poudaril izredno vlogo msgr. Petra Cocolina za našo nadškofijo.

Zvečer pa je bila v stolnici slovesna maša za pokojnega nadškofa. Somaševanje je vodil goriški nadškof, ki je v svoji pridigi omenil glavne in široke poteze pokojnega nadpastirja. AB

V KULTURNEM CENTRU LOJZE BRATUŽ

SPET BO ZAIGRAL ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

IVA KORŠIČ

Okroglolični pust šaljevih ust bo kmalu prijadril v deželo in hudomušno vabil, naj vsa kdo vsaj enkrat v letu pozabi na tegobe in se prepusti njegovim norčijam ter zdravemu smehu. Prav temu sproščujočemu občutju namenjata Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete že četrto leto zaporedoma štiri zabavne večere oz. pozne nedeljske popoldneve z nizom veseloiger v izvedbi ljubiteljskih odrov pod znanim naslovom *Iskrivi smeh, na ustih vseh*. Spet bodo prišli na svoj račun tisti gledalci, ki radi zahajajo na gledališke predstave in jih še posebno zanima ustvarjalni zanos domačih in drugih ljubiteljskih dramskih skupin. Posrečena pobuda je vsakič doživela lep odziv publike, ki ji je bilo dano pogledati v bogato dramsko skrinjico, polno nepozabnih komedijskih prizorov, v katerih je bilo zvrhano smeha, nekaj resnice in modrosti ter veliko umetniškega zadoščenja.

Letošnji spored bo obarvan v pretežno domače barve in ga bodo označevale predvsem

kratke vedre igre. Uvedli ga bodo v nedeljo, 20. t. m., štandreski igralci. Napovedani nastop dramske družine iz Števerjana namreč odpade zaradi bolezni. Zato bosta nedeljsko popoldne pošteno popoprala naša Severjeva nagrajenca v letu 1999 Majda Zavadlav in Božo Tabaj s prizoroma *Čudna bolezen* (v njem nastopa tudi Marko Brajnik), ki je že veliko let v njenem repertoarju in je večkrat nasmejala slovensko publiko tostran in onstran meje, in *Tata vse ve* v režiji igralca PDG Janeza Starine.

Naslednje srečanje s komedijo bo v nedeljo, 27. januarja, ko se bo prvič na velikem odru KCLB predstavila dramska skupina A.G. Vrba iz Vrbe pri Žalcu (Celje) s celovečerno komedijo uprizoritvejo Brandona Thomasa *Charleyeva teta* v režiji Jožeta Kranjca. Dobro pripravno, solidnost in uigranost skupine so gledalci lahko razbrali iz gostovanja v štandreski župnijski dvorani preteklega novembra. Igralci iz Vrbe so na tretjem večeru rednega abonmaja Štandrež 2001 igrali komedijo Curta Flatowa *Mož, ki se ne upa* in izzvali odobravanje občinstva.

Tretji večer niza bo posebno slovesen, saj bodo na njem na grajeni mali in veliki udeleženci natečaja Mladi oder, ki ga že vrsto let prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Prosvetna zveza iz Trsta, da bi z njim še podžgali poudarjalnost naših odrskih zanesencev in dali priznanje njihovega delu, ki je neizbežno povezano z naporom in veliko požrtvovalnostjo. Ta svečani četrtkov večer (31. t.m.) bosta zaokrožila Majda Zavadlav in Božo Tabaj s komedijo Marjana Marinca *Človek brez smeha*. Za prijeten sklep letošnjega niza bodo v nedeljo, 3. februarja, poskrbeli Popotni komedijanti z izvedbo burke Jake Štoke *Trije tički* v režiji Sergeja Verča. Popotni komedijanti, poklicni igralci v pokoju, ki sestavljajo Gledališče na dvorišču, niso amaterji, vendar, ker so se "uradno" poslovili od poklicnega dela, se lahko sedaj prištevajo k ljubiteljskim navdušencem. Vse imenovane predstave bodo v veliki dvorani KC Bratuž v Gorici, le zadnja bo v slogu z vsebino v telovadnici centra ob kozarcu sladke kapljice in treh sestradanih, večno žejnih "Tičkov".

KONCERT V ŠTANDREŽU

Župnija sv. Andreja vabi na *Božični koncert sakralne glasbe*, ki ga bo oblikoval Komorni zbor Nova Gorica pod vodstvom Ambroža Čopija. Zbor je na pobudo Zveze kulturnih društev Nova Gorica prišel z delovanjem v septembru 1998. Mladim pevcem iz Nove Gorice in okolice že od samega začetka, kot zborovodja, stoji ob strani mladi glasbenik Ambrož Čopi. Program zbora obsega umetne in ljudske skladbe tujih in domačih avtorjev obdobja od renesanse do 20. st. s sakralno in prosvetno tematiko. Zbor je v treh letih delovanja presegel lokalne okvire in se začel uveljavljati v širšem slovenskem prostoru in v tujini. Koncert bo v župnijski cerkvi v Štandrežu v **nedeljo, 20. t.m., ob 17. uri**.

PHILOCAFE' - DEBATNI VEČERI V KAVARNI

Študijsko raziskovalni forum za kulturo ponuja novost: debatne večere - Philocafe', ki bodo potekali v kavarni Evro Diplomat Hotel. Pri tem se pobudniki naslanjajo na podobne izkušnje, kot jih npr. že več let prireja Vinko Ošlak v Celovcu in Gorazd Kocijančič v Ljubljani. Z obema so člani Foruma povezani, tako da se pobuda rojeva iz podobnih teženj, med katerimi je želja, da bi vsebina, ki jo bodo ponujali znameniti predavatelji, bolj živo prodrli med udeležence in se z njihovim aktivnim prispevkom prelila v ustvarjalen dialog in razpravo. Atmosfero srednjeevropskih kavarn bodo, poleg naveze na trikotnik Celovec-Ljubljana-Gorica, ki predstavlja ozadje nove ponudbe,

SCGV EMIL KOMEL / PETO SREČANJE Z GLASBO 2001-02

PRVINSKA DUŠA MARIMBE IN PLEMIT ZVEN VIOLONČELA

JOŽE ŠTUCIN

Peti koncert so organizatorji pripravili v sredo, 9. januarja. V mali dvorani KC Bratuž sta nastopila marimbist Dario Savron in violončelistka Marta Dziekanska. Nenavadna kombinacija glasbil je v duhu iskanj novih zvočnih razsežnosti zazvenela izredno prepičljivo in poslušalcem všečno. Marimba v svojem polnem in mehkelem tonu skriva prvinsko dušo, ki na glasbene ga navdušenca učinkuje kot balzam. V Afriki, domovini marimbe, je bilo zagotovo tako. Marimba sodobnim ljudem odkriva neko temeljno sporočilo iz preteklosti, ko je bil svet še

neskončno velik in duhovno mlad, zanimivo pa je, da se prav v zadnjem času ta prvinskost v glasbi strastno išče in na novo raziskuje. Zvok marimbe, ali vsaj njen elektronski surrogat, je dodobra eksponiran tudi v modernih glasbenih tokovih ambientalne glasbe, ki je seveda le na plehko površino zreduciran nadomestek pravih vsebin. Kakorkoli, marimba je glasbilo preteklosti in prihodnosti, da pa zna poslušalce očarati, smo spoznali tudi na pričujočem koncertu. Savron je v skoraj uro dolgem "soliranju" predstavil nekaj izvrstnih del različnih skladateljev. Bolj kot sam izbor nas je prepičalo pretanjeno izvajanje, ki tudi v tehnično zahtevnih pasusih ohranja visok nivo, predvsem pa nas je očaral glasbenikov občutek za dinamično niansiranje. Od pianissima possibile do "ritualnih" zvokov, ki vzvalovijo čustva, je sicer dolga pot, Savron pa to potovanje po jakostnih stopnjah obvlada do popolnosti. Pravi užitek, pra-

vi zvočni praznik, ki ga je v nadaljevanju dopolnila še violončelistka Marta Dziekanska. Mlada poljska glasbenica se po začetnih solanjih doma študijsko izpopolnjuje tudi v Amsterdamu, kjer veliko koncertira; izbrana je bila celo za oddajo na holandski televiziji s slavnim Rostropovičem, kar je ne nazadnje podatek, ki tudi sam zase veliko pove o njenih izvajalskih kvalitetah. Iz *Sonate op. 8 za violončelo solo* (Zoltan Kodaly) je najprej zaigrala stavek *Allegro molto vivace*, poslušalce pa navdušila s samozavestnim in muzikalnim podajanjem. Delo je koncipirano zelo zapleteno, saj skladatelj variira med zlahtnostjo visoke umetnosti in rudimentarnostjo ljudskega izraza, ki je, povejmo, v mnogih elementih "surov", trd, prvinski in neposreden. Soočenje dveh tako različnih glasbenih postavk v enem samem delu je za izvajalca nedvomno težak zalogaj. Prehodi so nenadni, fine se mora-jo uveljaviti v neposrednem sti-

ku z elementarnostjo pentatonike in "brutalnih" ritmičnih skvenc (in obratno, seveda), kar pa je Dziekanski odlično uspelo. Očarali so nas muzikalen pristop, čistost tona tudi v najtežjih pozicijah in suverena izvedba celote. Iz njenega igranja sije čar popolnega razumevanja skladbe. Torej ne zgolj odlična poustvarjalnost, "kopija" umetnice, temveč skladba kot unikum, ki je ob vsaki izvedbi na novo oživiljena "tišina" partiture.

Težko pričakovan "spoj" obeh glasbil smo doživeli šele na koncu večera. Glasbenika sta v tej resnično redki kombinaciji izvedla samo skladbo Ernesta Blocha *Prayer* (iz *Jewish life* za violončelo in marimbo), prijetno sozvočje v romantični skladbi pa je poslušalce gotovo prepičalo, da je bil tak duo v preteklosti neupravičeno spregledan, "neizkoriščen" in po krivici zapostavljen.

Naslednji koncert cikla *Srečanja z glasbo* bo 19. februarja ob običajni uri. V dvorani pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu bo nastopil Duo Favero, ki je nekoliko bolj konvencionalno sestavljen; ljubitelji glasbe bodo prisluhnili violi in klavirju.

SPOMLADANSKO POTOVANJE Z NOVIM GLASOM

Vabimo vas na potovanje

PO ANDALUZIJU V ŠPANIJU OD 23. DO 29. APRILA 2002

INFORMACIJE IN VPISOVANJE na naših uredništvih v Gorici in v Trstu, tel. 0481 533177 ter 040 365473. Akontacija pri vpisu 300.000 lir ali 155 evrov.

Pohitite s prijavo, ker je veliko mest že zasedenih!

OBVESTILA

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi člane na občni zbor, ki bo v petek, 18. t.m., ob 20.30 v prostorih župnijske dvorane pri sv. Ivanu. Na občnem zboru bodo odobrili obračun in proračun ter spregovorili o programu. Sledita družabnost ter včlanjevanje.

MED MOLITVENO osmino za krščansko edinost (od 18. do 25. t.m.) bo v cerkvi sv. Ignacija v Gorici v nedeljo, 20. t.m., ob 16. uri slovesna liturgija v bizantinsko-slovanskem obredu, ki ji bo predsedoval goriški nad-

škof. Pel bo slovenski ekumenski zbor.

FEIGLOVA KNJIŽNICA vabi na Otroško urico *Pujša imamo za soseda*, ki bo 21. t.m., ob 17. uri. Pripoveduje Nataša Paulin.

MEPZ LOJZE BRATUŽ vabi na občni zbor v ponedeljek, 21. t.m., ob 21.30 v prvem sklicanju in ob 22. uri v drugem sklicanju na sedežu v KC Lojze Bratuž.

PD RUP-PEČ prireja izlet na sneg v Cerknjo v nedeljo, 3. februarja 2002. Informacije in vpisovanje Matteo Simeoni (tel. 3492934023).

POSVET NA POKRAJINI

ZAVESTNO V EVROPI!

V nedeljo se je na pokrajini zbralo veliko ljudi, v glavnem sicer tehnikov - politikov, na posvetu z naslovom *Mi z Evropo*, ki ga je priredila Oljka. Na njem so bili predvideni posegi številnih političnih osebnosti, v zadnjem trenutku pa so odpovedali tržaška poslanca Illy in Damiani, Enrico Letta in pordenonski župan. Ne glede na odsotnosti je bila priložnost pomembna za diskusijo o evropski naravnosti italijanske politike po odstupu Ruggiera in po evroskeptizmu, ki vlada pri vodilnih italijanskih politikih. O temi so spregovorili po pozdravnem nagovoru predsednika Brandolina poslanec Maran, senator Budin in evropski poslanec Volčič. Na njihove posege so se naslonili krajevni veljaki in zastopniki leve sredine, tako da je bilo srečanje tudi priložnost za defile predstavnikov Oljke ob bližajoči se

volilni preizkušnji v občini.

Kritike so padale na desno-sredinsko vlado v Rimu, deželno večino v Trstu ter občinsko upravo v Gorici. Po mnenju govornikov je desna sredina povsem neprimerna za razgovor o evropskih perspektivah tudi v luči snovanja evropske ustave ter, bolj krajevno gledano, za razširitev Evrope proti vzhodu, saj to dokazuje na vseh ravneh, od vlade z raznimi anahronističnimi izjavami do dežele in občine, pri katerih je čezmejno sodelovanje le volilna fraza, za katero ni konkretnega načrtovanja. Kot je s posrečeno besedno igro povedal poslanec Maran, pa bo meja "Valenti o noleni" padla, zato se je treba na take spremembe pripravljati, de-

sna sredina pa tega ni zmožna.

Toliko o kroniki s posveta. Dan po srečanju je dnevnik *Il Piccolo* objavil na vidnem mestu izjavo senatorja Budina v zvezi s tovrstnim postajališčem. Po razumevanju novinarja je senator povedal, da je nadaljnja gradnja tovrstnega postajališča nujna in potrebna ter da so pomisleki o namembnosti omenjenih struktur po padcu meje odveč. Na omenjeno izjavo, ki jo je senator naslednji dan popravil v smislu "treba je omenjeno problematiko rešiti z racionalno analizo stvarnosti in v dialogu z goriško občino", je takoj odgovoril pokrajinski tajnik SSK Spacapan, ki je poudaril, da so taka izvajanja nedopustna ter da bo slovenska stranka, če se glede Jere-

mitišča ne bodo razčistila stališča Oljke, sama zbrala podpise za referendum o namembnosti in prihodnosti tovrstnega postajališča. Med drugim bo odnos, ki ga bo Oljka imela do omenjene tematike, vplival tudi na obliko nastopanja slovenske stranke ob bližajočih se občinskih volitvah.

EJ

ŽUPNIJA SV. ANDREJA APOSTOLA V ŠTANDREŽU
vabi na
BOŽIČNI KONCERT SAKRALNE GLASBE
Pel bo komorni zbor Nova Gorica pod vodstvom Ambroža Čopija.
Župnijska cerkev v Štandrežu, nedelja, 20. januarja, ob 17. uri

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

■ Nedelja, 20. januarja 2002, ob 17. uri
DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ
TATA VSE VE

in

ČUDNA BOLEZEN

■ Nedelja, 27. januarja 2002, ob 17. uri
KULTURNO DRUŠTVO VRBJE - CELJE
Brandon Thomas
CHARLEYEVA TETA

■ Četrtek, 31. januarja 2002, ob 20. uri

Natečaj mladi oder - Nagrajevanje
DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ
ČLOVEK BREZ SMEHA

■ Nedelja, 3. februarja 2002, ob 17. uri

POPOTNI KOMEDIJANTI
Jaka Štoka
TRIJE TIČKI

PREDSTAVE bodo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, razen *Treh tičkov*, ki bo v telovadnici centra

IN MEMORIAM

MAJDA KOGOJ CIGIERZA

V jutranjih urah praznika Sv. treh kraljev je med mnogimi znanci in prijatelji tako v Gorici kakor v Milanu in okolici žalostno odjeknila novica, da je v bolnišnici v Vareseju umrla Majda Kogoj, doma iz Bilj. Starejši goriški izobraženci, ki jim je bila, zlasti v prvih razburljivih povojnih letih, Bratuževa kavarna v ul. Mameli nekaj drugi dom in "forum", kjer so se ob kavi ali kaki drugi pijači sestajali, razpravljali o politiki in drugih zadevah, brali domače in tuje časopise ali igrali šah, se je še gotovo spominjajo, kako jim je prijazno stregla. Posebej tedanjim študentom, v glavnem praznih žepov, je nemalokrat brezplačno privoščila, zlasti če gosposdar, njen stric Rudi, tega ni opazil, tudi kaj več kot le kozarec hladne vode. Čeprav jo je tedaj to delo precej utrujalo, vendar ga je kasneje bila vesela, ker je mogla spoznati toliko slovenskih ljudi in njihovih življenjskih zgodb. Delo v kavarni

ji je omogočalo skromno preživljanje in obenem malo podpore bratu Milošu, ki je študiral medicino v Pavii. Tostran meje sta namreč bila sama, kajti družina je ostala v Biljah. Za seboj je imela skoraj dveletno uradovanje pri zavezniški upravi na občini v Dornberku, zlasti pa travmatično večmesečno izkušnjo oznovskih zaporov v Ljubljani, kamor so jo po aretaciji v Gorici maja 1945 kot dvajsetletno dekle odpeljali in jo kasneje brez sodne razprave tudi izpustili seveda z ukazom, da mora o vsem, kar je doživela strogo molčati. Ko je brat postal zdravnik in je dobil službo v bolnišnici v Cit-

tigliu (Varese), je zapustila Gorico in se preselila k njemu. Tam se je kasneje spoznala z inž. Sandrom Cigierzo iz Vareseja in se z njim poročila. Mož, sicer ponosen Milančan, je Majda iskreno vzljubil in z njo vzljubil tudi njen slovenski svet. Tako je njuno stanovanje večkrat postalo gostoljuben dom za slovenske znanke, ki so kdaj "zašli" v Varese. Ko se je ob koncu 60 let osnovala milanska slovenska krščanska skupnost, sta Majda in njen mož kmalu postala njena aktivna in v marsičem tudi vodilna člana. Majda je tej skupnosti ostala zvesta tudi po moževi smrti in se je skoraj do zadnjega udeleževala srečanj vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Ker sama ni imela otrok, je veliko pozornosti izkazovala nečakom, pa tudi starejšim osebam zlasti v milanski slovenski skupnosti, da ne omenimo pomoči, ki jo je namenjala slovenski karitas ob obiskih v Sloveniji. Čeprav se je v lombardski bivanjski prostor dobro integrirala, je bila vendar s srcem najrajši na Goriškem. O tem so pričali njeni gosti telefonski klici, obiski, zvesta naročnina na

Novi glas in na letni dar Goriške Mohorjeve družbe.

K pogrebniemu slovesu v župnijski cerkvi sv. Mihaela v Vareseju se je zbralo lepo število sorodnikov, prijateljev in znancev. Sveto mašo sta darovala skupaj s tamkajšnjim župnikom g. Karlo Bolčina in Oskar Simičič, nekdanja duhovna voditelja milanske slovenske skupnosti. Slovenska beseda se je usklajeno prepletala z osnovnim italijanskim bogoslužnim tekstom. Pesem pa je bila le slovenska. Sklepno bogoslužno dejanje, ki ga je oblikoval g. Bolčina, se je odvijalo na primestnem pokopališču ob vzhodni tamkajšnji Sv. Gore (Sacro Monte), kamor je pok. Majda rada romala in tudi nanjo rada vodila svoje slovenske goste. Položena je bila v grob ob možu Sandru. S pesmijo *Veš, o Marija* smo se poslovili od nje. Njen spomin bodi blagoslovljen! Svojcem, posebej sestri Marinki, bratom Milošu, Damijanu in Benjaminu, nečakom in ostalim sorodnikom ter prijateljem, zlasti iz milanske slovenske skupnosti, izrekamo čustva občutenega sožalja.

(OS)

PHILOCAFE

PO STARI TRADICIJI PRIJETEN IN ZANIMIV VEČER OB SKODELICI KAVE

Edvard KOVAČ

"SVOBODA IN SVOBODE"

ponedeljek, 21. januarja, ob 20.30, v kavarni - restavraciji Euro Diplomat Hotela, Gorica, Korzo Italia, 63

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO

IZŠLA JE NAJNOVEJŠA KNJIGA

Alda Rupla

NOČITVE POD ZVEZDAMI

Predstavili jo bomo članom in prijateljem našega društva v četrtek, 24. t.m., ob 20.30 v knjižnici Damira Feigla, v Križni ulici 3.

O knjigi bosta spregovorila Dušan Jelincič in avtor.

Na srečanje in predstavitev vabita SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO in TRANSMEDIA GORICA.

11

ČETRTEK,
17. JANUAR
2002

BENEŠKA SLOVENIJA

OKROŽNICA ŠOLSKEGA RAVNATELJA

GORIŠKA

V NEDELJO V CERKVI V RONKAH

KONCERT NAŠIH BOŽIČNIH PESMI

FOTO: BUMBACA

Ženski pevski zbor in SKRD Jadro iz Ronk sta v nedeljo priredila uspešen koncert božičnih pesmi ter predstavitev zbornika *Jadro 2001*. V cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah se je v zgodnjih popoldanskih urah pred oltarjem MePZ Lipa iz Bazovice, ki je pod vodstvom Tamare Ražem oblikoval koncert božičnih motivov ter se predstavil z bogatim repertoarjem pesmi iz zborovske zakladnice. Nastopa-

joči zbor združuje veliko številno pevcev in pevk iz Bazovice, vedno je prisoten in bogati prireditve slovenske narodne skupnosti. Dirigentko Tamaro Ražem poznamo tudi kot pedagoginjo, ki se lahko ponaša z zavirljivimi uspehi. V nadaljevanju so v kleti družine S. Marušiča predstavili deseto številko publikacije oz. zbornika, za katerega skrbi omenjeno društvo Jadro.

MANJŠINSKI JEZIKI V ITALIJANSKIH ŠOLAH?

Ob letošnjem vpisu v osnovne in srednje šole bodo prejeli starši otrok, ki živijo v videmski pokrajini, dvojezični obrazec, s katerim se bodo izrekli, ali se bo njihov otrok poslužil možnosti učenja jezika ene od narodnih manjšin, ki živijo v F-Jk in jih štiti zakon 482/99. Deželni šolski urad je z ravnateljem Fortejem na čelu pripravil ustrezne dvojezične obrazce v furlanskem, slovenskem, nemškem in rezijanskem jeziku. Gre za prelomnico, ki je za slovensko in druge narodne skupnosti, ki živijo v videmski pokrajini, nadvse pomembna. Kot znano, so imeli doslej slovenski otroci v videmski pokrajini glede šolstva v maternem jeziku na razpolago le dvojezično šolsko središče v Špetru, ki predvideva vrtec in osnovno šolo. Otroci oz. starši otrok, ki živijo v drugih predelih videmske pokrajine, to pomeni vsi tisti, ki ne živijo v Nadškkih dolinah, niso imeli možnosti učenja v materinščini niti na najnižjih stopnjah. Odslej bodo imeli omenjeni otroci možnost poučevanja slovenščine na osnovnih šolah tudi drugod po Furlaniji ter obenem tudi na višjih šolskih stopnjah. Vse to bo mogoče, če bo do omenjenega povpraševanja po poučevanju v slovenščini prišlo. To pomeni, da je žoga ponovno v rokah naše narodnostne skupnosti. "Kako in v kolikšni meri bomo k tem pravicam posegali, bo odvisno od nas samih. Tudi sami moramo zavihati roka-

ve in poprijeti za delo. Naš jezik se bo razvijal, le če bomo sami zanj skrbeli, ga gojili, ga uporabljali ob vseh priložnostih. Naša kultura bo rastla, če ji bodo dani pogoji, ki jih zakon nudi. Toda rastla bo iz nas, iz korenin naših prednikov in iz naših iskanj in tipanj v prihodnosti" je rekla prof. Živa Gruden na Dnevu emigranta. Bruno Forte, ki je pomembno pripomogel, da bi prišlo do podržavljanja špertske šole, pa je za mikrofonom povedal, da otrok mora poznati domači jezik in kulturo in šele nato se odpreti drugim.

Omenjene okrožnice so se močno veselili tudi Furlani, saj predstavljajo zanje možnost poučevanja furlanščine v državnih šolah zgodovinski dogodek. Predsednik pokrajine Strassoldo meni, da je šolstvo eno od štirih temeljev, na katerih sloni vsaka skupnost (ob jeziku, medijih in gospodarstvu).

EJ

DOMAČ IN PRISRČEN KOLINDRIN 2002

Med stenski koledarji, ki bogatijo domove Slovencev vidske pokrajine, zasluži posebno pozornost *Rezijanski kolindrin*. Zanj skrbi vsako leto domače društvo Rozajanski dum, ki odigra v domači dolini zelo dragoceno vlogo s prirejanjem razstav, družbenih in kulturnih pobud, okroglih miz in izidom publikacij, v decembrskih mesecih pa se predstavlja z omenjenim bisercikom, ki bogati domove ne le rezijanskih ljudi. Posebnost rezijanskega Kolindrina je njegova domačnost in prisrčnost. Domači motivi, domača kreativnost, kraji, ljudsko izročilo, obeležje datumov, ki so vezani predvsem na "rezijansko" zgodovino, pesmi in pravljice, domači reki in pregovori in še bi lahko naštevali. Letošnji Kolindrin se predstavlja s fotografijami Milana Grega, ki jih bodo spoznali vsi tisti, ki so se v avgustovskih dneh mudili v Reziji na razstavi v rezijanski hiši. Milan Grego je slovenski fotograf, doma iz Tol-

mina, ki je v videmski pokrajini dobro poznan, saj je l. 1998 izdal krasno fotomonografijo o Beneški Sloveniji, ki jo je založila ljubljanska Družina. Kot smo napisali v prejšnji številki, je letos poskrbel za podobno publikacijo, ki je tokrat vezana na dolino Rezije. V Kolindrinu pa nam ponuja svoja dela, na njih so prizori iz vsakdanjega življenja, domači kraji in cerkve ter krasne vedute in narava. Drugi krasen del Kolindrina nosi naslov *Marvice* (t.j. mrvice oziroma drobtinice), vsak mesec pod tem naslovom preberemo prizore in navade iz vsakdanjega življenja ter iz ljudskega izročila prejšnjega stoletja, za katerega so poskrbeli starejši Rezijani. Pišejo in pripovedujejo nam o puštu, o veliki noči, o življenju v domačih vaseh in zaselkih, o kmečkem delu, revščini in otroških igrah in še bi lahko naštevali.

EJ

NOVOLETNO SREČANJE V KOBARIDU

V soboto, 19. t.m., ob 17. uri bo v Kobaridu 32. srečanje med Slovenci iz Benečije in Onejskega. Srečanje prirejajo občine Kobarid, Tolmin in Bovec in upravna enota Tolmin. Letošnjega Srečanja se bosta udeležila tudi slovenski minister za zunanje zadeve Rupel in predsednik vidske pokrajine Strassoldo.

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE

NOVOLETNI KONCERT

Večletna tradicija je že, da se začetek novega leta proslavlja tudi z lepo glasbo, ki jo nudijo v poslušanje naši denarni zavodi. V petek, 11. t.m., smo bili ob 20.30 v polno zasedeni veliki dvorani KC L. Bratuž v Gorici deležni res prijetnega glasbenega večera, ki ga je letos priredila in finančno podprla Zadruga banka Doberdob in Sovodnje. V pozdravnem priložnostnem nagovoru je predsednik Miro Hmeljak izrazil novoletna voščila vsem članom in prijateljem ter izpostavil splošno gospodarsko stanje v svetu in pri nas s posebnim ozirom na velike spremembe tudi v zvezi z uvedbo nove evropske denarne enote. Povedal je tudi, da so se letos odločili, da prikažejo domačo ustvarjalnost, in sicer glasbenike iz naših krajev; to so člani instrumentalne skupine

Arsatelier, sopranistka Alessandra Schettino in mešani pevski zbor Hrast pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča. Skupina Arsatelier je najprej izvajala znane klasične skladbe Johana Strauša in Franza Leharja, pri katerih je sopranistka Schettino navdušila občinstvo s svojim čudovitim glasom. V drugem delu koncerta je zbor Hrast mojstrsko zapel pesmi iz ljudske zakladnice, in sicer istrsko v priredbi Alda Kumarja ter rezijanski v priredbi Pavleta Merkuja in Alojza Srebotnjaka. Arsatelier se je še izkazal s skladbo Nediški zvon za godalni orkester s talkali avtorja Danieleja Zanettovicha. Kot zaključek je mogočno zadonela Zdravljica skladatelja Ubalda Vrabca po zaslugi zbora in orkestra v priredbi Hilarija Lavrenčiča.

V KULTURNEM DOMU V SOVODNJAH

BARICCOV DEVETSTO

Ko so se v soboto, 12. t.m., štandreški ljubiteljski igralci otepali treme, da bi čim bolj prepričljivo odigrali premierno uprizoritev Bevkovega *Kaplana Martina Čedermaca*, je na sovojenjskem odru v organizaciji SSG gostoval igralec Janko Petrovec z monodramo A. Baricca *Devetsto*. Krasni izvajalec tega zahtevnega gledališkega dela je konec prejšnjega leta bil nagrajen na mednarodnem otroškem festivalu v Ljubljani z Zlato paličico za najboljšo moško vlogo oziroma vloge, ki jih je brezhibno, nazorno podal v nežni zgodbi o nesebičnem prijateljstvu v Sepulvedovi igrici *Zgodba o mačku, ki je naučil galebko leteti* v domišljeno izpeljani režiji Marka Sosiča. V igri *Devetsto* istega režiserja igra Petrovec trobentača, ki rad vsem pripoveduje prečud-

no življenjsko zgodbo svojega prijatelja pianista, ki se je rodil na preokooceanski ladji in se ni z nje nikdar izkrcal. Imenitna interpretacija, ki zahteva ogromno, tudi fizičnega napora, je povsem očarala publiko in kritiko že ob premieri na Primorskem poletnem festivalu leta 2000 (v jeseni istega leta je bila goriška premiera) in seveda tudi pri vseh ponovitvah, ki so si do sedaj sledile na Tržaškem in si še bodo (upajmo) na Goriškem. Marsikdo bi bil namreč rad videl nadrobno naštudirano dramo, zato je prava škoda, da sta bila v istem večeru dva zanimiva gledališka dogodka v sosednjih vaseh. Ta organizacijska pomota bi se ne smela zgoditi, saj so štandrežci napovedali svojo premiero že v začetku lanskega oktobra.

IK

Večkrat se godi, da kar otrpemo, ko smo priče nestrpnosti, pa naj se nestrpnost nas tiče ali pa se tiče koga drugega. Pravzaprav bi bilo dobro, če bi se takoj v začetku zapisali, da se nestrpnost še kako tiče vsakogar izmed nas, saj je to ena tistih grdih človeških lastnosti, iz katerih se rojeva še še veliko slabšega.

Čeprav v Slovarju slovenskega knjižnega jezika piše, da je nestrpnost pomanjkanje strpnosti in razumevanja do bližnjega, mislimo tokrat na tisto nestrpnost, ki še vedno prevečkrat označuje našo, slovensko družbo.

V mislih imamo zapis slovenskega režiserja in pisatelja Dušana Jovanoviča, ki je bil objavljen pred tremi tedni v sobotni prilogi najbolj razširjenega slovenskega dnevnika *Delo* in je v njem režiser, ki ga cenimo, saj se je tudi v naših krajih že večkrat izkazal z vrhunskimi gledališkimi stvaritvami, napisal razmišljanje ob novici, da se je pred kratkim Svetlana Makarovič, znana slovenska pesnica in pravljicarka, tudi šansonjerka, dala izbrisati iz krstne knjige.

Ne bise spuščali v podrobnosti, ker si vsakdo lahko Jovanovičev zapis prebere, in tudi ne v ocenjevanje že itak sporne odločitve Svetlane Makarovič, da naredi tako platealno gesto in zahteva izbris svojega krstnega imena iz krstne knjige, pravzaprav izbris dokumentarnega zapisa o krščanskem zakramentu, ki ji je bil podeljen. Predvsem nas je motil ton, ki ga je režiser uporabljal, ko je pisal o nas, kristjanih, "tistih, ki hodimo k maši",

O NESTRPNOSTI

kot rečemo ponavadi zase tisti, ki vemo, kako zahtevno je zase reči, da smo kristjani.

Ta zapis naj nam torej služi le kot izhodišče za razmislek o tem, kako zelo ukorinjena je na Slovenskem navada, da se o Cerkv, predvsem o katoliški Cerkvi in njenem vrhu, ter seveda kristjanah lahko piše, kar se hoče, kadar se hoče in se piše seveda predvsem slabo, poniglavo, poniževalno in obtožujoče, predvsem pa skoraj vedno nedostojno. Daleč smo od tega, da bi si samo drznili zapisati, kako smo kristjani zgledni oznanjevalci Kristusovega nauka, kot si seveda tudi ne upamo zapisati, da je v slovenski Cerkvi vse tako, kot bi moralo biti, ker vemo, da bi lahko bilo bolje in lepše, predvsem pa vse veliko bližje krščanskemu nauku in evangeliju, po katerem smo se kristjani dolžni ravnati. Pa si vseeno upamo zapisati, potem ko smo to povedali, da "tisti, ki hodimo k maši", vseeno ne bi smeli biti deležni take nestrpnosti in takih poniževanj, kakršne še vedno uživamo v slovenski javnosti, še posebej v Delu in seveda tudi v drugih slovenskih sredstvih obveščanja. Istočasno dodajamo, da smo že do grla siti, zares do grla siti poslušanja stare, obrabljene in zares odvečne ter zelo grde, vsakega normalnega človeka nevredne plošče, kako zanič, slab, aroganten in napadalen, da je prvi mož slovenske Cerkve dr. Franc Rode.

Ljubljanskemu nadškofu dr. Francu Rodetu se bo lahko mar-

sikaj poočitalo, gotovo je na čelu slovenske Cerkve tudi napravil kako napako, ker je tudi on človek, a od tu pa do žaljenja njegova osebnostna in predvsem pa žaljenja preko njegove in njegove vloge v slovenski Cerkvi vseh nas, ki se prepoznavamo v Cerkvi, je pa tako veliki korak, ki ga ne bi smel nikdar napraviti noben kulturni človek, nihče, ki vsaj kaj malega da na svoje dostojanstvo. Najprej je potrebno imeti odnos do lastnega dostojanstva, da lahko ceniš dostojanstvo drugega in prav vsak človek je dostojanstva vreden! In dr. Rode je poleg tega, da je na čelu slovenske Cerkve, kar ga že itak uvršča med najpomembnejše ljudi na Slovenskem, izobražen, učen človek, ki govori veliko tujih jezikov, ki ima posluš za drugega in drugačno, ki ve, kaj je resnični dialog in ne samo beba vo prikričavanje, kakršno bi določeni krogi v Sloveniji od njega radi imeli! Zato je vreden spoštovanja in ne nenehnih napadov, podtikanj in sramotenj, kot je tudi res, da si nestrpnosti in sramotnja nihče, zares noben človek ne zasluži, tudi najslabši izmed nas ne!

Predvsem pa je ta nestrpnost do vernikov, do njihovih dušnih pastirjev, do katoliške Cerkve, za katero vemo, da je odraz nekdanjih, hudih časov na Slovenskem, prava sramota za mlado slovensko državo, resnična sramota, ki je Slovenci nismo vredni. Zares bi lahko že enkrat nehali s tem, da "je za vsako stvar kri-

va slovenska Cerkev, da je Cerkev staromodna, srednjeveška, zastarela in odvečna ustanova, da je dr. Rode tak in drugačen, da ..." in s podobnimi nestrpnimi in žaljivimi besedami, ki so jih na Slovenskem polni časniki in polna sredstva obveščanja, ko morajo poročati o nas, o tistih, "ki hodimo k maši", o slovenski Cerkvi torej!

In še večja slovenska kulturna sramota, prava kulturna katastrofa je tisti uveljavljen, a zato nič manj grob in žaljiv odnos, ki ga ima določena srenja do nas, "ki hodimo k maši". Gre namreč za tisti pogled z viska, ko nas imajo za bebčke, za manjvredne, za tiste, ki bi morali tudi danes molčati, kot je večina od nas morala molčati petdeset let in prej na Primorskem pod fašisti 25 let. Res je, da niso vsi vedno in nismo vsi molčali, kot je tudi res, da je ta nestrpnost kriva, če je današnja slovenska družba še vedno v krču in primežu časov, ki jih več ni.

In tisti, ki me pozna, ve, da nisem nestrpnež, da imam veliko prijateljev, ki ne hodijo v cerkev, da nisem svojega "hojenja k maši" nikdar obesal na veliki zvon, ker vem, da to ni prav, kot tudi ve, da ne prenašam podcenjevalnega odnosa do kristjanov v družbi. Zato sem proti vsaki nestrpnosti, zato sem za nek normalen, ploden odnos v slovenski družbi, ko biti kristjan ali "hoditi k maši" ne bo pomenilo več biti tepček ali še kaj hujšega, predvsem pa nekaj slabšega od normalnega! Ker vem, da to preprosto ni res!

DR. JANEZ POTOČNIK BO NOVI MINISTER ZA EVROPSKE ZADEVE

MED POLITIKI ŽE POLEMIIKE O LETOŠNJIH VOLITVAH

MARJAN DROBEŽ

Med predstavniki raznih političnih strank se stopnjuje soočanja in polemike o vprašanjih in zadevah državnega pomena, ki so najbrž odraz priprav na volitve v tem letu. Volišča bodo verjetno odprli kar štirikrat: po mnenju poznavalcev političnih razmer v Sloveniji bosta potrebna dva kroga glasovanja za izvolitev novega predsednika ali predsednice države in dva kroga glasovanja za izvolitev novih županov v mnogih slovenskih občinah. Posredno je bilo mogoče zaznati celo očitke premiera dr. Janeza Drnovška Milanu Kučanu o metodah njegovega delovanja in komaj prikrit polemičen odgovor državnega poglavarja. Njuno delovanje pač razkriva, da menita tudi v prihodnje dejavno sodelovati v slovenski politiki. Predsednik vlade je časniki karju *Slovenskih novic* na vprašanje, kaj bo po njegovem mnenju počel predsednik Milan Kučan, ko mu bo konec leta 2002 potekel mandat, odgovoril: "Dvomim, da bi zdajšnji predsednik Slovenije stopil na odprto strankarsko prizorišče kot, recimo, predsednik politične stranke ali kot predsednik vlade. On nikoli ni bil vreden tako funkcionirati. Deloval je bolj iz ozadja, ne pa na odprtem političnem odru". Milan Kučan mu je še istega dne odgovoril v intervjuju na *Pop Tv*, najbolj gledani komercialni postaji v Sloveniji. Dejal je, "da je dela veliko in tudi zadnje leto svojega mandata bom deloval javno in ne v ozadju. Iz tega lahko sklepate, kaj nameravam delati po letu 2002. Pustimo času čas". Previdni predsednik vlade, ki se kot izkušen in

moder politik praviloma nikoli ne želi nikomur zameriti, je slovensko javnost presenetil z mislimi, ki jih je nedavno objavil na svoji spletni strani. Zapisal je, "da ste dragoceni ljudje, ki razmišljate s svojo glavo in niste pokvarjeni. In ki želite nekaj dobrega tudi za druge, ne samo zase. Le zelo malo vas je včasih. Pri nas je sicer veliko dobrih ljudi, vendar v politiki in v tistem, kar jo spremlja, jih včasih težje najdem".

Slovenska oblast in politika se medtem ukvarjata z zadevami, ki so aktualne, občutljive in pomembne za državo. Nadaljujejo se polemike o tem, kaj je nacionalni interes, ki ga je treba upoštevati v prelomnem obdobju, ko Slovenija z vključevanjem v EU sprejema tuje naložbe in ponudbe velikih gospodarskih in finančnih družb iz tujine, da odkupi vse mogoče večinske deleže najbolj uspešnih in donosnih slovenskih podjetij, med njimi pivovarne Union, in treh slovenskih poslovnih bank. Pri tem se vsi, ki sodelujejo v teh postopkih, sklicujejo na slovenski nacionalni interes, ki pa ga različno opredeljujejo. Premier meni, "da je slovenski nacionalni interes čim več delovnih mest, čim kakovostnejši izdelki ter čim višji standard, ki iz tega izhaja in ni zaščiten z domačim lastništvom. Enačenje nacionalnega interesa s posameznimi zasebnimi lastništvimi je neustrezno oziroma je v veliki meri poenostavljanje stvari". O t.i. slovenskem nacionalnem interesu je Društvo slovenskih pisateljev pripravilo odmevno okroglo mizo, predsednik SNS Zmago Jelinčič pa je predsednik države Milana Kučana za-

prosil, "naj zaščiti slovenski nacionalni interes in demokracijo ter skliče izredno zasedanje državnega zbora, kar mu omogočata ustava in poslovnik parlamenta". Pomembni in vplivni poslovneži ob vsem tem opozarjajo, "da bi nekatera okolja pod izgovorom, da ščitijo nacionalni interes, hotela zadržati jugoslovanska tržišča, kjer s svojimi izdelki in storitvami dobro zaslužijo, zaradi tega pa namerano ovirajo sodelovanje s tehnološko razvitimi državami v Evropi. Vodja ožje pogajalske skupine Slovenije za njeno vključitev v EU, Janez Potočnik, opozarja, da bi takšna stremeljena lahko upočasnila sprejem Slovenije v evropsko povezavo. Pravi naslednje: "Pogovarjamo se o vstopu v prostor, na katerem veljajo štiri svobode, ki so temelj delovanja Evropske unije: prost pretok oseb, prost pretok kapitala, prost pretok storitev in prost pretok blaga. Na to je Slovenija pristala, zato je treba temu primerno prilagoditi delovanje države".

SLOVENSKI POLITIKI POZORNO SPREMLJAJO ITALIJANSKO POLITIKO

V Sloveniji nemara še noben predlog o imenovanju novega ministra ni vzbudil tolikšne podpore in simpatij, kot odločitev premiera dr. Janeza Drnovška, da za novega ministra za evropske zadeve predlaga dr. Janeza Potočnika. Zdjaj uspešno opravlja vlogo vodje ožje pogajalske skupine Slovenije za njen vstop v EU. Parlament bo imenovanje zagotovo skoraj soglasno potrdil. Dr. Janez Potočnik bo minister, ki ne pripada nobeni politični stranki.

Sicer pa v Sloveniji in slovenski vladi in politiki pozorno

spremljajo vsako potezo in izjavo predsednika italijanske vlade Silvia Berlusconi, ki je postal tudi vršilec dolžnosti zunanjega ministra. Zunanje ministrstvo je ob tej spremembi objavilo posebno izjavo, v kateri izraža upanje, da Italija ne bo spremenila svoje politike do Slovenije. Pri tem se izjava sklicuje na zagotovila premiera in zunanjega ministra Berlusconi, ki jih je dal slovenskim predstavnikom, da Italija ne bo ovirala vključevanja slovenske države v EU in v zvezo Nato.

Vlada in javnost pozorno spremljata tudi delovanje koroškega deželnega glavarja Jörga Haiderja zoper sklep o dvojezičnih krajevnih napisih na Koroškem, ki ga je sprejelo avstrijsko ustavno sodišče. Spominimo naj, da je slednje 13. decembra lani razsodilo, da je treba na avstrijskem Koroškem dvojezične krajevne napise postaviti v tistih naseljih, kjer je slovenskih prebivalcev vsaj 10%. Doslej je bil prag za dvojezične krajevne napise 25%. Haider grozi, da se bo sklepu ustavnega sodišča uprl, in je omenjeni razsodbi napovedal celo možnost referendumu. Ob tem dogajanju je slovenski veleposlanik v Avstriji Ivo Vajgl dal intervju avstrijskemu časniku *Kurier*. V njem je opozoril, "da je Slovenija z zadnjih dveh letih z Avstrijo začela odprti dialog o vseh, tudi zelo težavnih vprašanjih, napredek pa je bil storjen tudi na Koroškem". Zato se je vprašal, "kakšna je sedaj njegova vrednost, če je moč nanj v vsakem trenutku pozabiti".

Obenem je izrazil dvom o verodostojnosti dobre volje, ki jo javnosti kaže avstrijska vlada.

KNJIŽNICA FRANCETA BEVKA V NOVI GORICI

PREMALO DENARJA!

Goriška knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici, ki je spričo 350.000 knjig in drugih tiskov, s katerimi razpolaga, ena največjih v Sloveniji, se vsako leto znova sooča z denarnimi težavami.

Po zakonu bi sredstva za knjigarnice morale prispevati lokalne skupnosti, to je občine na širšem območju Nove Gorice, a te zatrjujejo, da spričo proračunskih težav ne morejo izpolnjevati svojih obveznosti. Knjižnica je lani imela na voljo okoli 170 milijonov tolarjev, kar 60 odstotkov od tega zneska pa je prispevala Mestna občina Nova Gorica.

Župani in podžupani občin Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica, Brda

in Kanal ob Soči, so na posvetu v četrtek, 10. januarja, izrazili razumevanje za poslanstvo in finančne potrebe Goriške knjižnice. Sklenili so, da bodo letos ta zavod, ki ima seveda tudi pomembno kulturno vlogo, podprli v okviru sredstev, ki jih občine kot ustanoviteljice imajo na voljo. Pozvali pa so tudi k premisleku, kakšne so možnosti za znižanje stroškov v omenjenem zavodu.

Direktor Goriške knjižnice Boris Jukič pa je za naš časnik povedal, da se bodo s prošnjo za finančno pomoč obrnili tudi na ministrstvo za kulturo Slovenije in na območno razvojno ustanovo v Novi Gorici.

M.

SOLKANSKA OBVOZNICA

SLEDNIJČ OBNOVILI GRADNJO

Po raznih zapletih in težavah, zlasti pri izdelavi prostorske in tehnične dokumentacije in odkupu zemljišč od zasebnikov, so v ponedeljek, 7. januarja, vendarle obnovili dolgo pričakovano gradnjo solkanske obvoznice.

S slednjo bodo ves promet, zlasti tistega s tovornjaki oziroma težkimi vozili, preusmerili iz Nove Gorice in dalje ob robu Solkana v smerih proti Kanalu ob Soči, v Goriška Brda in na trnovsko-banjsko planoto, in tudi v obratni smeri proti Vipavski dolini. Investitorja gradnje, ki bo trajala nekaj let in bo stala več milijard tolarjev, sta Direkcija za ceste pri ministrstvu za promet Slovenije in Mestna občina Nova Gorica. S tremi lastniki zemljič na

območju trase obvoznice, s katerimi se občinski upravni organi še niso uspeli dogovoriti o odkupu zemljišč, na sodišču potekajo razlastitveni postopki.

Vendar bodo kljub temu z njimi poskušali doseči soglasje o odkupu zemljišč, potrebnih za gradnjo obvoznice. Kar zadeva gradnjo, pomeni dodaten zaplet zahteva lastnikov vodnega zajetja nad pokopališčem v Solkanu, da se ta objekt razglasi kot tehnični spomenik krajevnega pomena.

Mestni svet v Novi Gorici je zahtevo sicer zavrnil, vendar so se lastniki zoper omenjeni sklep pritožili na Upravno sodišče v Novi Gorici, ki pa zadeve še ni obravnavalo.

M.

EDEN NAJPOMEMBNEJŠIH DOGODKOV LETOS V DRŽAVI

PRIDRŽKI SPREMENBAM SLOVENSKE USTAVE

Sprememba vsaj sedemindvajsetih členov slovenske ustave naj bi bil eden najpomembnejših dogodkov letos v državi. Vlada predlaga dopolnitev oz. spremembo devetnajstih členov omenjenega najpomembnejšega pravnega akta, osem preostalih predlogov pa so vložile skupine poslancev v parlamentu.

S predlogi se je v petek, 11. januarja, seznanila 24-članska ustavna komisija, ki jo vodi predsednik državnega zbora Borut Pahor. Komisija je tudi sklepala o začetku postopka spreminjanja ustave in imenovala skupino pravnih in drugih strokovnjakov, ki bo sodelovala v tem procesu. Nekateri pravni izvedenci v Sloveniji, med njimi tudi dr. France Bučar, ki je imel važno vlogo pri sprejetju ustave v obdobju osamosvajanja države, nasprotujejo vsakršnim spremembam temeljnega dokumenta, češ da zanje ni potrebe, ter z dodatno utemeljitvijo, da sodobne demokratične države ne morejo tako pogosto spreminjati ustave, kot se to dogaja v Sloveniji. Kljub omenjenim in drugim pridržkom pa kaže, da bo ustava

letos vendarle spremenjena v nekaterih pomembnih členih, s čimer soglašajo vse parlamentarne politične stranke zastopane v parlamentu. Vendar bo vsak posamezen član lahko spremenjen le, če bosta za to glasovali dve tretjini poslancev. Pri doseganju tega kvoruma naj bi ne bilo težav, saj tako večino poslancev lahko zagotovijo že LDS in druge koalicijske stranke, ki tvorijo sedanjo vladno večino.

Kar zadeva predlagane spremembe, naj bi bile predvsem tiste, ki na raznih področjih določajo pravne okvire in sploh naravo in značilnosti sodelovanja med Slovenijo in obema mednarodnima povezavama, EU in zvezo Nato. Skladno s spremembo ustreznih členov, bi v državi uvedli obvezno ustanavljanje pokrajin, ki bi pome-

nile drugo stopnjo lokalne samouprave. Na posameznih območjih, tako, denimo, na Goriškem, v Slovenski Istri, na Štajerskem in na Koroškem, imajo že pripravljene predloge za ustanovitev pokrajine. V novo spremenjeno ustavo naj bi tudi natančno zapisali, da predsednik države ne more biti več kot dvakrat zapored izvoljen na ta položaj. V nekaterih političnih okoljih so se, denimo, pojavile zamisli, da bi Milan Kučan, ki mu letos preneha predsedniški mandat, morda lahko še kdaj kandidiral za funkcijo državnega poglavarja, ker o tem v ustavi sedaj ni jasnih določil oziroma so ta dvoumna.

Slovenska ustava, ki je bila sprejeta 23. decembra 1991, je bila doslej že dvakrat spremenjena. Leta 1997 je bil spremenjen njen 68. člen, ki se nanaša na lastninsko pravico tujcev pri nakupu nepremičnin v Sloveniji, v letu 2000 pa so v ustavi določili, da v Sloveniji velja proporcionalni volilni sistem.

M.

SPODNJA IDRİJA

POLEMIČNO O NOVI OBČINI

Občinski svet v Idriji je zavrnil zahtevo iz Spodnje Idrije, da bi tam ustanovili novo občino. V slednjo bi bila vključena tudi tri okoliška naselja. Spodnjeidrijčani menijo, da bi bila njihova občina finančno neodvisna od države, da bi torej zagotavljala dovolj sredstev za svoje delovanje. Opozarjajo tudi, da so v Spodnji Idriji in v treh okoliških krajevnih skupnostih v povprečju dobili letno 10 milijonov tolarjev od idrijske občine. Pri tem navajajo, da bi nova občina plačilo zakonitih obveznosti imela na voljo za naložbe vsaj 24 milijonov tolarjev letno. Polemike o možni ustanovitvi nove občine so poslabšale razmerja med tem naseljem in občino Idrija. Občinski svet v Idriji je državnemu zboru predlagal, naj razpiše referendum v Spodnji Idriji, da bi z njim ugotovili, kaj tamkajšnji občani zares mislijo o novi občini. Ustanovitev nove občine podpirata tudi tamkajšnji veliki in uspešni gospodarski družbi, namreč Holding Hidria, ki je podjetje za ustanavljanje in upravljanje družb, ter Rotomatika, industrija rotacijskih sistemov.

M.

V VASI STANOVO

NOV PRIMER NORIH KRAV

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Franci But in direktor Veterinarske uprave Zoran Kovač sta na novinarski konferenci v četrtek, 10. januarja, sporočila, da so v Sloveniji odkrili nov, drugi primer suma BSE, to je bolezn norih krav.

To so ugotovili na osnovi trikrat ponovljenega hitrega testa. Gre za šest let staro kravo slovenskega izvora, vzrejeno na kmetiji Milana Školiberja v vasi Stanovo v občini Ormož. Sum bo dokončno potrjen ali ovrgel izid testa v referenčnem laboratoriju v Švici, a vse kaže, da gre tudi tokrat za obolelo kravo. Krava, za katero sumijo, da je okužena z boleznijo BSE, se je skotila leta 1995, torej pred uveljavitvijo prepovedi krmljenja živine z mesno-kostno moko. Vzrejena je bila na srednje veliki kmetiji in je imela štiri potomce, od katerih trije še živijo.

Na omenjeni kmetiji imajo še osemindvajset glav goved. Veterinarski urad Slovenije je nemudoma odredil zaporo kmetije in prepovedal promet z njenimi živalmi in mlekom.

M.

V TOREK, 22. T.M.

PREDAVANJE V KROMBERKU

Letos praznujemo 50 let ustanovitve Goriškega muzeja. Za obeležje jubileja pripravljajo vrsto srečanj, med temi bo zanimivo v torek, 22. januarja, ob 20. uri na gradu Kromberk. Srečanje z naslovom *Goriška in Tržaška v raziskavah slovenskih literarnih zgodovinarjev* bosta oblikovali univerzitetni profesorici Lojza Bratuž in Marija Pirjevec, medtem ko bo pogovor vodil prof. Zoltan Jan. Prof. Bratuževa in Pirjevecova sta uveljavljeni literarni zgodovinarji na univerzah v Vidmu in Trstu. Svojo raziskovalno pozornost posvečata Goriški in Tržaški. Njune novejšje knjige govorijo o kulturni preteklosti in zgodovini pokrajin na zahodni narodni meji, kot so jo doživljali slovenski raziskovalci in literarni ustvarjalci ter o pomenu, ki sta ga imeli kultura in literatura za obstoj goriških in tržaških Slovencev. Dela odpirajo pot za razmislek o značilnostih literarnega ustvarjanja na tem območju in o odnosih ostalih slovenskih ustvarjalcev do tej pokrajin. Pri pogovoru bo sodelovala tudi Jasna Merku.

13

ČETRTEK,
17. JANUARJA
2002

ITALIJANSKO PRAVO

FINANČNI ZAKON
IN NEPREMIČNINE (1)

DAMJAN HLEDE

Letošnji državni finančni zakon, o katerem smo že govorili, v primerjavi s prejšnjimi leti ne prinaša številnih novosti v zvezi z nepremičninami, so pa precej relevantne (gl. npr. odpravo davka Invim). V tem članku in v naslednjih si bomo ogledali, kakšne so letošnje spremembe.

Najprej bo govor o dodatku k olajšavi, ki jo je bil uvedel tretji odstavek člena 33 zakona št. 388/2000 (finančni zakon za leto 2001). Šlo je za olajšavo, ki jo je zakonodajalec uvedel zato, da bi prispeval k razvoju gradbenih del. Omejena je bila na tiste prenose nepremičnin, ki so del "površin, podvrženih podrobnim urbanističnim načrtom, ne glede na to, kako so slednji imenovani", kar pomeni, da velja za vse površine, ki so podvržene "kateremukoli urbanističnemu določilu, ki izvaja splošni regulacijski načrt". Olajšava je obstajala in še obstaja v znižani alikvoti registrskega davka (1%) in v hipotekarnem ter katastrskem davku v fiksnih meri (skupaj 500.000 lir).

Priznanje omenjene olajšave je bilo in je seveda odvisno od obstoja nekaterih pogojev. Prvi je ta, da mora biti omenjeni urbanistični načrt že polnoveljavni, torej odobren s strani pristojnega upravnega organa. V primerih, ko pa je podrobni načrt predmet konvencije med gradbenikom in občino, zadošča za njegovo veljavo podpis konvencije. Drugi pogoj za koriščenje olajšave je "graditeljska uporaba površine v teku petih let od prenosa".

Zakonska določila, ki predvidevajo to olajšavo, so bila predmet že precejšnjih razprav v zvezi z mnogimi nejasnostmi, ki izvirajo iz nenatančne zakonske formulacije. Doslej je ministrstvo že dalo nekaj obrazložitvev. Določilo je na primer, da je "graditeljska uporaba površine, ki je že v lasti kupca, nujen pogoj za koriščenje olajšave". Dalje je bilo razjasnjeno, da je predmet olajšave prenosa lahko bodisi zemljišče kot stavba, pod pogojem, da je prenos v funkciji graditeljske uporabe površine, ki je že v lasti kupca. Nakup nove nepremičnine mora skratka pomeniti odpravo ovire, ki je doslej onemogočala gradbeno uporabo površine, ki je že bila v kupčevi lasti. Primer takšne ovire je na primer lahko ta, da je prej posedovano zemljišče imelo manjšo površino, kot jo zahteva podrobni urbanistični načrt za gradnjo. To pomeni, da preprost nakup nepremičnine, ki se nahaja v območju, ki je podvrženo podrobnemu urbanističnemu načrtu in ni v funkciji gradbenega posega na površino, ki se prav tako nahaja v tem območju, ni olajšan.

Sedaj je novi finančni zakon v člen 76 vključil normo, ki prinaša avtentično interpretacijo prejšnjega zakonskega določila in je zaradi tega retroaktivna, kar pomeni, da velja tudi za nazaj. Določa pa to, da olajšava velja tudi v primeru, ko kupec pred olajšanim nakupom ni posedoval nobenega zemljišča v območju istega izvajalnega urbanističnega načrta.

(DALJE)

V PANJIH SE OBNAVLJA ŽIVLJENJE

PRVA ČEBELARJEVA
OPRAVILA

Čebelarji so ob letošnjem sončnem januarju veseli, da so temperature že kar nizke, tako da čebelarje družine že lepo strnjeno prezimujejo. V teh dneh pa je tudi že čas, ko moramo pregledati družine, kako prezimujejo, in jim po potrebi dodati krmo. Redno pregledujemo žrela, če opazimo nenavadne iztrebke, ki bi pričali o težavah v panju. V toplejših urah dneva je bilo namreč že opaziti prve prelete. Sedaj tudi opazujemo, kako se čebele vračajo, in če ugotovimo, da se nekatere delavke že vračajo s cvetnim prahom, (navadno ga nabirajo na lešniku, ki pravkar cveti), je to znak, da je kraljica začela zalegati jajčeca in se torej obnavlja življenje v panju. Če smo v dvomu, lahko v prvih popoldanskih urah odpremo panj in dvignemo eno osrednjih satnic. Če opazimo zalego, je to dober znak, satnico postavimo na svoje mesto in čimprej zapremo panj. Če ugotovimo, da je ima družina premalo hrane, pa bomo začeli dodajati krmo in tako spodbudili matico k zaleganju.

Priporočljivo je tudi pregledati prisotnost varoze, dovolj je, da si ogledamo premično

dno panjev ali kartonček, ki ga postavimo na dno Alberti-Znidarčičevega panja, pa bomo kmalu vedeli, kako je s prisotnostjo tega škodljivca v panjih. Ko imamo čas, bomo začeli pripravljati nove satnice za nadaljnje delo. Ostrgali bomo tudi propolis in očistili prazne panje ter poskrbeli za pripravo alkoholne raztopine propolisa, ki ga z veliko koristjo uporabljamo v domačem zdravilstvu.

Da ne bi sami povzročali umiranja čebel, bomo čimprej poskrbeli sadno drevje, in sicer preden bodo zacveteli mandeljni in nato postopoma še ostale sadne vrste, ki jih čebele pridno obiskujejo. Če pa še moramo škropiti v fazi cvetenja, bomo to naredili pod večer, ko čebele ne obiskujejo več cvetja.

SLOVENSKO DEŽELNO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

NOVOSTI ZA GOSTINCE

V decembru se je sestel odbor gostinske sekcije in obravnaval program dela za leto 2002. Slovensko deželno gospodarsko združenje bo tudi letos posvetilo posebno pozornost izobraževanju in promociji včlanjenih obratov. Slovenski turistični operaterji se bodo vključili, če bo to predvideno, v razpise natečajev za koriščenje sredstev programa Interreg III Italija - Slovenija, ki so napovedani za letošnjo pomlad.

V naslednjih mesecih naj bi oživili **cesto terana z raznimi akcijami**. Na vidiku so še druge pobude, da pričakuje se uradna objava novega deželne **zakona o turizmu**, ki bo postavil nova pravila o ustroju deželne politike finansiranja in poseganja na to področje, ki je strateškega pomena za vsestranski razvoj lokalnega gospodarstva tostran in onstran meje. Predvideni so stiki z drugimi operaterji in sogovorniki v Deželi in tudi v sosednjih

državah (Slovenija, Koroška). Vse člane in druge gostinske gostince pa bi radi opozorili na nekatere kratkoročne pobude. Za podrobnejše informacije in prijave se zainteresirani (tudi nečlani in negostinci!) lahko obrnejo na tajništvo gostinske sekcije: tel. 040 6724824.

OBISK KLETI V BRDIH

Gostinska sekcija pri SDGZ prireja januarja ciklus obiskov kleti in srečanj z uglednimi vinogradniki iz Brd, ki bodo potekali zaporedoma ob torkih popoldne. Zbirno mesto bo vsakič, ob 15. uri, pred Motelom Nanut v Štandrežu.

V torek, 15. januarja, bo prvo srečanje na vinogradniškem posestvu Fiegl z bratoma Joškom in Alešem Figelj; sledil bo obisk prav tako znane kleti Il Carpino v Števerjanu, kjer bo gostince in druge "vinokuse" sprejel lastnik Franko Sošol.

Naslednje srečanje bo v torek, 22. januarja, z obiskoma kleti Evangelosa Paraschosa v

Števerjanu, udomačenega Grka, ki se že več let uspešno kosa s konkurenco domorodnih Bricev. Istega dne bo, vedno v Števerjanu, še pokušnja vin Matjaža Terčiča.

Zadnje srečanje je napovedano za torek, 29. januarja, najprej pri Damjanu Podveršiču v Skrljevem (Dolenje) in nato pri Robertu Prinčiču na Jazbinah.

Interesente prosimo, da se prijavijo in da se za naslednja napovedana srečanja vsekar telefonsko pozanimajo pri članih oziroma tajništvu gostinske sekcije v Trstu za morebitne spremembe na tel. 040 6724824.

Če bo predlog naletel na pravi interes, je možno, da bomo nadaljevali z obiski kleti tudi v Slovenskih Brdih.

GOSTINSKI IZLET V ČILE

Gostinci SDGZ prirejajo tudi tradicionalni enogastro-nomski izlet. Letos je na vrsti Čile, s krajšim obiskom nekaterih kleti tudi v Argentini. Iz-

let bo od petka, 15. do ponedeljka 25. februarja.

Program predvideva let do Santiaga de Chile, tridnevno potovanje z avtobusom po dolinah Maipo in Conchagua (vinorodna okoliša v bližini Santiaga). Nato se bodo gostinci in drugi enogastro-nomski ljubitelji peljali čez Ande, po visokogorskih poteh pod obronki Aconcague, do bližnje Mendoze, kjer bodo obiskali nekaj uglednih kleti odličnih argentinskih vin.

Po vrnitvi v Santiago bo sledil "turistični" del: tridnevni izlet v Patagonijo z obiskom in ogledom Punta Arenas in parka Torres del Paine ter ... pingvinov na Magellanovi ožini. Za povratek je, tako kot ob odhodu, predviden pribl. 15-urni let.

Zainteresirane obveščamo, da morajo imeti veljaven potni list vsaj do 15. avgusta 2002 in da je zadnji rok za prijavo in plačilo vpisnine petek, 18. januarja. Za informacije je na razpolago tajništvo gostinske sekcije v Trstu: tel. 040 6724824.

SLOVENIJA

ZARADI ZVIŠANJA STOPENJ DDV-ja

DRAŽJE TUDI CESTNINE

V Sloveniji je lani stopnja inflacije znašala 7%, kar je manj kot v prejšnjih letih, toda mnogo več od inflacije v državah EU, ki dosega kvečjemu dva odstotka letno. Vlada napoveduje, da bo s fiskalnimi in drugimi ukrepi poskušala inflacijo v prihodnje čim hitreje zniževati, ker je to eden od pogojev za polnopravno članstvo Slovenije v omenjeni evropski povezavi in pozneje tudi za uvedbo evra, skupne evropske valute.

S 1. januarjem leta 2002 sta se v državi povečali stopnji davka na dodano vrednost. Splošna stopnja omenjene davščine se je z devetnajstih dvignila na dvajset odstotkov, znižana pa z osmih na 8,5%. Spričo teh

sprememb so se podražile nekatere vrste blaga in storitev. Najbolj prodajane cigarete, ki so bile doslej po 250 tolarjev, po novem stanejo 285 tolarjev za vojšček. Neosvinčeni 95-oktanški bencin stane 165,6 tolarja, kar je za 1,4 tolarja oz. 0,9% več kot doslej. Od novega leta dalje so dražje tudi cestnine za uporabo avtocest. Po novem stane cestnina za vsak prevožen kilometer 10,18 tolarja.

Zaradi velike konkurence v trgovini, nekatera podjetja oz. posamezni trgovci, zlasti tisti z živili in konfekcijo, kljub višjim stopnjam davka na dodano vrednost, maloprodajnih cen ne bodo zvišali.

M.

PODATKIH MINISTRSTVA O PRODAJAH

MANJ AVTOMOBILOV

Po podatkih ministrstva za notranje zadeve je bilo v Sloveniji lani registriranih 54.156 novih osebnih avtomobilov, kar je za 13,6% manj kot leta 2000, ki po prodaji avtomobilov tudi ni bilo dobro. Najbolj neugoden je bil mesec december, saj je bilo prodanih le 2.647 vozil, kar je za skoraj četrtino manj od prodaje v istem mesecu leto prej.

Kot glavni razlog upadanja prodaje avtomobilov izvedenci omenjajo pomanjkanje denarja, saj so avtomobili še zmeraj dragi in za večino Slovencev težje dostopni. Pogled na lestvico najbolj priljubljenih modelov (premočno vodi Clio iz novomeške tovarne avtomobilov), za njim pa so po prodaji dokaj izenače-

ni Peugeot 206, Punto in Golf, samo potrjujejo resnico, da Slovenci kupijo približno 80% avtomobilov, ki stanejo do 2,6 milijona tolarjev. Boštjan Trilar, direktor marketinga Avto Triglava, je kljub upadanju prodaje optimističen, saj zatrjuje, da imajo veliko manjših avtomobilov, kot je, denimo, Punto. Imeli bodo vrsto novih vozil, svoje pa bosta prispevali tudi Alfa Romeo z modelom 156 GTA, pa tudi Lancia z jesensko limuzino Thesis. Po mnenju Boštjana Trilarja bodo na slovenskem trgu v letu 2002 prodali okoli 56.000 osebnih avtomobilov, čez čas pa naj bi se prodaja povečala na okoli 65.000 avtomobilov letno.

M.

Evrokotiček

MARA PETAROS

Dočakali smo veliki dan! V rokah imamo kovance in bankovce evra. Ker se nas bo zgodovinski dogodek odslej še bolj neposredno tikal, bomo rubriko ohranili še nekaj časa, dokler nam bodo pač prihajala na uredništvo vprašanja in dvomi, ki naj jih posredujemo naši sodelavki. Bralce zato vabimo, naj še naprej pošiljajo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu. (URED.)

Vpr.: V roki imam prve kovance in sem si jih prav lepo ogledal. Videl sem, da je npr. na kovancu 1 evra stilizirana nekaka geografska karta Evrope. Zanima me, zakaj sta npr. jasno zarisani Velika Britanija in Švedska, če v njih sploh ne bodo uporabljali evra kot državne valute. Z druge strani bi rad vedel, ali bodo čez nekaj let, ko bo Slovenija stopila v EU in Evropsko monetarno unijo, na novo kovali kovance z "a-

žurnirano" podobo Evrope evra. Hvala za odgovor.

Odg.: Skica, ki krasno eno stran kovanca za 1 evro, predstavlja geografsko karto Evropske monetarne unije (EMU). Na njej so tudi Danska, Velika Britanija in Švedska, ki ne spadajo v EMU, spadajo pa v Evropsko unijo. Tako je hotel belgijski oblikovalec nekoliko prehiteti čas v upanju, da bodo k EMU kmalu pristopile tudi ostale tri države. Po prvih dneh fizične uvedbe skupne evropske valute so se namreč tudi te države začele zavedati, da je evro neko nujno zlo in da koristi celotnemu gospodarstvu. Sicer pa ni gotovo, da bo teh dvanajst držav, ki danes sestavlja EMU, še dolgo ostalo v tej skupnosti, saj se lahko zgodi, da npr. Italija ne bo več spoštovala evropskih konvergen-

vam, ki danes sestavljajo EMU, pridružile še druge države, ni gotovo, da bodo spremenili kovance za 1 evro, kot se ne bo spremenila zastava Evropske unije, ki ima še vedno samo dvanajst zvezd, čeprav je danes v zvezi že petnajst držav članic.

Vpr.: Ker nimam računalnikov in še vedno rad pišem pisma s peresom na belem papirju, imam doma dokajšnjo zalogo znamk za pisma in razglednice.

Bodo te še uporabne z letom 2002? Do kdaj? Ali jih moram na pošti zamenjati?

Odg.: Znamk res ni treba zamenjati, saj jih lahko uporabljate, dokler ne porabite vseh. Čeprav so s 1. t.m. začeli izdajati znamke v evrih, lahko do popolne porabe uporabljate še naprej znamke v lirah.

nih kriterijev iz Maastrichta in da bo zaradi tega izločena, medtem ko je Evropska unija neka bolj stabilna evropska organizacija. Ravno tako ni gotovo, da bodo vse nove članice Evropske unije tudi članice EMU, saj bi se lahko zgodilo, da ne bodo spoštovale vstopnih pogojev. Ko se bodo dvanajstim drža-

GORIŠKI GORNIK PROTI ACONCAGUI

MARKO HUMAR V ANDIH

Prijateljica znanega goriškega alpinista Marka Humarja Sabina Grahek nam je poslala zapis o poskusu vzpona goriških alpinistov na najvišji vrh v Andih, na nevarno goro, ki jo poznamo pod imenom Aconcagua. Če je šlo vse po sreči, so fantje te dni, ko to pišemo, nekje na poti proti vrhu. Iz Sabininega zapisa jemljemo glavno podatkov.

Prijatelja Marka Humarja poznamo po odprtem nasmehu, iskrih očeh in po tem, da izjemno malo govori, a zato toliko več bere, predvsem pa nenehno zahaja v gore, če pa že v gore ne more, vsak dan preteče veliko kilometrov. V majhni in žilavi Markovi postavi se skrivata odprt in širok duh ter jeklena volja. Upamo, da bo Marku in tovarišem uspelo priti na goro in se z nje tudi srečno vrniti med nas. O poteku majhne goriške odprave iz Gorice bomo seveda še poročali, ko se bodo fantje vrnili domov.

Aconcagua je s 6959 metri najvišji vrh obeh Amerik, leži pa na meji med Čilom in Argentino. Prvič so nanjo prišli že leta 1897, od takrat pa je izredno zaželen in priljubljen cilj številnih gornikov z vsega sveta. Aconcagua tehnično sicer ni posebno težava, je pa zahtevna zaradi tamkajšnjih podnebnih razmer, saj včasih dosega veter na gori hitrost 200 km na uro, pa tudi sicer je vreme na gori največkrat izjemno nepredvidljivo in se lahko v izjemno kratkem času spremeni. Še posebno je nevaren veter na gori, ki je odvrnil že marsikatero alpinista, ki se je moral sredi vzpona obrniti in vrniti v dolino.

Na kraljico izredno dolge andske verige so se odpravili tudi goriški alpinisti. Članu Slovenskega planinskega društva Marku Humarju so se pridružili še Roberto Melon, Luigi Toscano, Enio in Marco, vsi člani italijanskega alpinističnega društva CAI. Odprava naj bi po predvidevanjih trajala približno

mesec dni, če bo šlo vse po načrtih.

Dne 3. t.m. so poleteli iz Benetk v Pariz, od koder jih je letalo popeljalo v Buenos Aires. Prevoz z letalom se je zaključil, ko so dospeli do Mendoza. Tu so morali najprej urediti številne birokratske zadeve, saj so za vzpon na Aconcagua potrebna marsikatera dovoljenja, za katera je potrebno odšteti tudi precej denarja. V Mendoza so nakupili še hrano, najeli so tudi osle za tovorjenje alpinistične opreme in hrane in se podali na pot. Od Mendoza do kraja Plaza Argentina, kjer so postavili bazni tabor pod goro, pa je tri dni hoje (60 km). Tu se bodo goriški alpinisti predvidoma ustavili za potrebno aklimatizacijo, fizično pripravo in spoznavanje kraja. Znano je namreč, da se mora vsak alpinist najprej privaditi na višino in na pomanjkanje kisika v zraku, ker je od tega odvisen kasnejši vzpon. Fantje se bodo potem podali po poljski poti do vrha in to naj bi se, če bodo razmere dopuščale, seveda, zgodilo v tem tednu.

Željo, da bi se pozvpl na Aconcagua, je Marko gojil v sebi že precej let in njegova priprava na ta vzpon je pravzaprav že desetletna. Najprej je začel posvečati veliko pozornosti prehrani, saj se je "spreobrnil" v čiste vegetarijanca. Telesno se je pripravljaval z rednim kolesarjenjem, zadnje čase pa se je

preusmeril v tek. Udeležil se je tudi raznih tekmovanj v maratonu. Obenem pa je stalno gojil ljubezen do gora in vanje je redno zahajal predvsem s prezgodaj umrlim prijateljem Ivanom Sirkom, nato pa samostojno. Marko je osvojil najvišje evropske gore, med njimi Mont Blanc, Monte Roso, Matterhorn in Domio, čeprav zelo rad zahaja tudi v slovenske gore, predvsem v domače Julijce. Seveda nam bo veliko več povedal sam ob svoji vrnitvi konec januarja. Jasno pa je, da je potrebno imeti za tak podvig veliko zaupanja vase, veliko samozavesti, sreče in seveda tudi zdrave preudarnosti.

Svet gora je očarljiv svet, ki zahteva celotnega človeka, predvsem pa ti daje možnost, da gojiš tiste vrednote, ki jih danes v vsakdanosti težko ohraniš žive, če jih sploh imaš. Prav je, da se pri tem spomnimo na našega nepozabnega prijatelja Ivana Sirk, ki je bil med goriškimi slovenskimi planinci in ljudmi prav gotovo najbolj izkušen in moder alpinist, predvsem pa rojen gornik, ki je znal uporabljati tako svoj naravni šest čut kot svojo trezno glavo, predvsem pa je znal gojiti ljubezen do narave in sta mu zato prav njegova notranja nežnost ter izredna občutljivost predstavljali zlato orodje. Žal pa sta ti dve lastnosti bili prav vzrok njegovega trpljenja, ko se je po osvojitvi vrha vračal v dolino. Toda pokojni Ivan je zapustil prijatelju in gornikemu tovarišu Marku bogato dediščino, predvsem pa tisto tiho preudarnost, ki ga je tako označevala; upajmo, da jo bo Marko znal modro uporabiti pri vsakem vzponu in pri vsakem sprehodu v naravo.

Marku Humarju iz srca želimo, da bi ga gora sprejela in mu poklonila uspeh, predvsem pa vrsto nepozabnih vtisov, ki jih bo po vrnitvi Marko zagotovo delil z nami.

Srečno, Marko in prijatelji!

KOŠARKA / OKREPITVE PRI JADRANU CASINO SOLEI

BOSTA TONUT IN LOKAR IZBOLJŠALA POLOŽAJ?

Povratni del košarkarskega prvenstva C lige se ni začel najbolje za našo združeno ekipo Jadran Casino Solei. V prvem kolu so jadranci, čeprav tesno, izgubili proti Staranzanu in tako ostajajo na predzadnjem mestu na lestvici. To kljub močni okrepitvi, ki jo predstavlja pristop dveh tako dobrih in izkušenih igralcev, kot sta Marko Lokar in Alberto Tonut.

Sredi prejšnjega tedna sta namreč Tonut in Lokar podpisala pristopno pogodbo za slovensko zamejsko združeno košarkarsko ekipo. Ne prvega ne drugega ljubitelja košarke ni treba posebej predstavljati. Alberto Tonut predstavlja namreč pravo legendo tržaške košarke. Svojo kariero je začel pred več kot dvajsetimi leti v rodnem Tr-

FOTO HUMBACA

stu, kjer je kaj kmalu začel izstopati kot eden najperspektivnejših domačih mladih igralcev. Vrsto let je igral pri domačem prvotigašu Pallacanestro Trieste, ki je z večjimi ali manjšimi uspehi ter pod različnimi sponzorskimi imeni (Hurlingham, Oece, Bic idr.) nastopal v vsedržavni A1 in A2 ligi. V tistih letih (šlo je za prva osemdeseta leta) je Tonut postal pravi ljubljenec tržaških navijačev in se posebej navijačic. Bil pa je resnično kakovosten igralec, zato je bil tudi poklican v italijansko državno košarkarsko reprezentanco, s katero je na evropskem prvenstvu v Franciji leta 1983 osvojil naslov evropskega prvaka. Po vrsti prvenstev, odigranih v tržaškem dresu, je košarkarska pot Tonuta nesla po raznih italijanskih mestih, kot sta npr. Livorno in Cantù, nato zopet v Trst in potem v Gorico. Alberto Tonut je pravi veteran krajevne in italijanske košarke sploh: aprila letos bo namreč dopolnil 40 let in sam pravi, da ne bi igral tako dolgo, če ne bi imel resničnega veselja do tega športa. Svojo kariero bo namreč, kot vse kaže, zaključil pri Jadranu.

Marko Lokar pa v bistvu predstavlja vesel povratek domov. Triintriindevetletni tržaški igralec je začel pri domačem slovenskem klubu Bor, nato pa je še v mladih letih prestopil k Don-

Novo leto se je za ekipo Govolleya dobro začelo in upamo, da se bo uspeh nadaljeval. KD

Boscu, ki je bil zlasti na mladinskem področju eden od najboljših košarkarskih klubov na Tržaškem. Zatem je igral še za domačega prvotigaša Pallacanestro Trieste, že pred leti pa je z uspehom branil Jadrane barve. Lokarja je poklicna pot peljala širok po Italiji, odpravil pa se je tudi preko velike luže v Združene države Amerike, kjer je igral v tamkajšnjem univerzitetnem prvenstvu (svoje igranje v Ameriki je predčasno končal, ker v obdobju zalivske vojne leta 1991 si ni hotel natakiniti ameriške zastavice na dres, kot so to storili ostali igralci prvenstva v podporo politiki taktarnega državnega vodstva). Marko Lokar je nato igral v številnih italijanskih klubih v prvi in nižjih ligah, nazadnje v Trapaniju na Siciliji, od koder je prestopil k Jadranu.

Kljub porazu proti Staranzanu pa prihod Lokarja in Tonuta predstavlja vsekakor močno okrepitev za Jadran Casino Solei. Oba igralca - zlasti Tonut - se sicer približujeta koncu pošklicne športne kariere, naši združeni ekipi pa bosta prav gotovo odločilno pripomogla zlasti s številnimi in dragoceni izkušnjami, ki sta si jih nabrala pri igranju v raznih klubih in v reprezentanci. Vsaj to je tisto, kar upa vodstvo Jadrana.

15

 ČETRTEK,
17. JANUARJA
2002

AKTUALNO

Z 2. STRANI

"ČE NISMO ZAŽELENI..."

Zaradi vsega tega naj bi se bili pri tržaški pristaniški upravi odločili za vzpostavitev nadzora nad dejavnostjo Luke Koper in družbe Tict na Sedmem pomolu. Že naslednji dan je Delo objavilo pogovor z Brunom Koreličem, v katerem je ta izpodbijal Marescove trditve s pomočjo podatkov. Korelič, ki je svoje stališče posredoval tudi tržaškemu Piccolu, je upad za bojniškega prometa v Trstu pripisal predvsem ukinitvi hitre linijske povezave s Hong Kongom in s preusmeritvijo velikega dela za prometa v pristanišče v Benetkah, kjer naj bi strošek za železniški prevoz posameznega zabojnika bil za 80.000 lir nižji kakor v Trstu. Generalni direktor Luke Koper je poleg tega še obtožil tržaško pristaniško upravo, da hoče odsloviti kopskega partnerja, predsedniku Maresci pa to, da se hoče oprati pred vladajočo politično desnosredinsko koalicijo, tudi glede na dejstvo, da je soudeležen pri preučevanju vprašanih, vezanih na problematiko imovine istr-

skih optantov. Sicer mora tržaško pristanišče odločiti: ali sodelovanje ali konkurenca. Koper je namreč pripravljen na oboje, in če ne bodo zaželeni, se lahko poslovijo.

Ocenjevalci povezujejo polemiko z novim političnim ozračjem, ki je zavlada na italijanski strani po zmagi desnosredinskih sil tako na vsedržavni kot tudi na krajevni ravni. Spomnimo se, kako pred nekaj meseci župana Kopro in Trst nista podpisala dogovora o sodelovanju med pristaniščema na področju železniškega prometa, ker je tržaškega župana Dipiazza ustavila njegova večina. Problem je prav gotovo v prvi vrsti politične narave, pa čeprav italijanska stran hoče postaviti vse to v izključno gospodarski okvir: že omenjeno rast zabojniškega prometa v Kopro in zmanjšanje istega prometa v Trstu, prihod novih terminalistov (družbe Cosco) na povabilo Luke Koper, zanimanje družb Evergreen in Psasinport za soudeležbo pri upravljanju Sedmega pomola idr. Dejstvo je, da je pristanišče neke vrste svetinja, ki jo lahko imajo v zakupu le nekateri, saj

skupaj z nekaterimi finančnimi ustanovami predstavlja pomemben vir moči za določen del krajevne desnice (ni slučaj, da je nova generalna direktorica tržaške občine svojčas opravljala podobno funkcijo v pristaniški upravi). Zato gorje tistemu, ki si upa se ga dotakniti.

Kako se bodo stvari razvijale, seveda ne moremo napovedati. Je pa odnos med prvima možema obeh pristanišč, kot kaže, precej načet tudi na osebni ravni, tako da utegne prevladati tista linija, ki hoče imeti tržaško luko samo zase. To pa je tudi ista politična skupina, ki je odgovorna med drugim za postopno propadanje in stagnacijo tržaškega pristanišča, tako da izgledi za Trst niso ravno najboljši. Boljši utegnejo biti za Koper, saj ga vodi sposobnejša in bolj dinamična ekipa ljudi, ki si tudi prizadeva za čimprejšnjo izgradnjo drugega železniškega tira na progi Divača-Koper (kar pa je odvisno od politične volje slovenskih oblasti). Na splošno pa bo nastradal toliko opevani integritani sistem severnojadranskih pristanišč.

PIHALNI ORKESTER KOPER

JUBILEJNI BOŽIČNO-NOVOLETNI KONCERT

MILAN GREGORIČ

Dne 21.12.2001 je bil v dvorani na Bonifiški v Kopro tradicionalni dobrodelni Božično-novoletni koncert Pihalnega orkestra Koper. To pot je bil koncert še posebej svečan, saj praznuje orkester dvajset let svojega obstoja. Osemdesetim mladim godbenikom, povprečne starosti šestnajstih let, se je pridružilo še prek dvesto pevcev združenih pevskih zborov Primorske, vključno z zamejstvom, pod vodstvom dirigentov prof. Antona Baloha in prof. dr. Mirka Slovarja. Številna publika (prek 1.500 ljudi) je s pozornostjo spremljala koncertni program ter ga tudi bogato nagradila z aplavzom. Mladi godbeniki pod vodstvom dirigenta in ustanovitelja orkestra Darija Pobega že poldrugo desetletje segajo po najvišjih mestih in priznanjih na mednarodnih tekmovanjih v

konkurenci z odraslimi orkestri.

Kot se spodobi za jubilejni koncert, je v pesniškem jeziku prisotne nagovoril slavnostni govornik Tone Pavček. Kljub uvodni ugotovitvi, "da je ob dobri glasbi sleherni beseda odveč",

ga je umetniška žilica zanesla v pravi slavo "te paradne mladosti", ki vnaša med nas glasbo, "to svetlobo našega planeta". Spomnil je, da ni bila pot orkestra "ne ravna, ne revna", saj stoji za tem "fantastičnim muziciranjem", kot so se o orkestru izražali tuji časopisi, prek

1.000 ur dela letno za vsakega glasbenika. Da o trudu njegovega kapelnika niti ne govorimo. Vendar godbeniki "korakajo skladno za skladnost" in kot je lepo "ustvarjati glasbo, jo je prav tako lepo tudi poslušati". Zato se je kapelniku in članom orkestra zahvalil "za dvajset let pomladi glasbe" ter jim zaželel "Srečno v Novem letu in še naslednjih sto let". Jubilate sta pozdravila ter jim čestitala k doseženim uspehom tudi Ciril Baško-

vič, sekretar v Ministrstvu za kulturo, ter kopski župan Dino Pucer. Ob tej priložnosti je bilo orkestru podeljeno priznanje Mestne občine Koper in Galusovo priznanje, posameznim godcem pa več bronastih in srebrnih Gallusovih značk.

Januar

MESEC DOBREGA TISKA

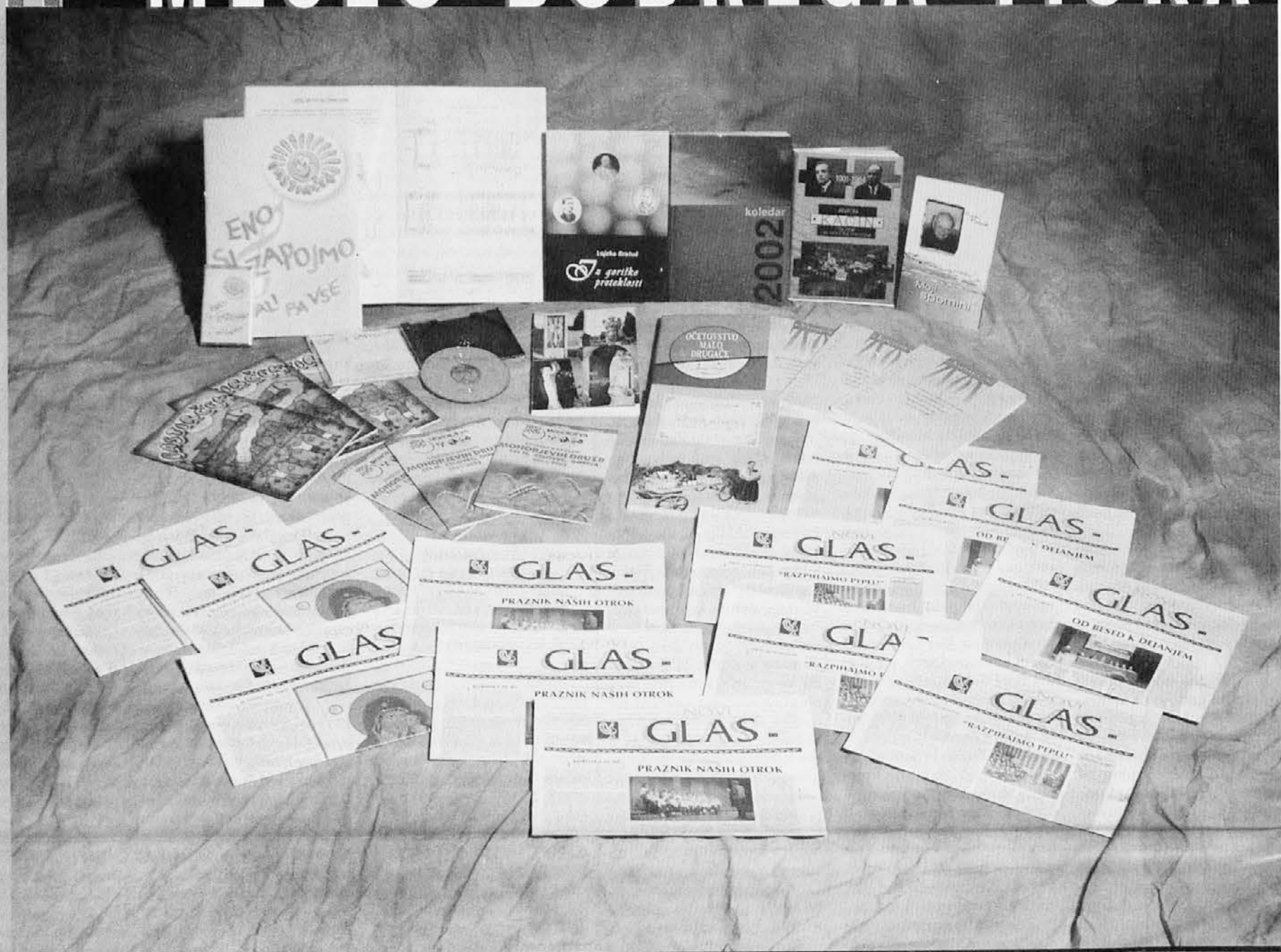

FOTO BUMBAGA

—●—
Novi glas

—●—
Pastirček

—●—
*Knjige Goriške
Mohorjeve družbe*

—●—
Zvon

Podpiraj dobri tisk!